

บทที่ 4

การเยียวยาความเสียหายแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ถูกลงโทษทางวินัย โดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

หลังจากที่ได้ศึกษาเรื่องการเยียวยาความเสียหายให้แก่ข้าราชการผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของต่างประเทศ บทนี้จะมาทำการศึกษาและวิเคราะห์เรื่องดังกล่าวต่อในประเทศไทย ว่าควรเยียวยาความเสียหายให้แก่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายในเรื่องใดบ้าง ซึ่งจะได้กล่าวถึงการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายก่อนพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติแก่ส่วนราชการในการชดเชยความเสียหายแก่ข้าราชการ ควรวางแนวทางเยียวยาอย่างไรบ้างที่จะให้ฝ่ายปกครองได้ใช้แก้ไขเยียวยาผู้ที่ถูกลงโทษทางวินัยโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อให้ผู้นั้นกลับคืนสู่สถานะเดิมหรือใกล้เคียงกับสถานะเดิมได้มากที่สุด

4.1 การเยียวยาความเสียหายแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ถูกลงโทษทางวินัยโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายก่อนพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551

ข้าราชการพลเรือนที่ถูกลงโทษปลดออก หรือไล่ออก หากเห็นว่าคำสั่งลงโทษไม่ชอบด้วยกฎหมายก็สามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.พ. เมื่อ ก.พ. พิจารณาวินิจฉัยแล้วเห็นว่าผู้อุทธรณ์ไม่ได้กระทำผิดเห็นควรยกโทษ หรือเห็นว่ากระทำผิดแต่เป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ซึ่งทั้งสองกรณีต้องยกเลิกคำสั่งลงโทษแล้วสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการแล้วดำเนินการชดเชยการตามกฎหมายต่อไป ก็มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องว่าเมื่อกลับเข้ารับราชการจะได้รับสิทธิอย่างไรแต่ไม่ได้มีการกำหนดว่าเป็นการเยียวยาให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างชัดเจน ยังมีการขาดรายละเอียดหลักเกณฑ์และวิธีการเยียวยาที่ชัดเจน ไม่ครบถ้วน ลักษณะการเยียวยาเป็นการเยียวยาให้แก่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่ละกรณีไป ดังจะกล่าวรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ก็มีการเยียวยาความเสียหายให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นกรณีที่ หาก ก.พ. พิจารณาวินิจฉัยแล้วเห็นว่าผู้อุทธรณ์ไม่ได้กระทำความผิดก็มีการเยียวยาโดยให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการ ซึ่งข้าราชการพลเรือนที่ถูกกลงโทษปลดออก หรือไล่ออก หากเห็นว่าคำสั่งลงโทษไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็สามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.พ. เมื่อ ก.พ. พิจารณาวินิจฉัยแล้วเห็นว่าผู้อุทธรณ์ไม่ได้กระทำความผิดเห็นควรยกโทษหรือเห็นว่ากระทำความผิดแต่เป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ซึ่งทั้งสองกรณีต้องยกเลิกคำสั่งลงโทษแล้วสั่งให้ผู้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการแล้วดำเนินการกระบวนการตามกฎหมายต่อไป หรือเห็นว่าผู้อุทธรณ์กระทำความผิดจึงเห็นควรยกอุทธรณ์ ดังที่กล่าวมานี้ ก.พ. จะต้องรายงานนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป เมื่อนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วสั่งการประการใด เช่น ผู้อุทธรณ์ไม่ได้กระทำความผิด จึงให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการ หรือให้เปลี่ยนแปลงคำสั่งของผู้บังคับบัญชา หรือให้ดำเนินการประการใด ส่วนราชการก็ต้องดำเนินการตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรี ในกรณีที่ส่วนราชการต้องสั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการนั้น ก็ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิมหรือในตำแหน่งระดับเดียวกับที่ผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้น และให้ผู้ผู้นั้นมีสถานภาพเป็นข้าราชการตลอดระยะเวลาที่ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน สำหรับเงินเดือน เงินอื่นที่จ่ายเป็นรายเดือน เงินช่วยเหลืออย่างอื่นและการจ่ายเงินดังกล่าว ให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยการนั้น

นอกจากนั้นยังมีกรณีที่ข้าราชการถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาซึ่งไม่ใช่ความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ ผู้บังคับบัญชามีอำนาจสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนเพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณา ถ้าผลการสอบสวนผู้นั้นไม่ได้กระทำความผิดหรือกระทำความผิดไม่ถึงขั้นปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ก็ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิมหรือในตำแหน่งระดับเดียวกับที่ผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้น และให้ผู้ผู้นั้นมีสถานภาพเป็นข้าราชการตลอดระยะเวลาที่ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน สำหรับเงินเดือน เงินอื่นที่จ่ายเป็นรายเดือน เงินช่วยเหลืออย่างอื่นและการจ่ายเงินดังกล่าว ให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยการนั้น¹

¹ มาตรา 107 ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ผู้มีอำนาจตามมาตรา 102 วรรคสาม วรรคสี่ หรือวรรคห้า แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนเพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณาได้ แต่ถ้าภายหลัง

ดังนั้นในกรณีที่สั่งให้ข้าราชการที่ถูกลงโทษไล่ออก หรือปลดออกจากราชการกลับเข้ารับราชการส่วนราชการมีการเยียวยาความเสียหายให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายดังนี้

สั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิมหรือในตำแหน่งระดับเดียวกับที่ผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้น

สถานภาพเป็นข้าราชการตลอดระยะเวลาที่ถูกลงโทษไล่ออก หรือปลดออก

สำหรับเงินเดือน หรือเงินอื่นที่จ่ายเป็นรายเดือน เช่น เงินประจำตำแหน่ง และเงินช่วยเหลืออย่างอื่น เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเช่าบ้าน ให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบในเรื่องดังกล่าว

ดังนั้นในการเยียวยาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 และก่อนพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 นั้น ไม่ได้มีกฎหมายที่กำหนดการเยียวยาแก่ผู้ถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยตรง แต่หากข้าราชการที่ถูกลงโทษทางวินัยแล้วต่อมาได้มีการยกเลิก เพิกถอนคำสั่งลงโทษดังกล่าวไว้แล้ว ก็จะใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเยียวยา ดังนี้

4.1.1.1 กฎ ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือน พ.ศ. 2544

หากมีการยกเลิก เพิกถอนคำสั่งลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับเข้ารับราชการ ไม่มีการเยียวยาในเรื่องการเลื่อนขั้นเงินเดือนให้กับผู้ถูกลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไว้อย่างชัดเจน แต่มีกรณีที่เกี่ยวข้องหากผลการสอบสวนปรากฏว่าผู้ที่ถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนไม่มีความผิดก็ให้เลื่อนขั้นเงินเดือนที่รอการเลื่อนเงินเดือนไว้ ซึ่ง กฎ ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือน พ.ศ. 2544 มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง

ปรากฏผลการสอบสวนพิจารณาว่าผู้นั้นมีได้กระทำผิด หรือกระทำผิดไม่ถึงกับจะถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออก และไม่มีการจำเป็นต้องออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ก็ให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่งในระดับเดียวกับที่ผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้น ทั้งนี้ให้นำมาตรา 104 วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ฯลฯ

ในกรณีที่สั่งให้ผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนกลับเข้ารับราชการ หรือสั่งให้ผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนออกจากราชการด้วยเหตุอื่นที่มีโทษลงโทษเพราะกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็ให้ผู้นั้นมีสถานภาพเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญตลอดระยะเวลาระหว่างที่ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน เสมือนว่าผู้ผู้นั้นเป็นผู้ถูกสั่งพักราชการ

เงินเดือน เงินอื่นที่จ่ายเป็นรายเดือน และเงินช่วยเหลืออย่างอื่น และการจ่ายเงินดังกล่าวของผู้ถูกสั่งพักราชการ และผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยการนั้น สำหรับผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ถ้าไม่มีกฎหมายหรือระเบียบดังกล่าวให้ถือเสมือนว่าผู้ผู้นั้นเป็นผู้ถูกสั่งพักราชการ

ฯลฯ

การเยียวยาไว้ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย กล่าวคือในระหว่างที่ข้าราชการถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนอย่างร้ายแรง ให้ผู้มีอำนาจสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนรอการเลื่อนขึ้นเงินเดือนไว้ก่อน และให้กันเงินสำหรับเลื่อนขึ้นเงินเดือนไว้ด้วย เมื่อผลการสอบสวนปรากฏว่าไม่มีความผิด หรือมีความผิดแต่ไม่ถึงกับเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็มีการเยียวยาความเสียหายให้ โดยใช้หลักเกณฑ์ตาม กฎ ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนขึ้นเงินเดือน พ.ศ. 2544 ข้อ 13 ซึ่งกำหนดไว้ว่า ในการพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือนแต่ละครั้ง ถ้าผู้มีอำนาจสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนเห็นสมควรให้ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดได้เลื่อนขึ้นเงินเดือน แต่ปรากฏว่าได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้าราชการผู้นั้นว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงก่อนมีคำสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือน ให้ผู้มีอำนาจสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนรอการเลื่อนขึ้นเงินเดือนไว้ก่อน และให้กันเงินสำหรับเลื่อนขึ้นเงินเดือนไว้ด้วย เมื่อการสอบสวนและการพิจารณาแล้วเสร็จ ให้ผู้มีอำนาจสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนพิจารณาดังนี้

(1) ถ้าผู้ถูกแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนไม่มีความผิด หรือจะต้องถูกลงโทษภาคทัณฑ์ ให้สั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนที่รอการเลื่อนไว้ได้ ถ้าได้รอการเลื่อนขึ้นเงินเดือนไว้เกินหนึ่งครั้งให้สั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนย้อนหลังไปในแต่ละครั้งที่ได้รอการเลื่อนขึ้นเงินเดือนไว้ แม้ว่าผู้นั้นจะได้ออกจากราชการไปแล้วก็ตาม

(2) ถ้าผู้ถูกแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนจะต้องถูกลงโทษตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ให้งดเลื่อนขึ้นเงินเดือนที่รอการเลื่อนไว้ ถ้าได้รอการเลื่อนขึ้นเงินเดือนไว้เกินหนึ่งครั้งให้งดเลื่อนขึ้นเงินเดือนที่รอการเลื่อนไว้ในครั้งที่ถูกลงโทษ ถ้าผู้นั้นได้ออกจากราชการไปแล้วด้วยเหตุอื่นที่มีสาเหตุเกี่ยยตามอายุตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ให้งดการเลื่อนขึ้นเงินเดือนในครั้งที่จะได้เลื่อนขึ้นเงินเดือนครั้งสุดท้ายแต่ถ้าเป็นผู้พ้นจากราชการไปเพราะเหตุเกษียณอายุตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ให้งดเลื่อนขึ้นเงินเดือนที่ผู้มีอำนาจสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนได้รอการเลื่อนขึ้นเงินเดือนไว้ในวันที่ 30 กันยายนของครั้งสุดท้ายก่อนที่ผู้นั้นจะพ้นจากราชการ ส่วนในครั้งอื่นให้สั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนย้อนหลังไปในแต่ละครั้งที่ได้รอการเลื่อนขึ้นเงินเดือนไว้

(3) ถ้าผู้ถูกแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนจะต้องถูกลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ หรือจะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะมีมลทินหรือมัวหมอง ให้งดเลื่อนขึ้นเงินเดือนทุกครั้งที่ได้รอการเลื่อนขึ้นเงินเดือนไว้

กรณีนี้หากได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้าราชการผู้ใดก็ให้รอการเลื่อนขึ้นเงินเดือนไว้ก่อน และให้กันเงินไว้สำหรับการเลื่อนขึ้นเงินเดือนไว้ด้วย เมื่อการสอบสวนและการพิจารณาแล้วเสร็จ ปรากฏว่าผู้ถูกแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนไม่มีความผิด ถ้าได้รอการ

เลื่อนขึ้นเงินเดือนไว้เกินหนึ่งครั้งก็ให้ส่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนย้อนหลังไปในแต่ละครั้งที่ได้รับการเลื่อนขึ้นเงินเดือนไว้

ซึ่งในเรื่องการเลื่อนเงินเดือนมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเลื่อนตำแหน่ง ดังนี้

จากการที่ข้าราชการผู้ถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนนั้น ไม่ได้เลื่อนขึ้นเงินเดือน ซึ่งทำให้การพิจารณาเลื่อนตำแหน่งก็ต้องคำนึงถึงการรักษาวินัยข้าราชการประกอบด้วย ดังนั้น การเลื่อนข้าราชการพลเรือนสามัญที่ถูกลงโทษทางวินัยขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น ในระหว่างที่ยังไม่อาจเลื่อนขึ้นเงินเดือนให้ข้าราชการดังกล่าวได้ ผู้บังคับบัญชาควรเลื่อนตำแหน่งข้าราชการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นได้ตั้งแต่วันที่ผู้บังคับบัญชาอาจเลื่อนขึ้นเงินเดือนให้แก่ข้าราชการได้²

4.1.2 พระราชบัญญัติเงินเดือนของข้าราชการผู้ถูกสั่งพักราชการ พ.ศ. 2502

เมื่อข้าราชการถูกสั่งพักราชการด้วยเหตุที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง จนถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่เป็น ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ผู้บังคับบัญชามีอำนาจสั่งพักราชการหรือสั่ง ให้ออกจากราชการไว้ก่อนเพื่อรอฟังผลการสอบสวนหรือพิจารณา หรือผลแห่งคดีได้ ในระหว่างที่ ข้าราชการถูกสั่งพักราชการให้ส่วนราชการระงับการจ่ายเงินเดือนและเงินช่วยเหลือต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ค่ารักษาพยาบาล ค่าการศึกษาบุตร ถ้าภายหลังผลการสอบสวนหรือพิจารณาว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิดหรือกระทำความผิดแต่ไม่ถึงกับจะถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออก และไม่มีกรณีที่จะต้องออกจาก ราชการด้วยเหตุอื่น ก็ให้ผู้นั้นมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติราชการหรือกลับเข้ารับราชการใน ตำแหน่งตามเดิมหรือตำแหน่งอื่นในประเภทเดียวกันและระดับเดียวกันหรือในตำแหน่งประเภท และระดับที่ ก.พ. กำหนด ในกรณีที่สั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนกลับเข้ารับราชการ ก็ให้ผู้นั้นมี สถานภาพเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญตลอดระยะเวลาระหว่างที่ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน เสมือนว่าผู้นั้นเป็นผู้ถูกสั่งพักราชการ ส่วนการจ่ายเงินเดือน เงินอื่นที่จ่ายเป็นรายเดือน และเงินช่วยเหลืออย่างอื่น และในการจ่ายเงินดังกล่าวของผู้ถูกสั่งพักราชการ และผู้ถูกสั่งให้ออกจาก ราชการไว้ก่อน ให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยการนั้น ซึ่งก็คือ พระราชบัญญัติ เงินเดือนของข้าราชการผู้ถูกสั่งพักราชการ พ.ศ. 2502 โดยข้าราชการถูกสั่งพักราชการ ให้งด เบิกจ่ายเงินเดือนสำหรับข้าราชการผู้นั้นตั้งแต่วันพักราชการเป็นต้นไป แต่เมื่อผลการพิจารณา ปรากฏว่าผู้ที่ถูกสั่งพักราชการไม่มีความผิดก็ต้องเยียวยาความเสียหายให้โดยการจ่ายเงินเดือน ระหว่างพักราชการ ซึ่งการจ่ายเงินเดือนระหว่างพักราชการให้แก่ข้าราชการ มีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ

² หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร 0704/ว 1 ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2524

การจ่ายเงินเดือนตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติเงินเดือนของข้าราชการผู้ถูกสั่งพักราชการ พ.ศ. 2502 โดยมีสาระสำคัญในการจ่ายเงินเดือนดังนี้

(1) ถ้าปรากฏว่าข้าราชการผู้ถูกสั่งพักรักษาตัวได้กระทำความผิดและไม่มีมลทินมัวหมองให้จ่ายเงินเดือนเต็ม

(2) ถ้าปรากฏว่าข้าราชการผู้ถูกสั่งพักรักษาตัวได้กระทำความผิด แต่มีมลทินหรือมัวหมอง หรือปรากฏว่าข้าราชการผู้ถูกสั่งพักรักษาตัวได้กระทำความผิดแต่ถูกลงโทษไม่ถึงให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก ให้จ่ายได้ไม่เกินครึ่งหนึ่งของเงินเดือนที่ได้รับก่อนวันพักราชการ แต่เฉพาะค่าเช่าบ้านให้จ่ายให้เต็ม

(3) ถ้าปรากฏว่าข้าราชการผู้ถูกสั่งพักรักษาตัวได้กระทำความผิด และถูกลงโทษถึงให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก ห้ามมิให้จ่าย”

ในการจ่ายเงินเดือนระหว่างพักราชการให้แก่ข้าราชการผู้ถูกสั่งพักราชการนั้นจะต้องจ่ายเมื่อคดีหรือกรณีถึงที่สุดแล้วหรือไม่เพียงใด ถ้าหากเป็นคดีในศาล คดีถึงที่สุดเมื่อศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว แต่ถ้าเป็นกรณีที่มีได้ดำเนินคดีในศาล หากแต่ถูกตั้งกรรมการสอบสวน กรณีจะถึงที่สุดเมื่อการสอบสวนพิจารณาเสร็จและรายงานผลการสอบสวนนั้นไปยังผู้มีอำนาจสูงสุดในกระบวนการพิจารณาทางวินัยของข้าราชการ และผู้มีอำนาจดังกล่าวได้รับทราบผลการสอบสวนนั้น หรือได้มีคำสั่งเกี่ยวกับกรณีนั้นแล้ว

นอกจากการจ่ายเงินเดือนแล้วนั้น เงินช่วยเหลือข้าราชการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล และการช่วยเหลือการศึกษาบุตร ในระหว่างข้าราชการถูกสั่งพักราชการ ให้ส่วนราชการระงับการจ่ายเงินช่วยเหลือต่างๆ ให้แก่ข้าราชการผู้ถูกสั่งพักราชการไว้ก่อนจนกว่าคดีจะถึงที่สุด และเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วปรากฏว่าข้าราชการผู้นั้นไม่ถูกสั่งให้ออกจากราชการ จึงจะจ่ายเงินช่วยเหลือต่างๆ ย้อนหลังให้ตามสิทธิตามระเบียบต่อไป ตามหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายเงินช่วยเหลือต่างๆ กรณีข้าราชการถูกสั่งพักราชการ ที่ สร 0203/ว 104 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2520

4.1.3 พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539

พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 มีกรณีที่เกี่ยวข้องกับการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หากผลการพิจารณาอุทธรณ์ปรากฏว่าผู้อุทธรณ์ไม่มีความผิดและมีคำสั่งให้บุคคลผู้นั้นกลับเข้ารับราชการ โดยวางหลักไว้ในมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัตินี้ว่า ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

เมื่อผลการพิจารณาอุทธรณ์ปรากฏว่าผู้อุทธรณ์ไม่มีความผิดหรือมีความผิดแต่ไม่ถึงกับถูกลงโทษไล่ออกจากราชการ ก็มีคำสั่งให้กลับเข้ารับราชการ โดยให้นับเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญก่อนออกจากราชการต่อเนื่องกับการรับราชการในตอนหลังได้

ข้าราชการที่มีความประสงค์จะรับบำเหน็จ หากจะนับเวลาราชการต่อเนื่องกับการรับราชการในตอนหลังได้นั้น จะต้องคืนบำเหน็จที่ได้รับพร้อมดอกเบี้ยตามอัตราเงินฝากประจำของธนาคารออมสิน ส่วนระยะเวลาในการคืนบำเหน็จก็ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด

สำหรับในกรณีที่ข้าราชการถูกลงโทษปลดออกจากราชการ ซึ่งได้รับหรือมีสิทธิได้รับบำนาญตามปกติอยู่แล้ว แต่ถ้าผลการพิจารณาปรากฏว่าไม่มีความผิดถึงปลดออกจากราชการ และมีคำสั่งให้กลับเข้ารับราชการใหม่ ให้งดการจ่ายบำนาญตลอดเวลาที่กลับเข้ารับราชการใหม่นั้น แต่ถ้าผู้นั้นมีความประสงค์จะรับบำนาญต่อไป จะต้องมิหนังสือแจ้งความประสงค์ต่อส่วนราชการ เจ้าสังกัดที่ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการใหม่ภายในสามสิบวันนับแต่วันกลับเข้ารับราชการ และจะนับเวลาราชการต่อเนื่องมิได้ กรณีนี้ถ้าเงินเดือนที่ได้รับในขณะที่กลับเข้ารับราชการใหม่เท่าหรือสูงกว่าเงินเดือนเดิมเมื่อออกจากราชการให้งดการจ่ายบำนาญ แต่ถ้าเงินเดือนใหม่น้อยกว่าเงินเดือนเดิมให้รับบำนาญเท่ากับผลต่างของเงินเดือนใหม่และเงินเดือนเดิม โดยให้ส่วนราชการที่ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการใหม่แจ้งไปยังเจ้าสังกัดที่ผู้นั้นรับบำนาญอยู่เพื่อกดหรือลดการจ่ายบำนาญ เมื่อออกจากราชการให้มีสิทธิได้รับบำนาญโดยคำนวณจากเงินเดือน และเวลาราชการในตอนใหม่บวกเข้ากับบำนาญเดิม บำนาญในตอนหลังจะเปลี่ยนเป็นขอรับบำเหน็จแทนก็ได้

ข้าราชการซึ่งกลับเข้ารับราชการใหม่อาจมีสิทธิได้รับเงินประเดิม ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ดังนั้นในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษปลดออก หรือไล่ออก ได้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษและอุทธรณ์ฟังขึ้น เนื่องจากผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์เห็นว่าไม่ได้กระทำผิดจึงยกโทษให้และให้ส่วนราชการสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการ ก็ไม่อยู่ในเงื่อนไขของมาตรา 38 ดังกล่าว กล่าวคือการนับเวลาราชการของผู้นั้นสามารถนำเวลาราชการก่อนถูกลงโทษถึงออกจากราชการมานับต่อเนื่องกับการกลับเข้ารับราชการในครั้งหลังได้

ส่วนในเรื่องของสถานภาพการเป็นข้าราชการของข้าราชการที่ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนแล้วภายหลังมีคำสั่งให้กลับเข้ารับราชการใหม่ เนื่องจากผลการสอบสวนพิจารณาปรากฏว่าผู้นั้นไม่ได้กระทำความผิด หรือกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ให้นับเวลาราชการตอนก่อนออกรวมกับเวลาราชการครั้งหลังที่กลับเข้ารับราชการเพื่อคำนวณบำเหน็จบำนาญ จึงเท่ากับว่าผู้ถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายมีสถานภาพการเป็นข้าราชการต่อเนื่องกันมาตลอดตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.2539 ประกอบมาตรา 107 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนพ.ศ.2535

4.1.4 พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2551

เมื่อผลการพิจารณาอุทธรณ์ปรากฏว่าผู้ถูกลงโทษไม่มีความผิดหรือเป็นความผิดวินัยแต่ไม่ถึงกับปลดออก ไล่ออก ผู้บังคับบัญชาก็ต้องสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการ เมื่อกลับเข้ารับราชการแล้ว หากข้าราชการกลับเข้ารับราชการถ้ามีความประสงค์จะนับเวลาราชการต่อเนื่องนั้นให้คืนเงิน ประเดิม เงินชดเชย และผลประโยชน์ตอบแทนเงินดังกล่าวที่ได้รับแก่กองทุนและให้จัดการจ่าย บำนาญตลอดเวลาที่กลับเข้ารับราชการใหม่นั้น แต่ถ้าผู้นั้นประสงค์จะรับบำนาญต่อไป จะต้อง มีหนังสือแจ้งความประสงค์ต่อส่วนราชการเข้าสังกัดที่ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการใหม่ภายในสามสิบวัน นับแต่วันกลับเข้ารับราชการและจะนับเวลาราชการต่อเนื่องมิได้ หากไม่คืนเงินประเดิม เงินชดเชย และผลประโยชน์ตอบแทนเงินดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นประสงค์จะรับบำนาญต่อไปด้วย ในกรณีที่รับ บำนาญต่อไปถ้าเงินเดือนที่ได้รับในขณะกลับเข้ารับราชการใหม่เท่าหรือสูงกว่าเงินเดือนเดิม เมื่อ ออกจากราชการให้จัดการจ่ายบำนาญแต่ถ้าเงินเดือนใหม่น้อยกว่าเงินเดือนเดิมให้รับบำนาญเท่ากับ ผลต่างของเงินเดือนใหม่และเงินเดือนเดิมโดยให้ส่วนราชการที่ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการใหม่แจ้งไป ยังเจ้าสังกัดที่ผู้นั้นรับบำนาญอยู่และกองทุนเพื่อกดหรือลดการจ่ายบำนาญ เมื่อออกจากราชการให้ มีสิทธิได้รับบำนาญโดยคำนวณจากเงินเดือนและเวลาราชการในตอนใหม่บวกเข้ากับบำนาญเดิม บำนาญในตอนหลังจะเปลี่ยนเป็นขอรับบำเหน็จแทนก็ได้³

ข้าราชการที่กลับเข้ารับราชการใหม่ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ให้แจ้ง ความประสงค์ เพื่อให้ส่วนราชการเข้าสังกัดลงนามและนำส่งกองทุนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ กลับเข้ารับราชการใหม่⁴

การจ่ายเงินเดือน ให้แก่ข้าราชการซึ่งถูกสั่งให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และข้าราชการซึ่งถูกสั่งให้ออกปลดออก หรือไล่ออก จากระาชการแล้ว ต่อมาได้รับการพิจารณาขอลดโทษ และมีการยกเลิกเพิกถอนคำสั่งลงโทษ มีกฎและระเบียบที่ เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินเดือนดังนี้

³ พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2551, มาตรา 3.

⁴ ข้อ 2 ของประกาศคณะกรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการคืน เงินเข้ากองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการของข้าราชการที่กลับเข้ารับราชการใหม่ พ.ศ. 2551

4.1.5 ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินเดือนให้แก่ข้าราชการซึ่งถูกสั่งให้ออกปลดออก หรือไล่ออกจากราชการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และข้าราชการซึ่งถูกสั่งให้ออกปลดออก หรือไล่ออก จาการาชการแล้วต่อมาได้รับการพิจารณาชกโทษ พ.ศ. 2538

ข้าราชการที่ถูกสั่งให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการแล้วต่อมาผู้มีอำนาจตามกฎหมายได้พิจารณาวินิจฉัยว่า คำสั่งที่สั่งให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือข้าราชการผู้ใดถูกสั่งให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ แล้วต่อมาผู้มีอำนาจพิจารณาตามกฎหมายได้พิจารณาวินิจฉัยว่าข้าราชการผู้นั้นไม่ได้กระทำความผิด ก็จะสั่งชกโทษและให้กลับเข้ารับราชการ ก็จะมีการเยียวยาให้โดยให้ได้รับเงินเดือนในระหว่างที่มีได้มาปฏิบัติราชการ โดยในการจ่ายเงินเดือนนั้นถ้าปรากฏว่า ข้าราชการผู้นั้นมิได้กระทำความผิดและไม่มีมลทิน หรือมัวหมอง ให้จ่ายให้ตามที่ผู้มีอำนาจพิจารณาตามกฎหมายกำหนด แต่ถ้ามิได้กำหนดไว้ก็ให้จ่ายเต็ม แต่ถ้าหากข้าราชการผู้นั้นได้กระทำความผิดอยู่ แต่ความผิดไม่ถึงกับออกจากราชการ ก็ให้จ่ายเงินเดือนไม่เกินครึ่งหนึ่งของเงินเดือนที่ได้รับอยู่ในขณะออกจากราชการ ในการจ่ายเงินเดือนระหว่างที่มีได้มาปฏิบัติราชการนั้นให้กรมเจ้าสังกัดที่ส่งลงโทษพิจารณาสั่งจ่ายให้ภายในเวลา 1 ปี นับแต่วันที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายได้วินิจฉัยว่าเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือวันที่ได้รับการชกโทษ หรือวันที่รัฐมนตรีเจ้าสังกัดวินิจฉัยว่าให้จ่ายเงินเดือนระหว่างที่มีได้มาปฏิบัติราชการได้ แล้วแต่กรณี

ปัจจุบันในเรื่องการจ่ายเงินเดือนให้แก่ข้าราชการที่ถูกลงโทษทางวินัยแล้วต่อมาได้มีการยกเลิก เพิกถอนคำสั่งลงโทษดังกล่าวนี้ ได้มีระเบียบกรมบัญชีกลางว่าด้วยการจ่ายเงินเดือนให้แก่ข้าราชการซึ่งออกจากราชการ โดยคำสั่งลงโทษทางวินัยหรือคำสั่งให้ออกจากราชการแล้วได้รับการพิจารณาชกโทษ เลิกถอน หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งเป็นอย่างอื่น พ.ศ. 2551 กำหนดหลักเกณฑ์ไว้

4.1.6 ระเบียบกรมบัญชีกลางว่าด้วยการจ่ายเงินเดือนให้แก่ข้าราชการซึ่งออกจากราชการ โดยคำสั่งลงโทษทางวินัยหรือคำสั่งให้ออกจากราชการแล้วได้รับการพิจารณาชกโทษ เลิกถอน หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งเป็นอย่างอื่น พ.ศ. 2551

ในกรณีที่ข้าราชการถูกลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ หากภายหลังผู้มีอำนาจพิจารณาแล้วเห็นควรชกโทษคำสั่งลงโทษ เช่นพิจารณาอุทธรณ์แล้วเห็นว่าข้าราชการผู้นั้นไม่มีความผิด มีมติให้ชกโทษคำสั่งลงโทษ และสั่งให้กลับเข้ารับราชการ หรือกรณีข้าราชการถูกผู้บังคับบัญชาสั่งให้ออกจากราชการมีมลทินหรือมัวหมองในอันที่จะปฏิบัติราชการ ต่อมาผู้พิจารณาอุทธรณ์เห็นว่าข้าราชการผู้นั้นไม่สมควรต้องออกจากราชการในกรณีดังกล่าว จึงมีมติให้ชกโทษคำสั่งให้ออกจากราชการและให้สั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการ กรณีดังกล่าวนี้เมื่อข้าราชการกลับเข้ารับราชการแล้ว เงินเดือนในระหว่างที่ไม่ได้มาปฏิบัติราชการจะจ่ายให้ข้าราชการอย่างไรนั้น

กรมบัญชีกลางได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 16 วรรคสอง แห่งพระราชกฤษฎีกาการจ่ายเงินเดือน เงินปี บำเหน็จ บำนาญ และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาการจ่ายเงินเดือน เงินปี บำเหน็จ บำนาญ และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2549 ออกระเบียบฉบับนี้ เพื่อให้ส่วนราชการถือปฏิบัติในการจ่ายเงินเดือนในระหว่างไม่ได้ปฏิบัติราชการให้แก่ข้าราชการในกรณีดังกล่าว

ระเบียบนี้มีสาระสำคัญดังนี้การจ่ายเงินเดือนในระหว่างที่ไม่ได้มาปฏิบัติหน้าที่ให้แก่ข้าราชการที่ถูกลงโทษทางวินัยถึงปลดออก ไล่ออกจากราชการ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการ แล้วต่อมาคำสั่งลงโทษถูกยกเลิก เพิกถอน โดยคำวินิจฉัยของผู้มีอำนาจพิจารณาตามกฎหมายให้กลับเข้ารับราชการหรือศาล ให้จ่ายเงินเดือนให้ผู้นั้นในระหว่างที่มีได้มาปฏิบัติหน้าที่ราชการตามคำสั่งนั้น ดังนี้

- 1) กรณีผู้นั้นไม่ได้กระทำผิด หรือกรณีถูกสั่งให้ออกจากราชการที่มีใช้คำสั่งลงโทษทางวินัย ให้จ่ายเงินเต็มจำนวนของเงินเดือนตามที่ผู้นั้นมีสิทธิได้รับ
- 2) กรณีกระทำผิด ให้จ่ายได้ไม่เกินครึ่งหนึ่งของเงินเดือนที่ผู้นั้นมีสิทธิได้รับตามที่รัฐมนตรีเจ้าสังกัดกำหนด

ในกรณีที่ข้าราชการดังกล่าวยังไม่ได้กลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการ เนื่องจากเกษียณอายุราชการไปก่อน หรือถึงแก่ความตายก่อนคดีถึงที่สุด หรือก่อนกรณีถึงที่สุด เช่นถึงความตายก่อนการพิจารณาอุทธรณ์แล้วเสร็จ หรือถึงแก่ความตายก่อนคดีที่ฟ้องต่อศาลปกครองจะถึงที่สุด เป็นต้น การจ่ายเงินเดือนในระหว่างที่ไม่ได้มาปฏิบัติราชการในกรณีนี้ให้จ่ายถึงวันสิ้นปีงบประมาณที่ข้าราชการผู้นั้นได้พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือวันที่ผู้นั้นถึงแก่ความตาย ซึ่งการจ่ายเงินเดือนในระหว่างไม่ได้มาปฏิบัติหน้าที่ราชการดังกล่าว ให้ส่วนราชการเจ้าสังกัดจ่ายภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ให้ยกเลิก เพิกถอน หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งเป็นอย่างอื่น โดยจ่ายจากเงินงบประมาณปีปัจจุบัน⁵

4.2 การเยียวยาความเสียหายแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ถูกลงโทษทางวินัยโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551

จากการศึกษาการเยียวยาความเสียหายผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก่อนที่จะมีกฎหมายระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 นั้น เห็นได้ว่าจะมีระเบียบที่เกี่ยวข้อง

⁵ ระเบียบกรมบัญชีกลางว่าด้วยการจ่ายเงินเดือนให้แก่ข้าราชการซึ่งออกจากราชการ โดยคำสั่งลงโทษทางวินัยหรือคำสั่งให้ออกจากราชการแล้วได้รับการพิจารณายกเลิก เพิกถอน หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งเป็นอย่างอื่น พ.ศ. 2551, ข้อ 3 และข้อ 5.

กับการเยียวยา แต่ยังไม่เพียงพอและยังมีความบกพร่องอยู่ ยังไม่มีหลักเกณฑ์ระเบียบการเยียวยาที่ชัดเจน เมื่อก่อนถูกสั่งลงโทษหากยังเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็ไปฟ้องศาลปกครอง และมีประเด็นปัญหาอยู่ตรงที่ว่าสั่งให้พักราชการ สั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ต่อมาเห็นว่าไม่มีความผิดก็นำกฎหมายกรมบัญชีกลางมาใช้บังคับโดยอนุโลม ปัจจุบันกฎหมายระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 จึงให้อำนาจ ก.พ.ค. ในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้อุทธรณ์ หรือดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม โดยให้ ก.พ.ค. กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายไว้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำการศึกษาในการกำหนดให้มีการเยียวยาความเสียหายเพิ่มขึ้น และชัดเจน จึงต้องศึกษาว่าจะเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายในเรื่องใด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่ความเสียหายที่เป็นตัวเงิน ความเสียหายที่ไม่ใช่ตัวเงิน อันได้แก่ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว เงินบำเหน็จหรือบำนาญ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพค่าเช่าบ้าน ค่ารักษาพยาบาล และค่าเสียหายที่ไม่ใช่ตัวเงินเช่นอายุราชการ ควรจะนับต่ออย่างไร ความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ ซึ่งก็จะมีทั้งเรื่องที่รัฐดำเนินการเยียวยาให้เลยหากข้อมูลอยู่ที่รัฐ ส่วนถ้าสิทธิไหนที่รัฐไม่มีข้อมูลก็ต้องใช้สิทธิตามระยะเวลาที่กำหนด เช่น การเบิกค่ารักษาพยาบาลก็ต้องนำไปเสร็จค่ารักษาพยาบาล มาเบิกกับทางราชการ เรื่องดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่ต้องทำการศึกษาเรื่องเยียวยาความเสียหายแก่ข้าราชการผู้ถูกสั่งลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเรื่องเยียวยาไว้ในระเบียบการเยียวยาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. 2551 อีกทั้งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม ในเรื่องของการวินิจฉัยอุทธรณ์ และร้องทุกข์ โดยในกรณีที่มีการแก้ไข หรือ ยกเลิกคำสั่งลงโทษ หรือ มีคำวินิจฉัยให้แก้ไขหรือยกเลิกคำสั่งต่างๆในเรื่องร้องทุกข์ ให้เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้อุทธรณ์ และผู้ร้องทุกข์ หรือดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ตามระเบียบที่ ก.พ.ค. กำหนด ซึ่งในเรื่องดังกล่าวยังมีได้วางหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเพื่อที่จะเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแก้ไข หรือยกเลิกคำสั่งต่างๆดังกล่าวข้างต้น สำนักพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) จึงได้ทำการตั้งคณะทำงานและแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กมลชัย รัตนสกววงศ์ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์สูง เป็นที่ปรึกษาโครงการเพื่อทำการศึกษาและค้นคว้าข้อมูลในเรื่องดังกล่าว อีกทั้งให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางการวางระบบการเยียวยาความเสียหายหรือดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ โดยศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กมลชัย รัตนสกววงศ์ และคณะทำงานได้ทำการศึกษา พร้อมจัดรับฟังความคิดเห็นของส่วนราชการและข้าราชการ ก.พ.ค. ว่าด้วยการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้อุทธรณ์และผู้ร้องทุกข์ (ตามภาคผนวก) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 แนวคิดในการพิจารณาเยียวยาความเสียหาย

ปัจจุบันพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดแนวทางการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากคำสั่งไว้ในหลายมาตรา เช่น การเยียวยาตามมาตรา 71 กรณีศาลมีคำพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งแต่งตั้งโดยต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อสั่งการ และการเยียวยาความเสียหายให้ผู้อุทธรณ์ตามมาตรา 120 หรือผู้ร้องทุกข์ตามมาตรา 124 ซึ่งกำหนดให้ ก.พ.ค. มีอำนาจเยียวยาเฉพาะกรณีที่ ก.พ.ค. มีคำวินิจฉัยให้แก่ไข ยกเลิก หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่ง และหาก ก.พ.ค. มีคำวินิจฉัยให้ยกเลิก แก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งในภายหลังแล้ว ผู้อุทธรณ์หรือผู้ร้องทุกข์นั้นก็ควรจะได้รับ การเยียวยาเมื่อผู้นั้นเป็นผู้ที่สุจริต หรืออาจมีส่วนร่วมในการกระทำ ความผิดแต่ไม่ถึงกับเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงได้ โดยกำหนดแนวทางการเยียวยาความเสียหาย ดังต่อไปนี้

กรณีผู้ได้รับความเสียหายเป็นผู้สุจริต ให้เยียวยาสิทธิทั้งหมดเท่าที่สามารถเยียวยาได้ โดยให้สิทธิทำนองเดียวกับที่ยังอยู่ในราชการ

กรณีผู้ที่ได้รับความเสียหายมีส่วนร่วมในการกระทำผิดบางส่วน อาทิ เดิมถูกลงโทษ ไล่ออกจากราชการ แต่มีคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยว่ากระทำความผิดไม่ถึงขั้นกระทำผิดวินัยอย่าง ร้ายแรง หรือประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการที่มีใช่เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้เยียวยา สิทธิได้ไม่เกินกึ่งหนึ่ง

ในการเยียวยาความเสียหายนั้นต้องถือหลักความเสมอภาคด้วย ซึ่งหลักความเสมอภาค ถือว่าเป็นหลักพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ย่อมได้รับการรับรองและคุ้มครอง จากกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นมนุษย์โดยมิต้องคำนึงถึงคุณสมบัติอื่นๆ อาทิ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ถิ่นกำเนิด เป็นต้น และขณะเดียวกันก็ถือได้ว่าหลักความเสมอภาคนี้เป็นหลัก ที่ควบคุมมิให้รัฐใช้อำนาจของตนตามอำเภอใจ โดยการใช้อำนาจของรัฐแก่กลุ่มบุคคลใดบุคคล หนึ่งรัฐต้องสามารถอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดรัฐจึงกระทำการอันก่อให้เกิดผลกระทบหรือเป็นการ ให้ประโยชน์แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้น โดยเฉพาะ หากการให้เหตุผลไม่อาจรับฟังได้ แสดงว่าการ ใช้อำนาจของรัฐนั้นเป็นไปตามอำเภอใจ ดังนั้นหลักความเสมอภาคจึงเป็นหลักสำคัญในการรับรอง และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและสามารถนำมาตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐไม่ว่าจะ เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการได้ ทั้งนี้การปฏิบัติตามหลักความเสมอภาคนั้น จะต้องปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน และจะต้องปฏิบัติต่อสิ่งที่มี สาระสำคัญแตกต่างกันให้แตกต่างกันไปตามลักษณะของเรื่องนั้นๆ จึงจะทำให้เกิดความยุติธรรม ภายใต้อำนาจความเสมอภาคขึ้นได้ อย่างไรก็ตามการกำหนดขอบเขตดุลพินิจของฝ่ายปกครองตาม หลักความเสมอภาคนั้น ถือเป็นข้อจำกัดการใช้ดุลพินิจของฝ่ายปกครอง โดยที่การใช้ดุลพินิจนั้น

ต้องผูกพันต่อการปฏิบัติที่ผ่านมาซึ่งเป็นกรณีที่มีข้อเท็จจริงเช่นเดียวกัน เว้นแต่จะมีเหตุผลที่สามารถแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องใช้ดุลพินิจแตกต่างจากที่เคยปฏิบัติมา⁶

การที่ ก.พ.ค. กำหนดระเบียบว่าด้วยการเยียวยาข้าราชการที่ถูกผู้บังคับบัญชาลงโทษทางวินัย และเมื่อ ก.พ.ค. ได้มีคำวินิจฉัยให้ยกเลิกหรือแก้ไขคำสั่งลงโทษดังกล่าว ก็เพื่อให้ส่วนราชการทุกแห่งมีหลักเกณฑ์ที่ได้ถือปฏิบัติ ภายใต้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ย่อมสอดคล้องกับหลักความเสมอภาค ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา 30 ได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองไว้

4.2.2 แนวทางการเยียวยาของ ก.พ.ค.

การอุทธรณ์ (APPEAL) เป็นวิธีการหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม (JUSTICE PROCESS) ในระบบการบริหารงานบุคคล (PERSONEL ADMINISTRATION) ซึ่งมีจุดประสงค์ที่จะให้ข้าราชการผู้ถูกลงโทษทางวินัยหรือถูกสั่งให้ออกจากการมีทางร้องขอรับความยุติธรรมจากการพิจารณาโดยองค์กรชั้นหนึ่งขึ้นอีกชั้นหนึ่งและองค์กรหรือผู้มีอำนาจเหนือผู้สั่งลงโทษอีกชั้นหนึ่ง ส่วนการร้องทุกข์ (GRIEVANCE) เป็นวิธีการอย่างหนึ่งของกระบวนการพนักงานสัมพันธ์ (EMPLOYEE RELATIONS PROCESS) ในระบบการบริหารงานบุคคลซึ่งมีจุดประสงค์ที่จะให้ข้าราชการมีทางร้องขอให้แก้ไขหรือแก้ความขัดข้องใจในการปฏิบัติของผู้บังคับบัญชาต่อตน⁷

ในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์และร้องทุกข์ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 นั้น องค์กรชั้นหนึ่งขึ้นอีกชั้นหนึ่งและองค์กรหรือผู้มีอำนาจเหนือผู้สั่งลงโทษอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย คือ อ.ก.พ. จังหวัด อ.ก.พ. กรม อ.ก.พ. กระทรวง หรือ ก.พ. แล้วแต่กรณี และตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 องค์กรซึ่งมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ คือ ก.พ.ค. โดยผู้ถูกลงโทษ หรือถูกสั่งให้ออกจากการตามมาตรา 110(1) (3) (5) (6) (7) และ(8) มีสิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่งและเมื่อ ก.พ.ค. ให้ผู้อุทธรณ์ฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ทราบหรือถือว่าทราบคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค. ส่วนการร้องทุกข์ที่เกิดจากผู้บังคับบัญชาให้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาหรือรับผิดชอบการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี หรือต่อรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงเจ้าสังกัด หรือนายกรัฐมนตรีให้ร้องทุกข์ต่อ ก.พ.ค. แล้วแต่กรณี หากผู้ร้องทุกข์

⁶ เกรียงไกร เจริญนาวัฒน์. (2547). หลักความเสมอภาค. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2551,

จาก <http://www.pub-law.net>

⁷ ประวิณ วัฒนกร. (2552). ย่อคำบรรยาย เรื่อง การรักษาวินัย การอุทธรณ์ การร้องทุกข์ และการพิทักษ์ระบบคุณธรรม. หน้า 31.

ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยร้องทุกข์ของผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไป หรือ ก.พ.ค. แล้วแต่กรณี ให้ผู้ร้องทุกข์ฟ้องคดีต่อศาลปกครองชั้นต้น

ซึ่งในปัจจุบันก็ได้มีแนวทางเยียวยาผู้อุทธรณ์และผู้ร้องทุกข์ดังนี้

4.2.2.1 แนวทางการเยียวยาผู้อุทธรณ์และผู้ร้องทุกข์ตามคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค.

ก.พ.ค. ได้เริ่มปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่วันที่ 30 ตุลาคม 2551 และเริ่มพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์และร้องทุกข์ เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551 เป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม ก่อนที่ ก.พ.ค. จะออกระเบียบ ก.พ.ค. ว่าด้วยการเยียวยาความเสียหายให้ผู้อุทธรณ์หรือผู้ร้องทุกข์ ตามมาตรา 120 และมาตรา 124 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ก.พ.ค. ได้มีแนวทางการเยียวยาผู้อุทธรณ์และผู้ร้องทุกข์ ดังนี้

1) กรณีอุทธรณ์ หรือร้องทุกข์ ฟังขึ้น

กรณีอุทธรณ์ของอุทธรณ์หรือคำร้องทุกข์ของผู้ร้องทุกข์ฟังขึ้น นั้น ก.พ.ค. มีแนวทางเยียวยาความเสียหายโดยให้คู่กรณีในการอุทธรณ์หรือคู่กรณีในการร้องทุกข์ดำเนินการยกเลิกคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และให้กลับเข้ารับราชการตามตำแหน่งเดิม

คำวินิจฉัย ก.พ.ค. เรื่องแดงที่ 0027152

การที่คู่กรณีในอุทธรณ์มีคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการโดยที่คดียังไม่ถึงที่สุด เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย คำอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์ฟังขึ้น จึงวินิจฉัยให้คู่กรณีในอุทธรณ์ยกเลิกคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการดังกล่าว

คำวินิจฉัย ก.พ.ค. เรื่องแดงที่ 0052253

การใช้ดุลพินิจในการสั่งย้ายต้องเป็นไปโดยชอบไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกย้ายเกินความจำเป็น และต้องพิจารณาผลได้ผลเสียที่ถูกย้ายได้รับกับประโยชน์ของทางราชการควบคู่ไปด้วย การที่คู่กรณีในการร้องทุกข์ใช้ดุลพินิจย้ายผู้ร้องทุกข์ทั้งที่ผู้ร้องทุกข์มาดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้เพียงประมาณ 9 เดือน และยังไม่มีความประสงค์ที่จะขอย้าย และตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 4 จังหวัดขอนแก่นที่ว่างอยู่สามารถแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนเพื่อรอการพิจารณาคัดเลือก ผู้มาดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้ จึงเป็นการย้ายที่ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของหลักเหตุผลความจำเป็น ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์วิธีการย้ายตามหนังสือ สำนักงาน ก.พ. ที่ นร 0708/ ว9 ลงวันที่ 12 พฤษภาคม 2555 ถือเป็นการย้ายโดยใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงวินิจฉัยให้คู่กรณีในการร้องทุกข์ยกเลิกคำสั่ง เฉพาะกรณีย้ายผู้ร้องทุกข์และดำเนินการให้ผู้ร้องทุกข์กลับไปดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนตามเดิม

2) กรณีดำเนินกระบวนการพิจารณาผิดพลาด

กรณีคู่กรณีในอุทธรณ์ หรือคู่กรณีในการร้องทุกข์ ดำเนินกระบวนการพิจารณาผิดพลาด ไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้ ก.พ.ค. มีแนวทางการเยียวยาความเสียหายโดยให้คู่กรณีในการอุทธรณ์หรือคู่กรณีในการร้องทุกข์ดำเนินการยกเลิกคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และให้ดำเนินการใหม่ให้ถูกต้อง

คำวินิจฉัย ก.พ.ค. เรื่องแดงที่ 0050253

กรณีการดำเนินการคัดเลือกตามประกาศคณะกรรมการคัดเลือกข้าราชการพลเรือนสามัญเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักบริหารระดับต้น ไม่เป็นธรรม ในเรื่องการประเมินโดยการให้คะแนน การสัมภาษณ์ การพิจารณาวิสัยทัศน์ผู้เข้ารับการคัดเลือก และการเสนอชื่อผู้ที่เหมาะสมที่ได้รับการคัดเลือก ได้ดำเนินการไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้ในหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 0701/ว 9 ลงวันที่ 15 สิงหาคม 2544 จึงเป็นการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นผลให้คำสั่งแต่งตั้งข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งนักบริหารระดับต้น กระทรวงแรงงาน ไม่ถูกต้อง จึงวินิจฉัยให้ยกเลิกคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการ และให้ดำเนินการเสียใหม่ให้ถูกต้อง

คำวินิจฉัย ก.พ.ค. เรื่องแดงที่ 0070253

กรณีกรรมการปกครองโดยคณะกรรมการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการกรมการปกครอง กำหนดรายละเอียดในการประเมินบุคคลด้วยการให้คะแนนประวัติการรับราชการ โดยแยกองค์ประกอบเป็นระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งนายอำเภอ อัตราเงินเดือน และอายุราชการ โดยจัดกลุ่มข้าราชการแต่ละองค์ประกอบเพื่อให้คะแนนเท่ากัน ทั้งที่กลุ่มข้าราชการในกลุ่มเหล่านั้นมีคุณสมบัติแตกต่างกัน ถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติแบบเดียวกันกับผู้ที่มีคุณสมบัติแตกต่างกัน อันเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ทั้งไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า กรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการกรมการปกครอง ซึ่งเป็นผู้เข้ารับการคัดเลือกด้วยได้ดำเนินการตาม มาตรา 14 มาตรา 15 และมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 การดำเนินการคัดเลือกของกระทรวงมหาดไทยในกรณีนี้จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย และให้ดำเนินการคัดเลือกใหม่โดยเร็วต่อไป

3) กรณีอื่นๆ

ในบางกรณี คำร้องทุกข์ของผู้ร้องทุกข์ฟังไม่ขึ้น ให้ยกคำร้องทุกข์ อย่างไรก็ตามเพื่อความเป็นธรรม ก.พ.ค. ได้แจ้งให้คู่กรณีในการร้องทุกข์เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้ร้องทุกข์ด้วย

คำวินิจฉัย ก.พ.ค. เรื่องแดงที่ 0128252

การที่กระทรวงศึกษาธิการไม่ได้เบิกจ่ายเงินประจำตำแหน่งและเงินค่าตอบแทนให้แก่ผู้ร้องทุกข์ นั้น เป็นการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดโดยถูกต้อง อย่างไรก็ตาม การใช้อำนาจสั่งการให้ข้าราชการผู้ใดไปช่วยราชการ นอกจากจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนราชการเป็นสำคัญแล้วควรพิจารณาด้วยว่า การสั่งการดังกล่าวเป็นไปตามหลักและชอบด้วยกฎหมายการบริหารงานบุคคลและส่งผลกระทบในทางลบหรือทำให้ข้าราชการต้องเสียสิทธิอันพึงมีพึงได้อยู่ก่อนแล้วหรือไม่ สำหรับเรื่องนี้ ผู้ร้องทุกข์ต้องเสียสิทธิการได้รับเงินประจำตำแหน่งสำหรับตำแหน่งหัวหน้าสำนักงาน และเงินค่าตอบแทนรายเดือน ดังนั้น จึงควรให้กระทรวงศึกษาธิการ มีคำสั่งให้ผู้ร้องทุกข์กลับไปปฏิบัติหน้าที่หลัก หรือมีคำสั่งให้ผู้ร้องทุกข์ไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่ไม่ต่ำกว่าเดิม หรือพิจารณาดำเนินการใดๆ เพื่อให้ผู้ร้องทุกข์ได้รับเงินดังกล่าวตามสิทธิอันพึงมีพึงได้ในโอกาสแรกที่สามารถพิจารณาดำเนินการได้

4.2.2.2 การจัดรับฟังความเห็นของส่วนราชการ

ก.พ.ค. ได้มีการจัดรับฟังความคิดเห็นกับส่วนราชการต่างๆ ในเรื่องการวางแผนการขยายผู้อุทธรณ์และผู้ร้องทุกข์จำนวน 3 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 เป็นการรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการ: นักกฎหมายจากศาลปกครอง นักกฎหมายมหาชน

ครั้งที่ 2 คือ กลุ่มส่วนราชการ: อธิบดี รองอธิบดี หรือผู้แทน (ผู้ปฏิบัติงานด้านอุทธรณ์ผู้ร้องทุกข์) ครั้งที่ 3 ข้าราชการ ก.พ.ค. ซึ่งสามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

ประเด็นแรก สิทธิประโยชน์ของข้าราชการที่อาจได้รับการขยายแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) สิทธิที่พึงได้รับ (Objective Rights) เป็นสิทธิซึ่งผู้ที่ขณะคดีในชั้น ก.พ.ค. จะได้รับโดยไม่ต้องร้องขอต่อส่วนราชการ และต้นสังกัดมีหน้าที่ต้องขยาย ได้แก่

(1) เงินเดือน

กรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง (ปลดออก/ไล่ออก)

ถ้า ก.พ.ค. พิจารณายกโทษ และสั่งให้กลับเข้ารับราชการจะต้องขยายเงินเดือนทั้งหมดที่ควรได้รับถ้ายังอยู่ในราชการ รวมทั้งสิทธิประโยชน์อื่นๆ ทั้งนี้ในกรณีของศาลปกครองเมื่อศาลเพิกถอนคำสั่งโดยให้มีผลย้อนหลังตั้งแต่วันที่ที่มีคำสั่ง หน่วยงานต้นสังกัดต้องบรรจุกลับในตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่งเทียบเท่า และต้องได้รับการขยายเงินเดือนเช่นเดียวกับยังอยู่ในราชการ

กรณีกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง

ระเบียบ ก.พ.ค. ควรจะกำหนดให้ได้รับเงินเดือนในช่วงที่พ้นจากราชการครั้งหนึ่ง รวมทั้งได้รับการเลื่อนขึ้นเงินเดือนในระหว่างช่วงเวลาที่ยังไม่ออกจากราชการด้วย ปัจจุบันยังไม่มี

กฎหมายกำหนดไว้เฉพาะ ทั้งนี้ฐานการคิดในการคำนวณเงินในการเยียวยาจากกฎ ก.พ. กรณีชำระการถูกสั่งพักราชการ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน พ.ศ.2502

กระบวนการพิจารณาผิดพลาด

การเยียวยาผู้อุทธรณ์ที่ได้รับผลจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาผิดพลาดในระหว่างที่ดำเนินการแก้ไขกระบวนการให้ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากการดำเนินการแก้ไขยังไม่ถึงที่สุด หากเยียวยาไปก่อนทั้งหมดหรือบางส่วนแล้ว และดำเนินการใหม่ ผลปรากฏว่ายังคงผิดวินัยอยู่ จะเป็นการยากที่จะเรียกสิทธิประโยชน์เหล่านั้นคืนมา และทำให้ราชการเสียหาย จึงควรรอให้การแก้ไขกระบวนการให้ชอบด้วยกฎหมายเสร็จสิ้นโดยให้ผู้ถูกลงโทษยื่นคำร้องขอให้เยียวยาไว้ก่อน เมื่อผลการพิจารณาออกมาว่าไม่ได้กระทำผิดวินัยก็จะได้รับการเยียวยาเงินเดือนทั้งหมด หรือ ถ้ากระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรงอาจได้รับการเยียวยาเงินเดือนบางส่วน เนื่องจากหากเยียวยาไปก่อนทั้งหมดหรือบางส่วนแล้ว และดำเนินการใหม่ ผลปรากฏว่าผู้ชนะคดียังคงผิดวินัยอยู่เหมือนเดิม จะเป็นการยากที่จะเรียกสิทธิประโยชน์เหล่านั้นคืนมา และทำให้ราชการเสียหาย อาจร่างกฎโดยเขียนว่า “ในกรณีที่ ก.พ.ค. มีคำสั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการ (จึงจะเยียวยา)” หากเขียนเช่นนี้และ ก.พ.ค. ยังไม่ได้สั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการ ส่วนราชการก็ต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ให้ผู้ถูกต้องเสียก่อน เมื่อผลเป็นอย่างไรแล้วจึงจะเยียวยา

ทั้งนี้ในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายระเบียบชำระการพลเรือนในครั้งต่อไป สำนักงาน ก.พ. อาจขอแก้ไขบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ โดยอาจกำหนดว่า เมื่อศาลหรือ ก.พ.ค. เพิกถอนคำสั่งที่เกิดจากกระบวนการพิจารณาที่ผิดพลาด ยังไม่ต้องรับผู้ชนะคดีกลับเข้ารับราชการ แต่ให้ดำเนินกระบวนการให้ผู้ถูกต้องเสียก่อน หากผลสุดท้ายไม่ผิดก็เยียวยาตามสิทธิ และหากผิดก็ขึ้นตามคำสั่งเดิม

กรณีที่ผู้อุทธรณ์เสียชีวิตก่อนที่คดีจะสิ้นสุดลง และเมื่อคดีถึงที่สุดคำสั่งลงโทษถูกเพิกถอนในภายหลัง อาจเยียวยาโดยพิจารณาเสมือนว่าผู้นั้นยังไม่เสียชีวิตจนถึงวันที่เสียชีวิต กรณีที่ผู้นั้นขาดคุณสมบัติต้องเยียวยาตั้งแต่วันที่มิคำสั่งจนถึงวันที่ขาดคุณสมบัติเพื่อประโยชน์ในการเยียวยาให้แก่ผู้ได้รับการเยียวยา โดยคำนึงถึงสถานะของผู้ที่พ้นจากราชการด้วยว่าได้ประกอบอาชีพอื่นหรือไม่ในระหว่างนั้น

(2) เงินประจำตำแหน่ง

ในการพิจารณาเยียวยาเรื่องเงินประจำตำแหน่งเนื่องจากถือว่าเงินประจำตำแหน่งเป็นรายได้แบ่งจากเงินเดือน จึงเป็นส่วนหนึ่งของเงินเดือน ดังนั้นควรได้รับการเยียวยา สำหรับกรณีที่รับเงินประจำตำแหน่งแทนการใช้รถประจำตำแหน่งเป็นกรณีที่ได้รับเมื่อปฏิบัติหน้าที่ราชการ จึงถือว่าเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติหน้าที่ราชการเมื่อไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการก็ไม่อาจได้รับเงินชดเชยในส่วนนี้

(3) เงินเพิ่มพิเศษเฉพาะตำแหน่ง

ในการให้เงินเพิ่มพิเศษเฉพาะตำแหน่งมีเจตนารมณ์เช่นเดียวกับการให้เงินประจำตำแหน่งอันเป็นการตอบแทนการปฏิบัติราชการ จึงต้องแบ่งให้ชัดเจนว่าจะเยียวยาในส่วนใด เช่น ในกรณีเงินเพิ่มจากการทำสำนวน เมื่อไม่ได้ปฏิบัติราชการไม่ได้ทำสำนวนก็สมควรได้รับการเยียวยาในส่วนนั้น

(4) เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว

เยียวยาโดยหลักการใช้สิทธิเช่นเดียวกับเงินเดือนเมื่อกลับเข้ารับราชการต้องชดเชยให้บางกรณีข้าราชการบางประเภทต้องสะสมชั่วโมงการทำงาน และประสบการณ์ในการทำงาน เช่น นักบิน หรือ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ เมื่อไม่ได้ทำงานทำให้ขาดชั่วโมงบิน หรือขาดชั่วโมงการทำงาน ต้องหาแนวทางเยียวยาให้ในเรื่องของชั่วโมงการทำงานสำหรับบางตำแหน่งที่มีลักษณะพิเศษและเกณฑ์จำนวนขั้นต่ำในการทำงาน

(5) เงินบำเหน็จบำนาญ

ข้าราชการที่ถูกลงโทษไล่ออกเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงโทษเป็น ปลดออกมีสิทธิได้รับบำเหน็จ หรือบำนาญ (เงินเดือน) ย้อนหลังไปจนถึงวันที่ถูกสั่งลงโทษไล่ออก และหากเป็นกรณีถูกลงโทษปลดออกและใช้สิทธิรับบำเหน็จ หรือบำนาญไปแล้วและประสงค์ จะนับเวลาราชการเพื่อคำนวณ บำเหน็จ หรือบำนาญต่อเนื่องจากวันรับราชการเดิมจะต้องคืนบำนาญ หรือบำเหน็จที่ได้รับตามระเบียบกระทรวงการคลังที่กำหนด สำหรับดอกเบี้ยนั้นหลักคือ ไม่ต้องคืนและต้องเป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังกำหนด

(6) เครื่องราชอิสริยาภรณ์

ถือว่าเป็นสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับโดยไม่ต้องใช้สิทธิเรียกร้องโดยหน่วยงานต้นสังกัด อาจทำเรื่องขอรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้

(7) เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือ กบข.

ถ้าไม่ได้กระทำผิดวินัยรัฐต้องชดเชยโดยทบเงินสะสมตามสิทธิที่ควรได้รับ

(8) ความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ

กรณีถูกลงโทษทางวินัยในขณะที่มีสิทธิได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นให้นำมาพิจารณาในโอกาสแรกที่สามารถทำได้ นอกจากนี้ในเรื่องของอาวุโสในการปฏิบัติราชการควรได้รับการเยียวยาเนื่องจากไม่ได้เกิดจากความผิดของผู้ถูกลงโทษ เพื่อให้เมื่อกลับเข้ารับราชการแล้วมีสถานะใกล้เคียงกับเพื่อนในรุ่นเดียวกันที่รับราชการในเวลาใกล้เคียงกัน

2) สิทธิที่ต้องเรียกร้อง (Subjective Rights) เป็นสิทธิซึ่งผู้ชนะคดีในชั้น ก.พ.ค. ต้องใช้สิทธิเรียกร้องในการเบิกจ่ายเงินจากส่วนราชการต้นสังกัด เช่น

(1) ค่าเช่าบ้าน

การเบิกค่าเช่าบ้าน / ค่าเช่าซื้อที่เกิดจากการผ่อนชำระเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยมีสิทธิเบิกภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ได้กลับเข้ามารับราชการให้มีสิทธิได้รับตามเกณฑ์ที่กำหนดในแต่ละปีใช้สิทธิ 1 ปี นับแต่กลับเข้ารับราชการ ทั้งนี้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการ เบิกค่าเช่าบ้าน

(2) ค่ารักษาพยาบาล

ควรเยียวยาโดยให้ใช้สิทธิเรียกร้องภายใน 1 ปี นับจากที่กลับเข้ารับราชการ และในกรณีใช้ระบบการจ่ายตรง การเบิกอาจเบิกย้อนหลังตามสิทธิ

(3) สิทธิประโยชน์อื่นๆ

สิทธิเรียกร้องต่างๆ เช่น ค่าเล่าเรียนบุตร ควรได้รับการเยียวยาด้วยโดยรวบรวมไว้ให้ชัดเจน

(4) ผลงานทางวิชาการ

อาจเยียวยาโดยหากส่งผลงานแล้วพ้นจากราชการต้องดำเนินการเรื่องการประเมินผลงานใหม่ ทั้งนี้หากได้รับการบรรจุกลับ ก็ต้องให้สิทธิในการประเมินแก่ข้าราชการผู้นั้นใหม่ ทั้งนี้หลักเกณฑ์ทั่วไปของการประเมินเพื่อเลื่อนตำแหน่งผลงานที่นำไปใช้ในการประเมินเลื่อนระดับไปแล้ว จะนำมาใช้อีกไม่ได้ แต่กรณีกลับเข้ารับราชการ สามารถนำผลงานเดิมไปใช้ในการประเมินได้ ตามมาตรา 66 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 และตามหนังสือเวียน ก.พ.ที่ นร 1008.1/ว13 ลงวันที่ 30 มีนาคม 2553 รวมทั้งต้องพิจารณาในเรื่องของตำแหน่งที่จะเข้ารับการประเมินด้วยว่าย่างว่างอยู่หรือไม่

(5) เงินค่าชดเชย

เงินค่าชดเชยเป็นเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการพิจารณาใน ชั้น ก.พ.ค. และในชั้นการดำเนินการทางวินัย บางกรณีผู้อุทธรณ์อาจต้องจ้างทนายความเพื่อสู้คดี ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไป จึงควรเยียวยาตามอัตราที่กำหนด

ในกรณีกฎหมายต่างประเทศ ให้ค่าใช้จ่ายคดีความด้วย ทั้งในชั้นศาลและในชั้น ก.พ.ค. ไม่ว่าจะเป็นค่าที่ปรึกษาและค่าดำเนินคดีความ ในอัตราคงที่ (Fixed rate) เช่น 3,000 หรือ 5,000 บาท

ประเด็นที่สอง การเลื่อนเงินเดือน

ในกรณีที่ออกจากราชการแล้วสั่งให้กลับเข้ารับราชการ หรือเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาผิดพลาด ที่ไม่ได้เกิดจากความผิดของผู้อุทธรณ์ และผู้นั้นได้รับผลกระทบโดยเสียโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งหรือเลื่อนเงินเดือน กรณีเช่นนี้ แม้ว่าผู้นั้นจะไม่ได้ปฏิบัติราชการตามความเป็นจริง แต่ก็ควรได้รับการเยียวยาเพราะการพ้นจากราชการมิใช่ความผิดของตนเอง

อย่างไรก็ตาม ระเบียบของ ก.พ.ค.จะวางหลักเกณฑ์ตามมาตรฐานไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์เฉพาะราย จึงไม่ควรนำเรื่องผลตอบแทนในการประกอบอาชีพอื่นของข้าราชการในขณะที่ยังออกจากราชการมาพิจารณา เพราะเป็นกรณีเฉพาะเรื่องเฉพาะราย

การเลื่อนเงินเดือนในช่วงเวลาที่กฎหมายเดิม (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535) ใช้บังคับ และมีกรณีต่อเนื่องมา จะได้รับการเยียวยาตามระเบียบ ก.พ.ค.ซึ่งการจะเยียวยาควรสอดคล้องกับความเป็นจริงต้องพิจารณาเลื่อนเงินเดือนตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละช่วง

ประเด็นที่สาม การเยียวยาและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ตามมาตรา 71

แนวทางการเยียวยาตามมาตรา 71 เป็นการเยียวยาตามผลของคำพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งแต่งตั้ง และต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อสั่งการ แต่เมื่อมีระเบียบ ก.พ.ค.เรื่องการเยียวยาแล้ว ก.พ. อาจนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อมีมติอนุมัติให้นำระเบียบ ก.พ.ค. มาใช้สำหรับกรณีการเยียวยาตามมาตรา 71 ด้วย

ประเด็นที่สี่ การเยียวยาตามมาตรา 120 และมาตรา 124

การเยียวยาในกรณีดังกล่าวต้องพิจารณาตรา 120 และ 124 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ว่า ก.พ.ค. มีอำนาจกำหนดเรื่องเยียวยาได้แค่ไหน เพียงใด เนื่องจากมาตราดังกล่าว น่าจะหมายถึงการเยียวยาเฉพาะกรณีที่ ก.พ.ค. พิจารณาวินิจฉัยให้แก้ไขหรือยกเลิกคำสั่งลงโทษเท่านั้น มิใช่กรณีที่ศาลปกครองมีคำวินิจฉัย และมีใช่เป็นการเยียวยาทุกกรณี ซึ่งกรณีดังกล่าวถ้ามีการยกเลิกคำสั่งในภายหลังต้องเยียวยาเงินเดือนตามที่มีสิทธิได้รับ

ประเด็นที่ห้า การดำเนินการตามคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค. ตามตรา 116

1. เรื่องอุทธรณ์ เนื่องจากมีมาตรา 116 วรรคสามกำหนดโทษไว้ ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค. จึงไม่น่าจะมีปัญหา

2. เรื่องร้องทุกข์ กฎหมายไม่ได้กำหนดโทษไว้กรณีผู้บังคับบัญชาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของ ก.พ.ค. เพียงแต่กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ แม้ว่าในเรื่องร้องทุกข์จะไม่มีบทกำหนดโทษก็ตาม แต่หากอยู่ในวินัยที่จะทำได้แต่ผู้บังคับบัญชาไม่ทำตามคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค. ก.พ.ค. ก็อาจใช้อำนาจของ ก.พ. ตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ที่จะสั่งให้ผู้บังคับบัญชาทำตาม และหากไม่ทำก็มีความผิดวินัย โดยในอนาคต อาจขอแก้มาตรา 9 เพื่อเพิ่มอำนาจให้ ก.พ.ค. ด้วยในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค. โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

ประเด็นสุดท้าย การดำเนินการออกระเบียบการเยียวยา

เนื่องจากระเบียบนี้กระทบคนจำนวนมาก แม้ว่าเมื่อออกระเบียบและประกาศราชกิจจานุเบกษาแล้วจะบังคับใช้ได้ตาม มาตรา 31 แต่เนื่องจากระเบียบจะไปกระทบกับการคลัง จึงเป็น

ปัญหาเรื่องการยอมรับและการบังคับใช้จริง กรณีดังกล่าว หากการพิจารณาวินิจฉัยของ ก.พ.ค. รวดเร็วก็จะไม่มีปัญหาเรื่องงบประมาณ ในอนาคต เมื่อออกระเบียบแล้ว ส่วนราชการก็ต้องตั้งงบเพื่อการนี้ อย่างไรก็ตามเพื่อให้ได้รับการยอมรับและสามารถนำไปปฏิบัติได้อาจออกร่างระเบียบ ก.พ.ค. โดย

1. เสนอให้ กรม. มีมติเห็นชอบ เพื่อป้องกันปัญหาที่กระทรวงการคลังจะไม่จ่ายเงินตามที่ระเบียบ ก.พ.ค. กำหนด จึงเห็นว่า ควรเสนอให้กรม. พิจารณามติเห็นชอบ ในกรณีนี้ แม้ว่าหน่วยงานจะไม่ได้ตั้งงบประมาณไว้แต่เมื่อกรม. เห็นชอบแล้วก็จะสามารถมาตั้งงบประมาณได้ เช่นเดียวกับสวัสดิการการรักษาพยาบาล

2. เสนอให้นายกรัฐมนตรีใช้อำนาจตามมาตรา 11 (8) เพื่อออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ก.พ.ค. อาจใช้ช่องทางการเสนอไปยังนายกรัฐมนตรีให้ใช้อำนาจตามมาตรา 11(8) ทำเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กรม. เพื่อให้ส่วนราชการปฏิบัติตาม และเพื่อให้การเยียวยาเป็นไปโดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

สำหรับในเรื่องทางปฏิบัติ ต้องศึกษาเพิ่มเติมว่าจะบังคับใช้ในทางปฏิบัติได้หรือไม่เพียงใด และเพื่อให้การดำเนินการเยียวยาเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ ก็ควรรับฟังความคิดเห็นจากส่วนราชการผู้ปฏิบัติถึงแนวทางการบังคับใช้จริง จัดอบรมให้แก่ส่วนราชการต่อไป⁸

เมื่อผู้ศึกษาได้ศึกษารายละเอียด ถึงแนวความคิดในการพิจารณาการเยียวยา การจัดรับฟังความคิดเห็นของส่วนราชการ และร่างระเบียบ ก.พ.ค. ว่าด้วยการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้อุทธรณ์และผู้ร้องทุกข์ ผู้ศึกษาเห็นว่ามีความสำคัญที่จะทำการศึกษาวิเคราะห์ว่ามีประเด็นที่ต้องพิจารณาถึงสิทธิประโยชน์ของข้าราชการพลเรือนที่ควรได้รับการเยียวยา และสิทธิประโยชน์ของข้าราชการพลเรือนที่ไม่พึงได้รับการเยียวยา อีกทั้งศึกษาสิทธิประโยชน์ของข้าราชการพลเรือนที่ควรได้รับการเยียวยาเพิ่มเติมไปจากร่างระเบียบเยียวยาของ ก.พ.ค. เพื่อให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้กลับคืนสู่สถานะเดิมหรือใกล้เคียงที่สุด

4.2.3 สิทธิประโยชน์ของข้าราชการพลเรือนผู้ถูกลงโทษทางวินัยโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายควรได้รับการเยียวยาโดยไม่ต้องใช้สิทธิเรียกร้อง

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเรื่องดังกล่าวตามร่างระเบียบ ก.พ.ค. ว่าด้วยการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้อุทธรณ์และผู้ร้องทุกข์ ข้อ 6 พร้อมทั้งศึกษาว่ามีความเหมาะสมที่จะทำการเยียวยาให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ประการใด

โดยที่บุคคลผู้เป็นข้าราชการต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 ซึ่งในกฎหมายฉบับนี้จะมีหมวดว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัย หมวดว่าด้วยการ

⁸ รายงานการประชุม ของ ก.พ.ค.

ดำเนินการทางวินัย ในหมวดว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัยจะกำหนดข้อห้ามไม่ให้ข้าราชการพลเรือนปฏิบัติ และกำหนดข้อปฏิบัติที่ข้าราชการทุกคนต้องปฏิบัติตาม ข้าราชการผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้ามหรือไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติ ก็จะมีคามผิดทางวินัย ซึ่งการดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการก็ต้องดำเนินการตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนดไว้ในหมวดว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย และเมื่อการดำเนินการทางวินัยเสร็จสิ้นแล้วข้าราชการผู้นั้นได้รับโทษสถานใดไม่ว่าจะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งอาจได้รับโทษ พักทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือน หรือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ได้รับโทษถึงปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ข้าราชการสามารถโต้แย้งคำสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาโดยการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม ซึ่งเรียกโดยย่อว่า ก.พ.ค. ซึ่งการอุทธรณ์ เป็นวิธีการหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม ในระบบการบริหารงานบุคคล ซึ่งมีจุดประสงค์ที่จะให้ข้าราชการผู้ถูกลงโทษทางวินัยหรือถูกสั่งให้ออกจากการมีทางร้องขอรับความยุติธรรม จากการพิจารณาโดยองค์กรชั้นเหนือขึ้นอีกชั้นหนึ่ง และองค์กรหรือผู้มีอำนาจเหนือผู้สั่งลงโทษอีกชั้นหนึ่ง

ในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์และร้องทุกข์ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 องค์กรซึ่งมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ คือ ก.พ.ค. โดยผู้ถูกลงโทษ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการ ตามมาตรา 110 (1) (3) (5) (6) (7) และ(8) มีสิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง และเมื่อ ก.พ.ค. ให้ผู้อุทธรณ์ฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ทราบหรือถือว่าทราบคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค.

ผลการพิจารณาอุทธรณ์ของ ก.พ.ค. ในความผิดวินัยอย่างร้ายแรงและความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก.พ.ค. อาจมีมติให้ลดโทษ ยกโทษ และงดโทษ หรือยกอุทธรณ์ ในกรณีอุทธรณ์ฟังไม่ขึ้น แต่ในความผิดวินัยอย่างร้ายแรงซึ่งข้าราชการถูกลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ หากอุทธรณ์ของข้าราชการฟังขึ้น กล่าวคือการพิจารณาของ ก.พ.ค. เห็นว่าข้าราชการ ผู้นี้ไม่มีความผิด มีมติให้ยกโทษ หรือมีความผิดแต่เป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ทั้งสองกรณีผู้บังคับบัญชาก็ต้องออกคำสั่งยกโทษและสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการ ในกระบวนการของการสั่งให้ข้าราชการกลับเข้ารับราชการ ในเรื่องของการเยียวยาความเสียหายให้แก่ข้าราชการซึ่งถูกลงโทษ โดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าว ส่วนราชการได้ดำเนินการอย่างไร เพราะเมื่อถูกลงโทษบุคคลผู้นั้นย่อมได้รับความเดือดร้อนเสียหาย ขาดรายได้ สิทธิประโยชน์ต่างๆ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเช่าบ้าน ไม่สามารถเบิกจากทางราชการได้อีกต่อไป เมื่อได้กลับเข้ารับราชการเพราะไม่มีความผิด หรือเป็นความผิดแต่ไม่ถึงกับเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ทางราชการจะเยียวยาความเสียหายให้อย่างไร เพื่อให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับคืนสู่สถานะเดิม หรือใกล้เคียงสถานะเดิม

ดังนั้นเมื่อมีการยกเลิก หรือเพิกถอนคำสั่งลงโทษที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ถูกลงโทษตามคำสั่งลงโทษดังกล่าว ย่อมมีสิทธิได้รับการเยียวยาที่เหมาะสม เป็นธรรม และกลับสู่สถานะเดิมหรือใกล้เคียงกับสถานะเดิมได้มากที่สุด ซึ่งผู้ศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าในประเทศไทยยังไม่มีกฎ หรือระเบียบ การเยียวยาให้แก่ผู้ถูกลงโทษดังกล่าวที่ชัดเจน ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องศึกษาวิธีคิดและแนวทางการเยียวยาในต่างประเทศเพื่อนำมาวิเคราะห์และปรับให้เหมาะสมกับประเทศไทย โดยยึดถือตามสิทธิที่ผู้ถูกลงโทษควรได้รับก่อนที่บุคคลดังกล่าวจะถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งสามารถแบ่งสิทธิประโยชน์ของข้าราชการพลเรือนที่ควรได้รับการเยียวยาเป็น 2 ประเภท คือ สิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับ และสิทธิประโยชน์ที่ต้องใช้สิทธิเรียกร้อง ซึ่งจะได้ทำการศึกษาถึงสิทธิต่างๆ ที่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายควรได้รับการเยียวยา และสิทธิที่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ควรได้รับการเยียวยา ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้พิจารณาโดยวิเคราะห์ตามร่างระเบียบ ก.พ.ค. ว่าด้วยการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้อุทธรณ์และผู้ร้องทุกข์ ข้อ 6 ดังนี้

4.2.3.1 เงินเดือน

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ถือว่ามืองค์กรในการวินิจฉัยอุทธรณ์ (MSPB) ที่มีอำนาจหน้าที่คล้ายคลึงกับ ก.พ.ค. ของประเทศไทยที่สุด ซึ่งในเรื่องของเงินเดือนนั้น เมื่อ MSPB พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกลงโทษ แล้วเห็นว่าคำสั่งลงโทษดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษนั้นและให้ผู้ถูกลงโทษกลับเข้ารับราชการ สิทธิแรกที่บุคคลดังกล่าวจะได้รับคือ ได้รับเงินเดือนตกเบิกย้อนหลังเท่ากับระยะเวลาที่การกระทำไม่ชอบด้วยกฎหมายมีผล (นับตั้งแต่มีคำสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ) อย่างไรก็ตามหากระหว่างที่ผู้ถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากการชำนั้นมีรายได้จากการถูกจ้างงานอื่นๆ เงินที่บุคคลนั้นจะได้รับหลังจากได้รับการพิจารณาให้กลับเข้ารับราชการจะต้องถูกพิจารณาใหม่ กล่าวคือนำเงินเดือน เงินเพิ่ม เงินส่วนต่าง ทั้งหมดหรือบางส่วน ที่จะได้รับการเอียนำไปหักด้วยจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้รับการจ้างอื่นๆ ในช่วงเวลาที่ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบ และต้องนำมาหักลบกับเงินอื่นๆ ที่กฎหมายกำหนด เช่น เงินสมทบกองทุนบำเหน็จ บำนาญ เงินชดเชย เงินจ่ายค่าทดแทน วันลาหยุดพักผ่อน ที่ได้รับจากรัฐบาลไปโดยผิดพลาด โดยจำนวนที่ได้รับต้องเป็นจำนวนที่ไม่เกินจำนวนเงินสูงสุดตามที่ผู้ถูกลงโทษอันเกิดจากคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายสมควรได้รับตามกฎหมาย ในการคำนวณจำนวนเงินที่ผู้ถูกลงโทษจะได้รับ ไม่นับรวมถึงระยะเวลาที่ไม่สามารถทำงานได้เนื่องจากเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บ หรือไม่สามารถปฏิบัติงานได้เนื่องจากเหตุอื่นที่ไม่ใช่เหตุที่มาจากการถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ในประเทศฝรั่งเศส ไม่ได้กำหนดชัดเจนว่าข้าราชการที่ถูกสั่งให้กลับเข้ารับราชการเนื่องจากคำสั่งลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย นั้น ต้องได้รับเงินเดือนตกเบิกย้อนหลัง แต่

กำหนดให้ข้าราชการที่ถูกสั่งให้พ้นจากราชการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย มีสิทธิเรียกร้องค่าชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง โดยในอดีตมีแนวคำพิพากษาว่าให้จ่ายค่าชดเชยเป็นจำนวนเงินเดือนเต็มที่ข้าราชการผู้นั้นต้องได้ในช่วงเวลาที่พ้นจากราชการโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ปัจจุบันได้มีการตีความหลักการจ่ายค่าชดเชยความเสียหายแก่บุคคลดังกล่าวใหม่ว่าให้จ่ายเงินเพื่อตอบแทนการทำงาน กล่าวคือให้ข้าราชการที่ถูกลงโทษทางวินัยได้รับเงินค่าชดเชยในจำนวนเพียงที่ตนเสียหายตามจริงจากคำสั่งที่มีชอบเท่านั้น และจะให้เงินดังกล่าวต่อเมื่อมีการร้องขออย่างชัดแจ้งจากข้าราชการผู้ถูกลงโทษโดยไม่ชอบเท่านั้น

ในประเทศอังกฤษ ไม่ได้กำหนดชัดเจนว่าข้าราชการที่ถูกสั่งให้กลับเข้ารับราชการเนื่องจากคำสั่งลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย นั้น ต้องได้รับเงินเดือนตกเบิกย้อนหลัง เช่นเดียวกับในประเทศฝรั่งเศส เพียงแต่ในประเทศอังกฤษจะพิจารณาแต่ละกรณีไปโดยค่าชดเชยขึ้นอยู่กับคณะกรรมการที่พิจารณาอุทธรณ์กำหนด

จากแนวทางการเยียวยาด้วยการให้เงินเดือนที่ตกเบิกหรือค่าชดเชยความเสียหายแก่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบในต่างประเทศ ผู้ศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าในประเทศไทยเองก็ควรเยียวยาด้วยการให้เงินเดือนแก่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน เนื่องจากบุคคลดังกล่าว ถูกลงโทษตามคำสั่งลงโทษที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาเห็นว่าการพิจารณาว่าบุคคลนั้นสมควรได้รับเงินเดือนที่ตกเบิกในช่วงที่ได้รับคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เพียงใด อย่างไร นั้น ควรอยู่บนพื้นฐานตามระเบียบหรือกฎหมายที่มีอยู่แล้วในประเทศไทย ด้วยเหตุนี้เมื่อ ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายมีการอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. แล้วผลการวินิจฉัยปรากฏว่าผู้อุทธรณ์ไม่มีความผิด หรือไม่ถึงกับปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ก.พ.ค. ต้องมีคำสั่งให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 ในขณะที่ผู้นั้นดำรงตำแหน่งก่อนมีคำสั่งให้พ้นจากราชการ กลับเข้ารับราชการ โดยให้ได้รับเงินเดือนตกเบิกย้อนหลังด้วย โดยผู้อุทธรณ์ไม่ต้องร้องขอ เพื่อให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับคืนสู่สถานะเดิมให้ได้มากที่สุดหรือใกล้เคียงที่สุด ทั้งนี้หลักการพิจารณาให้เงินเดือนตกเบิกย้อนหลังแก่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น ควรแยกพิจารณาว่าควรให้อัตราเงินเดือนจำนวนเท่าใด เนื่องจากอาจจะมีทั้งกรณีที่ถูกลงโทษในความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือกระบวนการพิจารณาผิดพลาด โดยอาจพิจารณาจากกรณีความเสียหายที่เกิดจากสาเหตุใดและผู้เสียหายมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดหรือไม่ เพื่อที่จะพิจารณาต่อไปว่าผู้ที่ได้รับความเสียหายเป็นบุคคลผู้ที่สุจริตสมควรได้รับการเยียวยาทั้งหมดหรืออาจมีส่วนกระทำความผิดด้วย และได้รับการเยียวยาเพียงบางส่วน ทั้งนี้หลักเกณฑ์ในการเยียวยาความเสียหายในเรื่องเงินเดือน อาจแบ่งได้เป็น 3 กรณี ดังนี้

1) กรณีกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง (ปลดออก/ไล่ออก)

ในปัจจุบันเรื่องการเยียวยาในเรื่องเงินเดือนนั้น หากผู้ถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อ ก.พ.ค แล้ว และ ก.พ.ค.พิจารณายกโทษ และสั่งให้กลับเข้ารับราชการ การเยียวยาในเรื่องเงินเดือนให้แก่ผู้นั้นจะเป็นไปตามระเบียบกรมบัญชีกลางว่าด้วยการจ่ายเงินให้แก่ข้าราชการซึ่งออกจากราชการโดยคำสั่งลงโทษทางวินัยหรือคำสั่งให้ออกจากราชการแล้วได้รับการพิจารณายกเลิกเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งเป็นอย่างอื่น พ.ศ. 2551 โดยข้อ 3 ของระเบียบนี้กำหนดว่า “ข้าราชการผู้ใดออกจากราชการโดยคำสั่งลงโทษทางวินัย หรือคำสั่งให้ออกจากราชการแล้วต่อมาได้มีการยกเลิก เพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งเป็นอย่างอื่น ตามคำพิพากษาของศาลหรือคำวินิจฉัยของผู้มีอำนาจพิจารณาตามกฎหมายให้กลับเข้ารับราชการ ให้จ่ายเงินเดือนให้ผู้นั้นในระหว่างที่มีได้มาปฏิบัติหน้าที่ราชการตามคำสั่งนั้น ดังนี้

(1) กรณีมิได้กระทำความผิด หรือกรณีถูกสั่งให้ออกจากราชการที่มีใช้คำสั่งลงโทษทางวินัยให้จ่ายเต็มจำนวนของเงินเดือนที่มีสิทธิได้รับ

(2) กรณีได้กระทำความผิด ให้จ่ายได้ไม่เกินครึ่งหนึ่งของเงินเดือนที่มีสิทธิได้รับ

การจ่ายเงินเดือนในระหว่างที่ไม่ได้มาปฏิบัติราชการดังกล่าวข้างต้นนี้ ส่วนราชการเจ้าสังกัดต้องจ่ายภายใน 1 ปี นับแต่วันให้ยกเลิก เพิกถอน หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ดังนั้นจากระเบียบที่กำหนดไว้ดังกล่าวข้างต้น ในกรณีกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง (ปลดออก/ไล่ออก) ที่ผลการพิจารณาอุทธรณ์ปรากฏว่าไม่มีความผิด จะไม่มีปัญหาต่อส่วนราชการที่จะปฏิบัติเพราะกฎหมายกำหนดไว้ชัดเจนให้จ่ายเต็ม ตามข้อ (1) ซึ่งทางราชการก็ต้องจ่ายเงินเดือนในระหว่างไม่ได้ปฏิบัติราชการให้เต็มตามจำนวนที่ข้าราชการผู้นั้นมีสิทธิได้รับ

2) กรณีกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง

สำหรับกรณีนี้ เป็นกรณีที่หากผู้ถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อ ก.พ.ค และ ก.พ.ค.พิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำความผิดดังกล่าวระดับโทษไม่ถึงขนาดปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ แต่พฤติกรรมดังกล่าวยังคงเป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงอยู่ กรณีนี้ ก.พ.ค. จะต้องสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการ ซึ่งการเยียวยาในเรื่องเงินเดือนให้แก่ผู้นั้นจะเป็นไปตามระเบียบกรมบัญชีกลางว่าด้วยการจ่ายเงินให้แก่ข้าราชการซึ่งออกจากราชการโดยคำสั่งลงโทษทางวินัยหรือคำสั่งให้ออกจากราชการแล้วได้รับการพิจารณายกเลิกเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งเป็นอย่างอื่น พ.ศ. 2551 เช่นเดียวกับกรณีกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาเห็นว่าแม้พระราชบัญญัติและระเบียบดังกล่าวจะกำหนดในเรื่องการเยียวยาในเรื่องเงินเดือนให้แก่บุคคลที่กลับเข้ารับราชการเพราะเหตุมีการเพิกถอนคำสั่งลงโทษที่มีขบนั้นแล้วก็ตาม แต่กรณีที่ ก.พ.ค.พิจารณาว่าพฤติกรรมดังกล่าวยังคงเป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงอยู่ การปรับใช้กฎหมายจะเป็นไปตามข้อ 3

ของระเบียบ ฯ ที่กำหนดว่า “...(2) กรณีได้กระทำความผิด ให้จ่ายได้ไม่เกินครึ่งหนึ่งของเงินเดือนที่มีสิทธิได้รับตามที่รัฐมนตรีเจ้าสังกัดกำหนด กล่าวคือการกระทำของผู้นั้นเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง การจ่ายเงินให้กับผู้นั้นในระหว่างที่ไม่มาปฏิบัติราชการก็ให้จ่ายได้ไม่เกินครึ่งหนึ่งของเงินเดือนที่ผู้นั้นมีสิทธิได้รับ ...” ซึ่งเมื่อผู้ศึกษาพิจารณาแล้วพบว่าอาจเกิดปัญหาในเรื่องการจ่ายเงินเดือน กล่าวคือ ระเบียบกรมบัญชีกลางดังกล่าวกำหนด ให้จ่ายเงินเดือนในระหว่างไม่ได้มาปฏิบัติราชการได้ไม่เกินครึ่งหนึ่งของเงินเดือนที่เขามีสิทธิได้รับ ปัญหาก็คือไม่เกินครึ่งหนึ่งนั้นจ่ายเท่าใด เช่น จ่ายครึ่งหนึ่งของเงินเดือน จ่ายจำนวน 2 ใน 3 ของเงินเดือน หรือ 1 ใน 4 ของเงินเดือน เป็นต้น ซึ่งกรณีดังกล่าวทั้งหมดข้างต้นก็ถือว่าไม่เกินครึ่งหนึ่งของเงินเดือนเช่นกัน ด้วยเหตุนี้การที่ระเบียบกำหนดไว้ไม่ชัดเจนเช่นนี้ย่อมเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เพราะดุลพินิจของแต่ละส่วนราชการย่อมแตกต่างกัน ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าควรมีการแก้ไขในส่วน (2) ของระเบียบดังกล่าวให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ซึ่ง ก.พ.ค. ควรประสานไปยังกรมบัญชีกลางเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมร่วมกัน

3) กระบวนการพิจารณาผิดพลาด

ในกรณีที่มีการอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. แล้ว ก.พ.ค.พิจารณาแล้วเห็นว่าคำสั่งลงโทษมีกระบวนการพิจารณาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น การนำเข้าผิด อ.ก.พ. (กรม/กระทรวง) ในกรณีข้าราชการร่วมกันกระทำผิดหลายคนอยู่ต่างสังกัด ต่างลำดับชั้น หรือกรณีการไม่ได้แจ้ง สว.3 หรือไม่ได้ให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้แย้งอย่างเพียงพอ ซึ่งหากมีการแจ้งหรือให้โอกาสมากกว่านี้แล้ว อาจทำให้ข้อกล่าวหาหรือการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในเรื่องดังกล่าวของคณะกรรมการสอบสวนมีการเปลี่ยนแปลงจนถึงขนาดทำให้ระดับโทษมีการเปลี่ยนไป หรือการที่กรรมการมีส่วนได้เสียและถูกโต้แย้งแต่ไม่ได้รับวินิจฉัย เป็นต้น กรณีเหล่านี้เมื่อ ก.พ.ค.พิจารณาแล้วเห็นว่าไม่ถูกต้อง ก็จำเป็นจะต้องมีการดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง ซึ่งในช่วงเวลาขณะดำเนินการแก้ไขกระบวนการให้ถูกต้องนั้น ผู้ถูกสั่งลงโทษย่อมได้รับความเสียหายจากคำสั่งลงโทษที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้นผู้ศึกษาเห็นว่าจึงควรที่จะต้องมีการเยียวยาความเสียหายให้กับบุคคลดังกล่าว

การเยียวยาให้แก่ผู้ถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งลงโทษที่มีชอบด้วยกฎหมายอันเนื่องมาจากกระบวนการดำเนินการทางวินัยที่ผิดพลาดนั้น แม้กฎหมายปกครองของหลายๆ ประเทศ จะมีหลักการเยียวยาในกรณีดังกล่าวโดยมุ่งที่จะให้มีการแก้ไขกระบวนการที่ผิดพลาดนั้นให้ชอบด้วยกฎหมายเสร็จสิ้นเสียก่อน แล้วจึงดำเนินการเยียวยาให้กับบุคคลนั้นต่อไป โดยหากปรากฏภายหลังว่าบุคคลนั้นไม่มีความผิดเลย ก็จะได้รับเยียวยาเต็มจำนวนตามสิทธิที่จะได้รับ แต่หากปรากฏว่ายังมีความผิดอยู่บ้าง ก็จะได้รับเยียวยาเพียงบางส่วนเท่านั้น อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาเห็นว่าวิธีการดังกล่าวของต่างประเทศนั้นยังไม่ชัดเจนเพียงพอ เนื่องจากอาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้ กล่าวคือ

1. หากจะต้องรอให้มีการแก้ไขกระบวนการที่ผิดพลาดนั้นให้ชอบด้วยกฎหมายเสร็จสิ้นเสียก่อน แล้วจึงดำเนินการเยียวยาให้กับบุคคลนั้นต่อไป จะเห็นได้ว่าความผิดพลาดดังกล่าวไม่ใช่

ความผิดของผู้ถูกลงโทษ ดังนั้นในช่วงเวลาที่ยังต้องรอคำสั่งลงโทษที่ชอบด้วยกฎหมายนั้น ผู้ถูกลงโทษก็ไมควรถูกต้องเสียสิทธิประโยชน์ใดๆ ที่ควรได้รับ

2. หากภายหลังจากที่ไปดำเนินการแก้ไขการดำเนินการทางวินัยให้ถูกต้องแล้ว ปรากฏว่าเขาไม่มีความผิดเลย เขาก็จะได้รับการเยียวยาเต็มจำนวนสิทธิที่จะได้รับ แต่หากการแก้ไขนั้นไม่ได้ทำให้คำสั่งลงโทษมีการเปลี่ยนแปลงไป หรือแม้ระดับโทษเปลี่ยนแปลงไปก็ตาม เขาก็จะได้รับการเยียวยาเพียงบางส่วนเท่านั้น ซึ่งตรงนี้มีปัญหาว่าผู้ถูกลงโทษจะได้รับการเยียวยาในอัตราเท่าใด เนื่องจากกฎหมายต่างประเทศไม่ได้ระบุไว้แน่ชัด

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าในการเยียวยาให้แก่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งลงโทษที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอันเนื่องมาจากการมีขั้นตอนกระบวนการดำเนินการทางวินัยที่ผิดพลาดนั้น ควรที่จะให้ผู้ถูกลงโทษกลับคืนสู่สถานะเดิมก่อนมีคำสั่งลงโทษให้ใกล้เคียงมากที่สุด เนื่องจากเมื่อ ก.พ.ค. มีการพิจารณาแล้วเห็นว่าคำสั่งลงโทษนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายจึงต้องมีการแก้ไขให้ถูกต้อง ย่อมถือว่าไม่มีคำสั่งลงโทษนั้นมาตั้งแต่ต้น และหากจะให้รอการแก้ไขกระบวนการพิจารณาให้ถูกต้องเสร็จสิ้นเสียก่อน ก็อาจต้องใช้เวลาานาน ซึ่งก็จะทำให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับความเสียหายมากยิ่งขึ้นนอกเหนือจากการถูกลงโทษ ดังนั้นวิธีการที่จะทำให้ผู้ถูกลงโทษกลับคืนสู่สถานะเดิมได้ใกล้เคียงมากที่สุดคือการสั่งให้ผู้ถูกลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น กลับเข้ารับราชการในทันทีที่มีการพิจารณาแล้วเห็นว่าคำสั่งลงโทษนั้นเกิดจากกระบวนการพิจารณาที่ผิดพลาด และให้ผู้ถูกลงโทษได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ เสมือนก่อนที่ผู้นั้นจะได้รับคำสั่งลงโทษ ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับคำพิพากษาศาลปกครองของประเทศไทยในปัจจุบัน ที่พิพากษากรณิดังกล่าวไว้ว่าให้เพิกถอนคำสั่งที่เกิดจากกระบวนการพิจารณาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายก่อนและให้ผู้ฟ้องคดีกลับเข้ารับราชการ

หากภายหลังจากที่ดำเนินการแก้ไขกระบวนการให้ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ไม่ว่าคำสั่งลงโทษจะมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหรือไม่ ก็เป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายต่อไป ไม่ได้เป็นเงื่อนไขที่ทำให้หน่วยงานสามารถเรียกสิทธิประโยชน์ที่ผู้ถูกลงโทษโดยไม่ชอบได้รับกลับคืนในช่วงเวลาที่ดำเนินการแก้ไขกระบวนการพิจารณาได้ เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักในกรณีนี้คือการมุ่งที่จะเยียวยาให้แก่ผู้ถูกลงโทษตั้งแต่ถูกสั่งลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจนถึงก่อนที่จะมีการแก้ไขกระบวนการพิจารณาให้ถูกต้อง

4.2.3.2 เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว

จากการที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาในเรื่องการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากคำสั่งลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายของกฎหมายต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส ประเทศตุรกี ไม่พบว่ามีกรณีเยียวยาโดยให้ได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว

ผู้ศึกษาจึงต้องทำการพิจารณาศึกษาต่อไปว่าเป็นการสมควรและเหมาะสมที่จะเยียวยาความเสียหายในเรื่องเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวให้กับผู้ถูกส่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาหลักเกณฑ์ของการได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวของระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินเพิ่มการครองชีพชั่วคราวของข้าราชการและลูกจ้างประจำของส่วนราชการซึ่งมีทั้งหมด 3 ฉบับ คือระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินเพิ่มการครองชีพชั่วคราวของข้าราชการและลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2548 ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินเพิ่มการครองชีพชั่วคราวของข้าราชการและลูกจ้างประจำของส่วนราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550 และปัจจุบันใช้ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินเพิ่มการครองชีพชั่วคราวของข้าราชการและลูกจ้างประจำของส่วนราชการ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 ซึ่งสาระสำคัญของทั้ง 3 ฉบับ เพื่อปรับค่าตอบแทนภาครัฐราชการ โดยมีการให้เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวให้ข้าราชการและลูกจ้างประจำที่ได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างเพิ่มขึ้นจากเงินเดือนโดยมีการปรับปรุงเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวเรื่อยมา จนปัจจุบันฉบับที่ 3 พ.ศ. 2551 ได้มีการปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับการกำหนดระดับตำแหน่งที่ปรับปรุงใหม่ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 โดยข้าราชการและลูกจ้างประจำซึ่งได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างไม่ถึงเดือนละหนึ่งหมื่นหนึ่งพันเจ็ดร้อยบาท ให้ได้รับเงินเพิ่มการครองชีพชั่วคราวเดือนละหนึ่งพันห้าร้อยบาท แต่เมื่อรวมกับเงินเดือนหรือค่าจ้างแล้ว ต้องไม่เกินเดือนละหนึ่งหมื่นหนึ่งพันเจ็ดร้อยบาท และหากจำนวนเงินที่ได้รับรวมกันแล้วไม่ถึงเดือนละแปดพันสองร้อยบาทให้ข้าราชการและลูกจ้างประจ่านั้นได้รับเงินเพิ่มการครองชีพชั่วคราวเพิ่มขึ้นจากเงินเดือนหรือค่าจ้างอีกจนถึงเดือนละแปดพันสองร้อยบาท

ด้วยเหตุนี้เมื่อมีการยกเลิก เพิกถอนคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย มีผลทำให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับเข้ารับราชการ เมื่อกลับเข้ารับราชการก็ต้องเยียวยาให้เนื่องจากหากบุคคลผู้นั้นไม่ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายก็จะได้รับเงินเดือนและเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว ผู้ศึกษาเห็นว่าการศึกษาว่าบุคคลผู้นั้นสมควรได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวเป็นจำนวนเพียงใดควรใช้หลักการเยียวยาเช่นเดียวกับเงินเดือน เนื่องจากมีระเบียบกรมบัญชีกลางกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายไว้ชัดเจนอยู่แล้ว และควรพิจารณาว่าก่อนที่จะถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายผู้นั้นอยู่ในเกณฑ์ที่จะได้รับเงินเพิ่มการครองชีพชั่วคราวหรือไม่ ดังนั้นเมื่อผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่มีชอบอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. แล้วผลการวินิจฉัยปรากฏว่าผู้อุทธรณ์ไม่มีความผิด หรือไม่ถึงกับปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ก.พ.ค.ต้องมีคำสั่งให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 ในขณะที่ ผู้นั้นดำรงตำแหน่งก่อนมีคำสั่งให้พ้นจากราชการกลับเข้ารับราชการ และหากก่อนที่จะถูก

ลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอยู่ในเกณฑ์ได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว ก็ให้ได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวด้วย โดยผู้อุทธรณ์ไม่ต้องร้องขอ เพื่อเป็นการให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับคืนสู่สถานะเดิมให้ได้มากที่สุดหรือใกล้เคียงที่สุด ทั้งนี้หลักเกณฑ์ในการเยียวยาความเสียหายในเรื่องเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว อาจแบ่งได้เป็น 2 กรณี ดังนี้

กรณีที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง จะได้รับสิทธิประโยชน์ตามสิทธิที่ผู้อุทธรณ์จะต้องได้รับหากไม่ถูกลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง แบ่งได้เป็น 2 กรณี

1) กรณีที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษไล่ออก แต่ ก.พ.ค.วินิจฉัยว่าผู้อุทธรณ์ไม่มีความผิดเลย ควรเยียวยาให้ผู้อุทธรณ์ได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวเต็มจำนวน เนื่องจากผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ได้กระทำความผิดวินัยเลย แต่ถ้าหาก ก.พ.ค.วินิจฉัยว่าผู้อุทธรณ์ผิดวินัยไม่ร้ายแรงก็ควรให้เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวกึ่งหนึ่ง

2) กรณีที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษปลดออก แต่ ก.พ.ค.วินิจฉัยว่าผู้อุทธรณ์ไม่มีความผิด ควรเยียวยาให้ผู้อุทธรณ์ได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวเต็มจำนวน เนื่องจากไม่ได้กระทำความผิดวินัยเลย แต่ถ้าหาก ก.พ.ค.วินิจฉัยว่าผู้อุทธรณ์ผิดวินัยไม่ร้ายแรงก็ควรให้เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวกึ่งหนึ่ง

4.2.3.3 การเลื่อนเงินเดือนขึ้น

จากการศึกษาในประเทศฝรั่งเศส หลังจากที่มีการบรรจุกลับเข้ารับราชการผู้ถูกสั่งลงโทษไล่อะหรือปลดออกจากราชการแล้ว ส่วนราชการต้องชดเชยความเสียหายในส่วนที่เกี่ยวกับความก้าวหน้าในอาชีพของข้าราชการที่พ้นจากราชการ เสมือนว่าข้าราชการผู้นั้นไม่เคยถูกลงโทษไล่อะหรือปลดออกจากราชการมาก่อน โดยให้พิจารณาตั้งแต่วันที่ข้าราชการผู้ถูกสั่งลงโทษไล่อะหรือปลดออกจากราชการ โดยต้องพิจารณาความก้าวหน้าในทุกด้านของข้าราชการผู้นั้น ไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนขึ้นเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น

ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และตุรกี ไม่พบว่าเมื่อมีการเพิกถอนคำสั่งลงโทษที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อกลับเข้ารับราชการไม่ปรากฏว่ามีการเลื่อนเงินเดือนให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่จะเป็นในลักษณะชดเชยความเสียหายให้

ส่วนในประเทศไทยนั้นในเรื่องการเลื่อนเงินเดือนมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ กฎ ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนเงินเดือน พ.ศ. 2552 ได้กำหนดการเลื่อนเงินเดือน ไว้ว่าโดยหลักในการปฏิบัติราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญนั้นหากประพฤติตนอยู่ในจรรยา ระเบียบวินัย และการปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ แล้วมาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาเลื่อนเงินเดือนให้ตามควรแก่กรณี ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดใน กฎ ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนเงินเดือน พ.ศ. 2552 และจะให้บำเหน็จความชอบอย่างอื่น ซึ่งอาจเป็นคำชมเชย เครื่องชูเกียรติ หรือรางวัลด้วยก็ได้

ส่วนกรณีการเลื่อนเงินเดือนในระหว่างไม่ได้มาปฏิบัติหน้าที่ราชการ ข้าราชการที่ไม่ได้มาปฏิบัติราชการเนื่องจากถูกลงโทษปลดออก ไล่ออก เมื่อผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีความผิด หรือมีความผิดแต่เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ให้ยกเลิกคำสั่งลงโทษและกลับเข้ารับราชการ จะได้รับการเลื่อนเงินเดือนในระหว่างไม่ได้มาปฏิบัติราชการเนื่องจากถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่นั้น

จากการศึกษากฎ ก.พ. ฉบับนี้ไม่พบบทบัญญัติในเรื่องการเลื่อนเงินเดือนให้แก่ผู้ที่ไม่ได้มาปฏิบัติราชการในระหว่างถูกลงโทษไล่ออก ปลดออกจากราชการ แล้วต่อมาคำสั่งดังกล่าวได้ถูกยกเลิกและได้กลับเข้ารับราชการ และเมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ที่ข้าราชการจะได้รับการเลื่อนเงินเดือนดังกล่าวนั้นเห็นได้ว่า ข้าราชการผู้ที่ได้รับการเลื่อนเงินเดือนต้องเป็นผู้มาปฏิบัติราชการตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด และมีผลงานในการปฏิบัติราชการ ส่วนจะได้เลื่อนเงินเดือนเท่าใดขึ้นอยู่กับผลงานที่ปฏิบัติ ผู้ที่ไม่ได้มาปฏิบัติราชการจึงไม่ได้รับการเลื่อนเงินเดือน ดังนั้นตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวในข้าราชการที่ไม่ได้มาทำงานในระหว่างถูกลงโทษปลดออก ไล่ออก แม้ภายหลังจะได้รับการยกเลิกคำสั่งลงโทษและได้กลับเข้ารับราชการก็จะไม่ได้รับการเลื่อนเงินเดือน เพราะในระหว่างถูกลงโทษบุคคลนั้นไม่ได้ทำงานและไม่มีผลงานที่จะได้รับการพิจารณาเลื่อนเงินเดือน จึงเป็นปัญหาที่ต้องพิจารณาว่าเป็นธรรมกับข้าราชการผู้นั้นหรือไม่ ทั้งนี้การที่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ได้มาทำงานไม่ได้เกิดจากความผิดของบุคคลผู้นั้น ส่วนราชการควรจะต้องเยียวยาความเสียหายให้ในเรื่องนี้หรือไม่อย่างไร ผู้ศึกษาเห็นว่า ข้อ 18 ของกฎ ก.พ. ฉบับนี้เปิดช่องให้กระทำได้ กล่าวคือหากผู้บังคับบัญชาเห็นว่ามีความพิเศษที่สมควรเลื่อนเงินเดือนให้ก็นำเสนอ อ.ก.พ. กระทรวง ถ้า อ.ก.พ. กระทรวงเห็นชอบด้วยก็นำเสนอ ก.พ. ถ้า ก.พ. เห็นชอบด้วยก็เลื่อนเงินเดือนได้ ซึ่งก็มีปัญหาที่ต้องศึกษาต่อไปว่า ก.พ. จะให้เลื่อนเงินเดือนในกรณีนี้หรือไม่ เพราะถ้า ก.พ. พิจารณาแล้วไม่เห็นชอบด้วยกับ อ.ก.พ. กระทรวง กรณีนี้ก็จะไม่ได้รับการเลื่อนเงินเดือน ซึ่ง กฎ ก.พ. ฉบับนี้เพิ่งใช้บังคับได้ไม่นาน จึงยังไม่มีกรณีปัญหาเช่นนี้ให้ศึกษาว่าผลการพิจารณาเป็นอย่างไร

แต่จากการศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้พบว่า ได้เกิดปัญหาเดียวกันนี้ขึ้น เมื่อครั้งใช้กฎ ก.พ. ฉบับเดิมคือ กฎ ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือน พ.ศ. 2544 ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 โดยมีหลักเกณฑ์ ในการเลื่อนขั้นเงินเดือนให้แก่ข้าราชการเหมือนกับ กฎ ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนเงินเดือน พ.ศ. 2552 แตกต่างกันตรงที่กฎ ก.พ. ฉบับเดิมเป็นระบบขั้นเงินเดือน แต่ปัจจุบันไม่มีขั้นเงินเดือนแล้วจึงเป็นการเลื่อนเงินเดือน ปัญหาที่พบเป็นกรณีของนักวิชาการแรงงาน 8 ซึ่งเป็นกรณีที่ไต่ถามมากแล้วบางส่วนแล้ว เรื่องของสิทธิประโยชน์ในระหว่างถูกออกจากราชการ ข้าราชการผู้นั้นนอกจากจะเรียกสิทธิประโยชน์ในเงินที่ทางราชการจะต้องจ่ายให้ในระหว่างที่เขาถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้วผู้นี้ยังเรียกร้องให้

เลื่อนขึ้นเงินเดือนในระหว่างที่ถูกลงโทษไล่ออกด้วย กรมการจัดหางานหรือไปยัง ก.พ. ว่าจะมีคำสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนย้อนหลังให้ผู้นี้ได้หรือไม่กล่าวคือในระหว่างวันที่ 30 กรกฎาคม 2546 ถึงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2549 ผู้นี้จะได้รับการเลื่อนขึ้นเงินเดือนหรือไม่ สำนักงาน ก.พ.ตอบข้อหาหรือว่า กฎ ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนขึ้นเงินเดือน พ.ศ. 2544 มิได้กำหนดกรณีการเลื่อนขึ้นเงินเดือนของข้าราชการที่ถูกงดเลื่อนขึ้นเงินเดือนเพราะถูกลงโทษไล่ออกจากราชการไว้ หากกรมการจัดหางานเห็นควรเลื่อนขึ้นเงินเดือนให้แก่ผู้นี้ในครั้งที่ถูกงดเลื่อนขึ้นเงินเดือนไปแล้วโดยมีเหตุผลกรณีพิเศษก็ต้องดำเนินการนำเสนอ ก.พ. พิจารณานุมัติให้สั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนเป็นการเฉพาะราย ตามนัยข้อ 18 ของกฎ ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนขึ้นเงินเดือน พ.ศ. 2544 สำหรับผู้นี้จะได้รับการเลื่อนขึ้นเงินเดือนหรือไม่ สำนักงาน ก.พ. เห็นว่า แม้กรมการจัดหางานจะมีคำสั่งให้ผู้นี้กลับเข้ารับราชการตั้งแต่วันที่ 30 กรกฎาคม 2546 ก็ตาม แต่ข้อเท็จจริงในช่วงระหว่างวันที่ 30 กรกฎาคม 2546 ถึงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2549 ผู้นี้ไม่ได้ปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามหน้าที่แต่อย่างใด ผู้บังคับบัญชาจึงไม่สามารถประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลการปฏิบัติงานในช่วงระยะเวลาดังกล่าวได้

หลังจาก ก.พ. ตอบข้อหาหรือดังกล่าว กรมการจัดหางานได้นำเรื่องนี้เสนอต่อ อ.ก.พ. กรมการจัดหางาน อ.ก.พ. กรมการจัดหางานเห็นว่ากรณีที่ผู้นี้ไม่ได้ปฏิบัติราชการในระหว่างถูกไล่ออกจากการานั้น ไม่ได้เกิดจากความประสงค์ของผู้นี้ รวมถึงการพิจารณาประวัติการรับราชการของผู้นี้แล้วมีผลการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานโดยได้รับการพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือนมาโดยตลอด ดังนั้นเพื่อให้การดูแลข้าราชการที่ถูกไล่ออกโดยไม่มีความผิด จึงให้เสนอ ก.พ. เพื่อพิจารณานุมัติให้สั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนให้ผู้นี้จำนวน 5 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 ถึงวันที่ 1 เมษายน 2549 ก.พ. พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้บังคับบัญชาไม่อาจเลื่อนขึ้นเงินเดือนให้ผู้นี้ได้ เนื่องจากไม่ได้มาปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามหน้าที่ในระหว่างช่วงเวลาดังกล่าวข้างต้น

ผู้นี้ได้ฟ้องคดีต่อศาลปกครอง โดยฟ้องคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ฟ้องเลขาธิการ ก.พ. เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ศาลปกครองเห็นว่า ข้อ 7 ของกฎ ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนขึ้นเงินเดือน พ.ศ. 2544 กำหนดว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งจะได้รับการเลื่อนขึ้นเงินเดือน ครั้งขึ้นในแต่ละครั้งต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (1) ในครั้งปีที่แล้วมาได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนด้วยความสามารถ และด้วยความอดสาหะจนเกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการ ซึ่งผู้บังคับบัญชาได้พิจารณาประเมิน แล้วเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สมควรจะได้เลื่อนขึ้นเงินเดือนครั้งขึ้น ซึ่งเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์การเลื่อนขึ้นเงินเดือนให้ข้าราชการพลเรือนสามัญที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการปกติ ซึ่งผู้บังคับบัญชาสามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการผู้นั้นได้ แต่ข้อ 18 วรรคหนึ่งของกฎ ก.พ. ดังกล่าวกำหนดว่า ข้าราชการพลเรือนผู้ใดไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะเลื่อนขึ้นเงินเดือนได้ครั้งขึ้นตามข้อ 7 ของกฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าว เนื่องจาก ขาดคุณสมบัติ

เกี่ยวกับระยะเวลาการปฏิบัติราชการ การลา หรือมาทำงานสายตามที่กำหนดในกฎ ก.พ. นี้ แต่ผู้มีอำนาจสั่งเลื่อนขั้นเงินเดือนพิจารณาเห็นสมควรเลื่อนขั้นเงินเดือนให้โดยมีเหตุผลพิเศษ ให้ผู้มีอำนาจสั่งเลื่อนขั้นเงินเดือนนำเสนอ อ.ก.พ. กระทรวง เพื่อพิจารณาอนุมัติให้สั่งเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นการเฉพาะรายได้ วรรคสอง กำหนดว่า นอกจากกรณีตามวรรคหนึ่ง ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะเลื่อนขั้นเงินเดือนได้ตามกฎ ก.พ. นี้ แต่ผู้มีอำนาจสั่งเลื่อนขั้นเงินเดือนพิจารณาเห็นสมควรเลื่อนขั้นเงินเดือนให้โดยมีเหตุผลเป็นกรณีพิเศษ ให้ผู้มีอำนาจสั่งเลื่อนขั้นเงินเดือนเสนอ อ.ก.พ. เพื่อพิจารณาอนุมัติให้สั่งเลื่อนขั้นเงินเดือน เป็นการเฉพาะราย จึงเห็นได้ว่า กฎ ก.พ. ข้อ 18 วรรคสอง มีเจตนารมณ์ให้เป็นข้อยกเว้นการเลื่อนขั้นเงินเดือนตามหลักเกณฑ์ปกติตามข้อ 7 ดังกล่าวเป็นการเฉพาะรายได้ ซึ่งในกรณีของผู้นี้การพ้นจากหน้าที่ราชการของผู้นี้จึงไม่ได้เกิดจากความสมัครใจ ซึ่งหากยังคงรับราชการอยู่ตามปกติผู้นี้ย่อมได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนอย่างน้อยครั้งขึ้นตามผลการประเมินการปฏิบัติงานในช่วงเวลาดังกล่าว เมื่อผู้นี้พ้นจากราชการไปโดยไม่ได้กระทำความผิด จึงเป็นหน้าที่ของทางราชการที่จะต้องเยียวยา ความเสียหายให้แก่ผู้นี้ให้กลับคืนสู่สถานภาพเดิม ศาลปกครองจึงพิพากษาให้ ก.พ. พิจารณาอนุมัติเลื่อนขั้นเงินเดือนย้อนหลังให้ผู้นี้ 5 ครั้ง ครั้งละอย่างน้อย 0.5 ขั้น ตามที่กรมการจัดหางานขออนุมัติเป็นการเฉพาะรายภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด

จากคำพิพากษาศาลปกครองดังกล่าวเห็นได้ว่า ข้อ 18 ของกฎ ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือน พ.ศ. 2544 บทบัญญัติส่วนใหญ่เหมือนกับ ข้อ 18 ของกฎ ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนเงินเดือน พ.ศ. 2552 แตกต่างกันเพียง ข้อ 18 วรรคสองของกฎ ก.พ. ฉบับหลังนี้กระจายอำนาจไปให้ อ.ก.พ. กระทรวงมากขึ้น โดยให้นำเสนอ อ.ก.พ. กระทรวง พิจารณาก่อนเสนอ ก.พ. และศาลก็เห็นว่า ข้อ 18 วรรคสอง เป็นช่องทางที่กฎหมายกำหนดให้ใช้กับการเลื่อนขั้นเงินเดือนในกรณีพิเศษซึ่งไม่ได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ทั่วไปที่กำหนดในกฎ ก.พ. และในกรณีนี้ก็เป็นกรณีพิเศษ ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะต้องเยียวยาความเสียหายให้ผู้นี้ศาลจึงพิพากษาให้ ก.พ. พิจารณาอนุมัติให้เลื่อนเงินเดือนให้ผู้นี้อย่างน้อยครั้งละ 0.5 ขั้น

ตามข้อ 18 ของกฎ ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนเงินเดือน พ.ศ. 2552 ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นช่องทางของกฎหมายที่จะใช้เยียวยาความเสียหายให้แก่ข้าราชการที่ถูกลงโทษปลดออก ไล่ออก โดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ เนื่องจากกรณีนี้เป็นกรณีพิเศษจะนำหลักเกณฑ์ทั่วไปที่กำหนดไว้ในข้อ 8 มาใช้กับกรณีนี้ไม่ได้ ซึ่งการที่ผู้นี้ไม่ได้มาปฏิบัติราชการและไม่มีผลงานประเมินเพื่อเลื่อนเงินเดือนไม่ได้เกิดจากความผิดของผู้นี้ ทางราชการน่าจะเยียวยาความเสียหายให้ผู้นี้ โดยเลื่อนเงินเดือนให้ผู้นี้ในแต่ละรอบการประเมินที่ไม่ได้มาทำงานครั้งละ 0.5 ขั้น แต่ให้เฉพาะกรณีที่ได้กลับเข้ารับราชการในกรณีที่ผลการพิจารณาอุทธรณ์ปรากฏว่าไม่มีความผิด สำหรับการที่ผลการพิจารณาอุทธรณ์ปรากฏว่ามีความผิดแต่เป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงก็ไม่ควรจะได้รับพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน และข้อ 9 ของกฎ

ก.พ.ฉบับนี้ก็กำหนดว่าในการพิจารณาเลื่อนเงินเดือน ให้นำข้อมูลการลา พฤติกรรมการทำงาน การรักษาวินัย การปฏิบัติตนเหมาะสมกับการเป็นข้าราชการ และข้อควรพิจารณาอื่นมาประกอบการพิจารณาด้วย ดังนั้นการที่บุคคลผู้นั้นมีความผิดทางวินัยไม่ร้ายแรงด้วยก็เป็นข้อที่จะนำมาประกอบการพิจารณาไม่เลื่อนเงินเดือนในช่วงที่ถูกออกจากราชการได้ นอกจากนี้เท่ากับผู้ที่กระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ไม่ใช่ผู้ทุจริตที่ทางราชการจะต้องเฝ้าระวังความเสียหายเขาให้ได้ดังเดิมหรือเกือบเท่าเดิม

ผู้ศึกษาเห็นว่าเมื่อผลการพิจารณาอุทธรณ์ฟังขึ้น กล่าวคือผู้อุทธรณ์ไม่มีความผิด เมื่อกลับเข้ารับราชการกรณีเช่นนี้ ทางราชการต้องเฝ้าระวังความเสียหายในเรื่องที่ไม่ได้รับการเลื่อนเงินเดือนในระหว่างที่ถูกออกจากราชการ โดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย ซึ่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 บัญญัติให้ ก.พ.ค.เป็นผู้มีอำนาจเฝ้าระวังความเสียหายให้แก่ผู้อุทธรณ์ ดังนั้นในระเบียบเรื่องการเฝ้าระวังความเสียหายที่ ก.พ.ค.จะต้องออกนี้ควรกำหนดเรื่องนี้ไว้ด้วยเพื่อให้ส่วนราชการถือปฏิบัติ ซึ่งควรเลื่อนเงินเดือนให้ ตามแนวทางของศาลปกครองฝรั่งเศสได้มีคำวินิจฉัยไว้ในเรื่องการชดเชยในส่วนที่เกี่ยวกับความก้าวหน้าในอาชีพของข้าราชการที่ถูกไล่ออกหรือปลดออกจากราชการโดยมิชอบว่าส่วนราชการต้องดำเนินการเลื่อนตำแหน่ง และหรือเลื่อนขั้นเงินเดือน ให้แก่ข้าราชการที่ถูกลงโทษปลดออก หรือไล่ออกโดยมิชอบ เป็นการย้อนหลัง โดยพิจารณาความเป็นไปได้หากข้าราชการผู้นั้นไม่ถูกลงโทษ

4.2.3.4 เงินบำเหน็จหรือบำนาญ

ในประเทศฝรั่งเศส เมื่อสภาแห่งรัฐ มีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งลงโทษไล่อะหรือปลดข้าราชการออกจากราชการ ส่วนราชการที่ออกคำสั่งลงโทษ มีหน้าที่ต้องดำเนินการคืนสิทธิในสวัสดิการให้แก่ข้าราชการที่ถูกลงโทษโดยมิชอบ ซึ่งจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อฝ่ายปกครองได้ให้สิทธิต่างๆ ในสวัสดิการสังคมคืนแก่ข้าราชการผู้นั้น โดยเฉพาะสิทธิในการได้รับเงินบำนาญ แม้การคืนสถานภาพจะมีลักษณะเสมือนจริงเท่านั้น แต่ก็มีผลต่อช่วงเวลาการนับอายุการทำงานจริง กล่าวคือ การนับอายุการทำงานในช่วงที่พ้นจากราชการโดยมิชอบไปนั้น จะถูกนับรวมเข้ากับอายุการทำงานจริงเพื่อคำนวณสิทธิในการได้รับเงินบำนาญด้วย

ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ตุรกี จากการศึกษาไม่พบว่ามีกรณีเฝ้าระวังโดยให้เงินบำเหน็จบำนาญ แต่อย่างใด จากแนวทางการเฝ้าระวังด้วยการให้สิทธิในการได้รับเงินบำเหน็จบำนาญ แก่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่มิชอบในประเทศฝรั่งเศสนั้น ผู้ศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าในประเทศไทยเองก็ควรเฝ้าระวังด้วยการให้สิทธิในการได้รับเงินบำเหน็จ บำนาญ แก่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่มิชอบด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาเห็นว่าการพิจารณาว่าบุคคลนั้นสมควรที่จะได้สิทธิรับเงินบำนาญ บำนาญ หรือไม่ เพียงใด นั้น ควรอยู่บนพื้นฐานตามระเบียบหรือกฎหมายที่มีอยู่แล้วในประเทศไทย จากการศึกษาตามตามพระราชบัญญัติกองทุนบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2551 กฎหมายบำนาญบำนาญ กรณีที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษจะได้รับบำนาญบำนาญหรือไม่ มี 2 กรณี คือ

1) ข้าราชการที่ถูกลงโทษไล่ออกจากราชการแต่ ก.พ.ค. พิจารณาแล้วเห็นว่าพฤติการณ์ และการกระทำความผิด ไม่ควรลงโทษสถานหนักถึงไล่ออกจากราชการ เห็นควรลดหย่อนเป็น ปลดออกจากราชการ ก็ให้ผู้อุทธรณ์ได้รับการเยียวยาเงินเดือนหรือบำนาญตามสิทธิที่พึงได้รับ โดยให้มีสิทธิได้รับบำนาญเสมือนว่าผู้นั้นลาออกจากราชการ ดังนั้นหากข้าราชการที่ถูก ลงโทษไล่ออกเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงโทษเป็นปลดออกก็ควรมีสิทธิได้รับบำนาญ หรือบำนาญ (เงินเดือน) ย้อนหลังไปจนถึงวันที่ถูกสั่งลงโทษ ไล่ออก และหากเป็นกรณีถูกลงโทษปลดออกและ ใช้สิทธิรับบำนาญไปแล้วและประสงค์จะนับเวลาราชการเพื่อคำนวณ บำนาญ หรือ บำนาญ ต่อเนื่องจากวันรับราชการเดิมจะต้องคืนบำนาญ หรือบำนาญที่ได้รับ สำหรับดอกเบี้ยนั้น โดยหลัก คือ ไม่ต้องคืนและต้องเป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังกำหนด ตามมาตรา 97 วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551

2) กรณีที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษปลดออก และได้รับเงินบำนาญหรือบำนาญบำนาญแต่ ก.พ.ค. วินิจฉัยว่าไม่มีความผิดหรือผิดวินัยไม่ร้ายแรง ก็ให้นำเงินบำนาญหรือบำนาญนั้นมาหัก กลับกับเงินเดือน ในกรณีที่เงินบำนาญหรือบำนาญที่ผู้อุทธรณ์ได้รับไปแล้วนั้นมากกว่าเงินเดือน ให้ผู้ อุทธรณ์นำเงินส่วนต่างนั้นคืนหน่วยงานของรัฐนับแต่วันกลับเข้ารับราชการ

เมื่อกลับเข้ารับราชการใหม่ก็ให้นับเวลาราชการสำหรับคำนวณบำนาญบำนาญตอนก่อน ออกจากราชการต่อเนื่องกับการรับราชการในตอนที่ได้ออกมาแล้ว ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติกองทุน บำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 ในเรื่องของสถานภาพ การเป็นข้าราชการของข้าราชการที่ถูกสั่ง ให้ออกจากราชการไว้ก่อนแล้วและกลับเข้ารับราชการใหม่ เนื่องจากผลการสอบสวนพิจารณาปรากฏ ว่าผู้นั้นไม่ได้กระทำความผิด หรือกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ซึ่งการให้นับเวลาราชการตอนก่อนออกรวม กับเวลาราชการครั้งหลังที่กลับเข้ารับราชการเพื่อคำนวณบำนาญก็เท่ากับผู้นั้นมีสถานภาพการ เป็นข้าราชการต่อเนื่องกันมาตลอดตามที่มาตรา 107 กำหนดไว้ แต่การจะนับเวลาราชการต่อเนื่องได้ นั้น จะต้องคืนเงินประเดิม เงินชดเชย และผลประโยชน์ตอบแทนเงินดังกล่าวที่ได้รับแก่กองทุน

หากผู้อุทธรณ์ไม่ประสงค์จะรับราชการต่อไป ก็ให้นำระยะเวลาการรวมคำนวณในการ เยียวยาฐานการคิดบำนาญใหม่ด้วยและมีสิทธิได้รับบำนาญตามสิทธิที่พึงได้รับ

ดังนั้นผู้ศึกษาเมื่อกลับเข้ารับราชการก็ควรให้สิทธิในเรื่องบำนาญ บำนาญด้วย

4.2.4.5 ผลงานทางวิชาการ

ตามที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาในเรื่องผลงานทางวิชาการของกฎหมายต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส อังกฤษ ตุรกี ไม่พบว่ามีกรณีศึกษาโดยให้สิทธิเยียวยาในเรื่องผลงานทางวิชาการที่รวบรวมไว้เพื่อใช้ในการเลื่อนตำแหน่ง หรือเลื่อนระดับแต่อย่างใด ผู้ศึกษาจึงต้องทำการพิจารณาศึกษาต่อไปว่าเป็นการสมควรและเหมาะสมที่จะเยียวยาความเสียหายในเรื่องผลงานทางวิชาการให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ในเรื่องนี้ หากก่อนที่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายจะถูกลงโทษให้ออกจากราชการ หรือปลดออกจากราชการ อยู่ในช่วงรวบรวมผลงานทางวิชาการที่รวบรวมไว้เพื่อใช้ประเมินในการเลื่อนตำแหน่ง หรือเลื่อนระดับ ต่อมาผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่มีชอบด้วยกฎหมาย อุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อ ก.พ.ค แล้ว และ ก.พ.ค.พิจารณายกโทษ และสั่งให้กลับเข้ารับราชการ หรือพิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำความผิดลงโทษไม่ถึงขนาดปลดออกหรือให้ออกจากราชการ แต่พฤติกรรมดังกล่าวยังคงเป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงอยู่ กรณีนี้ ก.พ.ค. ก็จะต้องสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการ เช่นกัน กรณีเช่นนี้ก็ควรเยียวยาให้ในเรื่องผลงานทางวิชาการที่รวบรวมไว้ก่อนที่มีคำสั่งให้ออกจากราชการโดยมิชอบ โดยสามารถนำผลงานเดิมไปใช้ในการประเมินได้ แต่ในทางกลับกันหากผลงานที่รวบรวมไว้นั้นได้นำไปใช้ในการประเมินเลื่อนระดับไปแล้ว จะนำมาใช้อีกไม่ได้

4.2.3.6 เครื่องราชอิสริยาภรณ์

ตามที่ผู้ศึกษาได้ศึกษากฎหมายต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส อังกฤษ ตุรกี ไม่พบว่ามีกรณีศึกษาโดยให้สิทธิเยียวยาในเรื่องเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ผู้ศึกษาจึงต้องทำการพิจารณาศึกษาต่อไปว่าเป็นการสมควรและเหมาะสมที่จะเยียวยาความเสียหายให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์หากกลับเข้ารับราชการหรือไม่

สำหรับเรื่องนี้ ผู้ที่รับราชการมีสิทธิที่จะขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตามหลักเกณฑ์ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือกและเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย พ.ศ. 2536 ซึ่งการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้เป็นไปตามกำหนดระยะเวลา ข้าราชการต้องมีระยะเวลารับราชการติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปีบริบูรณ์ นับตั้งแต่วันเริ่มเข้ารับราชการ จนถึงวันก่อนวันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาของปีที่จะขอพระราชทานไม่น้อยกว่า 60 วัน ในการนับระยะเวลา หากผู้ขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ถูกลงโทษทางวินัยในปีใด ให้เพิ่มกำหนดระยะเวลาการขอพระราชทานอีก 1 ปี ยกเว้นโทษภาคทัณฑ์ สำหรับกรณีนี้เมื่อผู้ถูกดำเนินการทางวินัย ก็จะเสียสิทธิระยะเวลาในการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อีก 1 ปี แต่เมื่อผลการดำเนินการทางวินัยปรากฏว่าไม่ได้กระทำผิดวินัย อุทธรณ์ฟังขึ้น ผู้ศึกษาเห็นว่าเมื่อกลับเข้ารับราชการก็ควรให้

สิทธิขอรับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และระยะเวลา 1 ปี ที่เสียสิทธิไป ก็ควรจะไต่กลับมาคืน เป็นสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับโดยไม่ต้องใช้สิทธิเรียกร้องโดยหน่วยงานต้นสังกัดอาจทำเรื่องขอรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้

ตาม ข้อ 20 ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือกและเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย พ.ศ. 2536 เมื่อผู้ขอรับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ผู้ใดถูกกล่าวหาว่า

- 1) กระทำความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงและถูกตั้งกรรมการสอบสวนแล้ว หรือ
- 2) กระทำความผิดทางอาญา และอยู่ระหว่างสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรืออยู่ระหว่างการดำเนินคดีอาญาในศาล แม้คดียังไม่ถึงที่สุด เว้นแต่ความผิดลหุโทษหรือความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว ก่อนการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาการเสนอขอพระราชทานในปีใด ให้กระทรวง ทบวง กรม แจ้งพฤติการณ์ดังกล่าวให้คณะกรรมการ ทราบด้วย และคณะกรรมการ อาจมีมติให้รอการพิจารณาการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับผู้นั้นไว้ก่อนก็ได้

เมื่อผลปรากฏว่าผู้ถูกดำเนินการทางวินัยไม่ผิด และได้กลับเข้ารับราชการ คณะกรรมการก็ต้องขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ ซึ่งเป็นสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับโดยไม่ต้องใช้สิทธิเรียกร้องโดยหน่วยงานต้นสังกัดอาจทำเรื่องขอรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้และในเรื่องนี้ศาลปกครองก็เคยวินิจฉัยไว้ว่ามีสิทธิได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

4.2.4 สิทธิประโยชน์ของข้าราชการพลเรือนผู้ถูกลงโทษทางวินัยโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายควรได้รับการเยียวยา โดยต้องใช้สิทธิเรียกร้อง

เป็นสิทธิซึ่งผู้ชนะคดีในชั้น ก.พ.ค. ต้องใช้สิทธิเรียกร้องในการเบิกจ่ายเงินจากส่วนราชการต้นสังกัด ซึ่งจะต้องใช้สิทธิเรียกร้องภายในกำหนด 1 ปี นับแต่วันทราบคำสั่ง ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล ค่าเช่าบ้าน ค่าเล่าเรียนบุตร เงินค่าดีความ

4.2.4.1 ค่ารักษาพยาบาล

ตามที่ผู้ศึกษาได้ศึกษากฎหมายต่างประเทศ พบว่าประเทศสหรัฐอเมริกา มีการเยียวยาในเรื่องค่ารักษาพยาบาลหากวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกลงโทษ แล้วเห็นว่าคำสั่งลงโทษดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษนั้นและให้ผู้ถูกลงโทษกลับเข้ารับราชการ

ส่วนประเทศฝรั่งเศส อังกฤษ ตุรกี ไม่พบว่ามีกรณีเยียวยาโดยให้สิทธิเยียวยาในเรื่องค่ารักษาพยาบาล ผู้ศึกษาจึงต้องทำการพิจารณาศึกษาต่อไปว่าเป็นการสมควรและเหมาะสมที่จะเยียวยาความเสียหายให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเมื่อกลับเข้ารับราชการ โดยสามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลในระหว่างที่ถูกสั่งลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ.2553 โดยหลักข้าราชการซึ่งได้รับเงินเดือน มีสิทธิได้รับค่ารักษาพยาบาลจากทางราชการ สำหรับตนเอง บิดา มารดา คู่สมรส และบุตร กรณีบุตรเบิกได้ไม่เกิน 3 คน โดยต้องเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายและยังไม่บรรลุนิติภาวะหรือบรรลุนิติภาวะแต่เป็นผู้ไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถที่อยู่ในอุปการะเลี้ยงดูของข้าราชการ ไม่รวมบุตรบุญธรรมและบุตรที่ยกให้เป็นบุตรบุญธรรมผู้อื่น หากบุตรคนใดตายลงก่อนบรรลุนิติภาวะให้สามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลสำหรับบุตรคนถัดไปแทนได้ กรณีที่มีบุตรมากกว่า 3 คน ขึ้นไป แต่ถ้าบุคคลใดสิ้นสภาพการเป็นข้าราชการ เช่น ตาย ถูกลงโทษปลดออก ไล่ออกจากราชการก็หมดสิทธิที่จะได้รับค่ารักษาพยาบาลจากทางราชการ อย่างไรก็ตามในกรณีที่ถูกลงโทษหากผลการพิจารณาอุทธรณ์ปรากฏว่าข้าราชการผู้นั้นไม่มีความผิดเมื่อกลับเข้ารับราชการข้าราชการผู้นั้นจะนำไปเสร็จรับเงิน ค่ารักษาพยาบาลที่ผู้นั้นต้องจ่ายไปในระหว่างไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการมาเบิกเงินจากทางราชการได้หรือไม่

ในเรื่องนี้กฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ พระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ.2553 ผู้ศึกษาได้ศึกษาระเบียบฉบับนี้แล้ว ไม่พบบทบัญญัติข้อใดที่จะใช้กับกรณี que เมื่อมีการเพิกถอนคำสั่งลงโทษ ปลดออก ไล่ออก ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้กลับเข้ารับราชการจะสามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลในช่วงที่ถูกคำสั่งลงโทษที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ผู้ศึกษาจึงได้หารือไปยังผู้เชี่ยวชาญของกรมบัญชีกลางในเรื่องการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลดังกล่าว ก็ได้รับ คำชี้แจงว่ากรณีนี้ ระเบียบดังกล่าวไม่ได้กำหนดไว้โดยตรงแต่ผู้นั้นสามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลในระหว่างไม่ได้ปฏิบัติราชการได้ โดยกรณีข้าราชการถูกสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนเมื่อคดีหรือกรณีถึงที่สุด ถ้าปรากฏว่าผู้นั้นได้รับเงินเดือนในระหว่างถูกสั่งพักราชการหรือในระหว่างถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน เมื่อผู้มีสิทธิจ่ายค่ารักษาพยาบาลไปก่อนแล้ว ให้นำใบเสร็จรับเงินมาเบิกจ่ายจากทางราชการเมื่อกลับเข้ารับราชการ นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวให้ความเห็นว่าต้องถือหลักทั่วไปด้วยว่าเมื่อผู้นั้นเป็นข้าราชการก็ต้องมีสิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาล

ในเรื่องการเบิกค่ารักษาพยาบาลในกรณีนี้ไม่มีระเบียบของทางราชการรองรับไว้อย่างชัดเจน ซึ่งเมื่อมีกรณีเกิดขึ้นส่วนราชการก็ต้องหารือไปยังกรมบัญชีกลาง กรณีนี้จึงเห็นว่าควรจะเยียวยาในส่วนของการรักษาพยาบาลให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วยโดยไม่ต้องรอให้มีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นแล้วส่วนราชการหารือเป็นรายๆ ไป แล้วให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบวินิจฉัยก่อน เพราะจะเป็นการล่าช้า และกรณีนี้เป็นกรณีที่ต้องเกิดขึ้นอยู่แล้วและเนื่องจากในปัจจุบันค่ารักษาพยาบาลเป็นระบบจ่ายตรง ซึ่งกรมบัญชีกลางเป็นผู้ดูแลและเป็นผู้ตรวจสอบสิทธิ หากกลับเข้ารับราชการ ก็ควรแจ้งสิทธิไปยังกรมบัญชีกลางและเบิกย้อนหลังตาม

สิทธิได้ และในบางกรณีอาจไม่ได้ใช้สิทธิจ่ายตรงแต่ถ้ามีการเก็บใบเสร็จ ค่ารักษาพยาบาลไว้ก็ควรให้สิทธินำมาขึ้นภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่กลับเข้ารับราชการ

ปัญหาอีกประการหนึ่งคือหากไม่เก็บใบเสร็จค่ารักษาพยาบาลไว้ ส่วนราชการจะให้สิทธิในการเบิกหรือไม่ ควรให้ผู้เสียหายนำหลักฐานการเข้าโรงพยาบาลมาแสดง เช่น เมื่อเข้าโรงพยาบาลย่อมมีข้อมูลอยู่ที่โรงพยาบาล มีประวัติการรักษาตัว อาจจะเหมาะจ่ายให้

4.2.4.2 ค่าเช่าบ้าน

ผู้ศึกษาได้ศึกษากฎหมายต่างประเทศในการเยียวยาเรื่องค่าเช่าบ้านให้กับผู้ถูกส่งลงโทษ โดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย พบว่าประเทศฝรั่งเศส เมื่อสภาแห่งรัฐ มีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งลงโทษได้ หรือปลดข้าราชการออกจากราชการ ส่วนราชการผู้ออกคำสั่งลงโทษมีหน้าที่ต้องดำเนินการเยียวยาความเสียหาย โดยมีการชดเชยความเสียหายอันเกิดจากลงโทษที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ในเรื่องเงินค่าที่อยู่อาศัยในระหว่างที่ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบหากข้าราชการผู้ถูกลงโทษร้องขอ

ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศตุรกี ไม่พบว่ามีกรณีเยียวยาโดยให้สิทธิเยียวยาในเรื่องค่าเช่าบ้าน ผู้ศึกษาจึงต้องทำการพิจารณาศึกษาต่อไปว่าเป็นการสมควรและเหมาะสมที่จะเยียวยาความเสียหายให้ผู้ถูกส่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเมื่อกลับเข้ารับราชการโดยสามารถเบิกค่าเช่าบ้านในระหว่างที่ถูกส่งลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษากฎการเบิกค่าเช่าบ้านจากพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้าน พ.ศ. 2547 โดยหลักข้าราชการ ผู้มีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้าน ได้แก่ ข้าราชการที่ได้รับคำสั่งให้เดินทางไปประจำสำนักงานต่างท้องที่ เว้นแต่

- 1) ทางราชการได้จัดที่พักอาศัยให้แล้ว
- 2) มีเคหะสถานอันเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง หรือของกลุ่มสมรสในท้องที่ที่ไปประจำสำนักงานใหม่ โดยไม่มีหนี้ค้างชำระกับสถาบันการเงิน
- 3) ได้รับคำสั่งให้เดินทางไปประจำสำนักงานใหม่ในท้องที่เริ่มรับราชการครั้งแรก หรือท้องที่ที่กลับเข้ารับราชการใหม่
- 4) ได้รับคำสั่งให้เดินทางไปประจำสำนักงานใหม่ในต่างท้องที่ตามคำร้องขอของตนเอง
- 5) สำนักงานที่ปฏิบัติราชการอยู่เดิมได้ย้ายสถานที่ทำการใหม่ไปอยู่ใกล้เคียงกับท้องที่ที่ตั้งสำนักงานเดิมตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด

จากพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้าน พ.ศ. 2547 ไม่ได้กำหนดว่าในกรณีที่ผู้อุทธรณ์มีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านจากทางราชการเมื่อถูกลงโทษไล่ออก หรือปลดออก เมื่อผู้นั้นได้กลับเข้ารับ

ราชการทางราชการจะให้สิทธิในการเบิกค่ารักษาพยาบาลหรือไม่ ซึ่งกรณีนี้อาจเกิดปัญหาในเรื่องดังกล่าว เมื่อผู้นั้นได้กลับข้าราชการทางราชการจะเยียวยาความเสียหายในเรื่องนี้ให้เขาอย่างไรนั้น

ผู้ศึกษาเห็นว่าข้าราชการที่มีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านในระหว่างรับราชการตามพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. 2547 ซึ่งสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการจะได้รับตั้งแต่วันที่ข้าราชการผู้นั้นได้เข้าอยู่จริง แต่ไม่ก่อนวันที่รายงานตัวเพื่อเข้ารับหน้าที่ และสิทธิดังกล่าวจะสิ้นสุดในวันที่ขาดจากอัตราเงินเดือน หรือวันที่อยู่ในข่ายหมดสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านตามพระราชกฤษฎีกานี้ ดังนั้นเมื่อข้าราชการถูกลงโทษไล่ออก หรือปลดออกจากราชการ ก็สิ้นสภาพการเป็นข้าราชการและขาดจากอัตราเงินเดือน ผู้นั้นก็ไม่มีสิทธิได้รับเงินค่าเช่าบ้านจากทางราชการอีกต่อไป แต่มาตรา 13 ของพระราชกฤษฎีกานี้ บัญญัติว่า “ข้าราชการผู้ใดซึ่งมีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการ ถูกสั่งพักราชการ หรือถูกสั่งให้ออกจากทางราชการไว้ก่อน หรือมีกรณีอื่นใดอันเป็นเหตุให้ถูกงดเบิกจ่ายเงินเดือน ให้งดเบิกจ่ายค่าเช่าบ้านข้าราชการ เมื่อกรณีถึงที่สุด ถ้าปรากฏว่าผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินเดือนในกรณีเช่นว่านั้นสำหรับเดือนใดให้มีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการสำหรับเดือนนั้นตามพระราชกฤษฎีกานี้” ดังนั้นตามนัยมาตรานี้การที่ข้าราชการถูกลงโทษปลดออก ไล่ออกจากทางราชการก็เป็นกรณีอื่นใดอันเป็นเหตุให้ถูกงดเบิกจ่ายเงินเดือน และถูกงดเบิกจ่ายค่าเช่าบ้านข้าราชการ และเมื่อการพิจารณาอุทธรณ์เสร็จสิ้น ผลการพิจารณาฟังได้ว่าผู้นั้นไม่มีความผิดหรือเป็นความผิดแต่เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ผู้นั้นได้กลับเข้ารับราชการ ส่วนราชการจะจ่ายเงินเดือนให้ข้าราชการผู้นั้นในระหว่างไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ดังนั้นหากมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งที่ไม่ชอบทำให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับเข้ารับราชการ ผู้นั้นก็มีสิทธิได้รับเงินเดือน ด้วยเหตุนี้เมื่อได้รับเงินเดือนก็ควรได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการในระหว่างที่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วย ทั้งนี้ควรคำนึงถึงสิทธิก่อนที่จะถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายว่าอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะมีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้านได้หรือไม่เป็นสำคัญ

4.2.4.3 ค่าเล่าเรียนบุตร

ตามที่คุณศึกษาได้ศึกษากฎหมายต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส อังกฤษ ตุรกี ไม่พบว่ามีกรณีเยียวยาโดยให้สิทธิเยียวยาในเรื่องค่าเล่าเรียนบุตรไว้โดยตรง แต่โดยหลักจะให้ค่าชดเชยค่าเสียหายอย่างกว้างๆ ไว้ โดยไม่ได้ระบุไว้ว่าชดเชยค่าอะไรบ้าง ผู้ศึกษาจึงต้องทำการพิจารณาศึกษาต่อไปว่าเป็นการสมควรและเหมาะสมที่จะเยียวยาความเสียหายในเรื่องดังกล่าวให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเมื่อกลับเข้ารับราชการหรือไม่

เมื่อผู้ศึกษาได้ทำการศึกษากฎหมายหรือระเบียบ เกี่ยวกับค่าเล่าเรียนบุตรตามกฎหมายไทยแล้ว ในปัจจุบัน มีระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. 2551 ซึ่งข้าราชการมีสิทธิเบิกค่าเล่าเรียนบุตรสำหรับบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายคนที่

1 ถึงคนที่ 3 ตามลำดับก่อนหลัง และอายุไม่เกิน 25 ปีบริบูรณ์ ในวันที่ 1 พฤษภาคม ของทุกปี ซึ่งไม่รวม บุตรบุญธรรม ในกรณีที่ผู้ใดมีบุตรมากกว่า 3 คน หากบุตรคนใดคนหนึ่ง ในจำนวน 3 คน ที่มีสิทธิได้รับ เงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร ตาย ภายหลังการจนไม่สามารถเล่าเรียนได้ หรือเป็นคนเสมือนไร้ ความสามารถที่มีได้ศึกษาที่มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาบุตร วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ ก่อนอายุครบ 25 ปีบริบูรณ์ ก็ให้ผู้นั้นมีสิทธิรับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร เพิ่มขึ้นเท่าจำนวนบุตรที่ตาย ภายหลังการ หรือเป็นคน ไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบนั้น โดยให้นับบุตรคนที่อยู่ลำดับถัดไปก่อน

จากการศึกษาหากเป็นกรณีที่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบ และภายหลังมีคำสั่งเพิกถอน คำสั่งที่ไม่ชอบดังกล่าว ทำให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการ หากเป็นผู้มีสิทธิเบิกค่าเล่าเรียนบุตรจะสามารถเบิก ค่าเล่าเรียนบุตรได้หรือไม่ ในกรณีนี้ระเบียบกระทรวงการคลังไม่ได้กำหนดไว้ มีเพียงแต่กำหนดในเรื่อง หากผู้มีสิทธิถูกสั่งพักราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน และปรากฏในภายหลังว่าได้รับ เงินเดือนในระหว่างถูกสั่งพักราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้มีสิทธิ ยื่นใบเบิกเงินสวัสดิการภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่กรณีถึงที่สุด⁹ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าหากเป็นกรณีที่ผู้ถูก ลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบ และภายหลังมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งที่ไม่ชอบดังกล่าวและปรากฏว่าเมื่อกลับเข้า รับราชการแล้วได้รับเงินเดือนในระหว่างถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็ควรที่จะมีสิทธิ ยื่นใบเบิกเงินสวัสดิการเบิกค่าเล่าเรียนบุตรเช่นกัน ส่วนระยะเวลาในการยื่นนั้น ผู้ศึกษาเห็นควรใช้ หลักเกณฑ์เดียวกับกรณีได้รับเงินเดือนในระหว่างถูกสั่งพักราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการโดยให้ ยื่นใบเบิกเงินสวัสดิการภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่คำสั่งเพิกถอนคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

4.2.4.4 เงินค่าดีความ

ประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อมีการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองหรือเมื่อหน่วยงานที่มีอำนาจ พิจารณาอุทธรณ์ เมื่อผู้อุทธรณ์ไม่มีความผิด หากอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์ฟังขึ้นต้องให้ผู้อุทธรณ์กลับคืนสู่ สถานะเดิม และสั่งให้ส่วนราชการยกเลิกคำสั่งหรือการกระทำที่ไม่เหมาะสมซึ่งก่อให้เกิดความเสียหาย และทำให้การกระทำหรือคำสั่งดังกล่าวเป็นโมฆะ และไม่มีผลตั้งแต่ต้น โดยประเทศสหรัฐอเมริกาให้ อำนาจคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ MSPB ในการสั่งให้ใช้ค่าทนายความให้แก่ผู้อุทธรณ์หากชนะคดีไว้ อย่างชัดเจน โดยกำหนดกรอบอย่างกว้างไว้ว่าอาจสั่งให้ชดใช้ค่าทนายความได้ในกรณีอุทธรณ์ และมี อำนาจสั่งให้ราชการคุ้มครองชดใช้ค่าทนายความได้อีกด้วย หากเป็นกรณีที่ MSPB สั่งให้ส่วนราชการต้อง จ่ายเงินตกเบิกย้อนหลังให้แก่ผู้อุทธรณ์ด้วย ซึ่งในการสั่งให้ใช้ค่าทนายความในกรณีอุทธรณ์ เป็นการสั่ง ให้ใช้ค่าทนายความเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม โดยชดใช้เป็นจำนวนเงินที่พอสมควร โดยเงื่อนไข

⁹ ข้อ 12 ของระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ.

ผู้ที่มีสิทธิได้รับค่าทนายความ จะต้องเป็นผู้ชนะอุทธรณ์ ที่ยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ (MSPB) เท่านั้น หากผู้กรณีได้ตกลงระงับข้อพิพาทก่อนยื่นอุทธรณ์ก็จะมีสิทธิได้รับค่าทนายความ ผู้อุทธรณ์มีหน้าที่จะต้องยื่นคำร้องแสดงขอให้ศาลใช้ค่าทนายความต่อ (MSPB) โดยเร็วที่สุดภายหลังจากมีคำวินิจฉัยให้เพิกถอนคำสั่งที่ไม่ชอบ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 60 วัน นับจากวันที่มีคำวินิจฉัยเป็นที่สุด และรวมถึงค่าพยานผู้เชี่ยวชาญ ค่าที่ปรึกษา และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ตามควรทุกกรณีที่ใช้จ่ายไปในการดำเนินคดี โดยควรให้อัตราคงที่ (Fixed rate) เช่น 3,000 หรือ 5,000 บาท

ส่วนประเทศฝรั่งเศส ประเทศอังกฤษ ประเทศตุรกี นั้นไม่พบว่ามีกรณีการเยียวยาโดยให้สิทธิเยียวยาในเรื่องเงินค่าคดีความ ผู้ศึกษาจึงต้องทำการพิจารณาศึกษาต่อไปว่า เป็นการเหมาะสมที่จะเยียวยาความเสียหายในเรื่องเงินค่าทนายความให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเมื่อกลับเข้ารับราชการหรือไม่

ผู้ศึกษาเห็นว่าค่าคดีความเป็นเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้น ก.พ.ค. และในชั้นการดำเนินการทางวินัย บางกรณีผู้อุทธรณ์อาจต้องจ้างทนายความเพื่อสู้คดีซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไป ควรนำหลักการเยียวยาในเรื่องเงินค่าคดีความของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นหลักเยียวยาในเรื่องดังกล่าวให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากประเทศอเมริกาที่ระบบวินัยอุทธรณ์ที่มีความคล้ายคลึงกับประเทศไทยมาก จึงควรเยียวยาในเรื่องนี้ให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อีกด้วย

กรณีนี้เห็นว่า ค่าคดีความนอกจากค่าทนายความแล้ว อาจหมายรวมถึงค่าธรรมเนียมในการอุทธรณ์ ร้องทุกข์ ต่างๆ ค่าที่พัก ค่ารถในการเดินทาง หรือค่าใช้จ่ายอื่นที่ใช้ไปที่เกี่ยวข้องกับคดีความ เหล่านี้เป็นสิทธิที่เสียไปโดยที่ผู้เสียหายไม่มีความผิดและอาจเกิดปัญหาว่าจะใช้หลักฐานใดในการเบิกเงินค่าคดีความ ควรต้องให้เก็บใบเสร็จในการค่าใช้จ่ายแล้วนำมาเบิก แต่ในทางปฏิบัติจริงผู้เสียหายอาจไม่ได้เก็บใบเสร็จต่างๆ ไว้ ผู้ศึกษาเห็นว่าควรให้เป็นเงินในลักษณะเงินกินเปล่าแบบเหมาจ่ายและควรกำหนดให้อัตราคงที่เช่นเดียวกับต่างประเทศแต่ควรกำหนดให้เป็น 10,000 บาท แต่หากผู้เสียหายมีหลักฐานในการจ่ายค่าคดีความก็นำมายืนยันกับส่วนราชการต้นสังกัด แต่ควรกำหนดไว้ ไม่เกิน 10,000 บาท

4.2.5 สิทธิประโยชน์ของข้าราชการพลเรือนผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายควรได้รับการเยียวยาเพิ่มเติมไปจากที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ตามร่าง ก.พ.ค. ว่าด้วยระเบียบเยียวยาของผู้อุทธรณ์ ข้อ 6

ผู้ศึกษาพิจารณาเห็นว่าเมื่อศึกษาจากแนวคิดในเรื่องของการเยียวยาในต่างประเทศแล้ว อีกทั้งยังได้คำนึงถึงสิทธิของผู้ถูกลงโทษที่ได้รับอยู่ก่อนที่จะถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น ว่าสิทธิในเรื่องใดบ้างที่ควรเยียวยาให้แก่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อที่เมื่อผู้ถูกลงโทษกลับเข้ารับราชการจะได้รับการเยียวยาความเสียหายให้ เสมือนว่า

มิได้ถูกลงโทษ โดยเห็นว่ายังมีประเด็นที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมถึงสิทธิที่ผู้ถูกลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ควรได้รับการเยียวยานอกเหนือไปจาก ร่างระเบียบเยียวยาของ ก.พ.ค. เพื่อให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับคืนสู่สถานะเดิมหรือใกล้เคียงมากที่สุด ดังนี้

4.2.5.1 เงินประจำตำแหน่ง

ตามที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาในเรื่องเงินประจำตำแหน่งของกฎหมายต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส อังกฤษ ตุรกี ไม่พบว่ามีกรณีเยียวยาโดยให้เงินประจำตำแหน่ง แต่อย่างใด ผู้ศึกษาจึงต้องทำการพิจารณาศึกษาต่อไปว่าเป็นการสมควรและเหมาะสมที่จะเยียวยาความเสียหายในเรื่องเงินประจำตำแหน่งให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

จากการศึกษาในเรื่องนี้ปรากฏว่าข้าราชการพลเรือนที่มีสิทธิได้รับเงินประจำตำแหน่ง แต่ถ้าถูกลงโทษไล่ออก ปลดออกจากราชการก็ไม่มีสิทธิที่จะได้รับเงินประจำตำแหน่งอีกต่อไป และเมื่อผู้ถูกลงโทษอุทธรณ์คำสั่งไปยัง ก.พ.ค. เมื่อ ก.พ.ค.พิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำความผิดกล่าวระดับโทษไม่ถึงขนาดปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ทำให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้กลับเข้ารับราชการ และจากการศึกษาพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ซึ่งกำหนดเรื่องเงินประจำตำแหน่งไว้ในบัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนสามัญท้ายพระราชบัญญัติ แต่ไม่พบกรณีดังกล่าวหากกลับเข้ารับราชการจะมีสิทธิได้รับเงินประจำตำแหน่งอีกหรือไม่

จากการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้พบว่า มีกรณีข้าราชการพลเรือนซึ่งดำรงตำแหน่ง นักวิชาการแรงงาน 8 ถูกลงโทษไล่ออกจากราชการ ซึ่งเป็นการกระทำผิดเมื่อครั้งใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ข้าราชการผู้นี้ได้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อ ก.พ. ซึ่ง ก.พ. พิจารณาแล้วเห็นว่าข้าราชการผู้นี้ไม่มีความผิดตามที่ถูกลงโทษ จึงมีมติให้ยกโทษแล้วให้ผู้นี้กลับเข้ารับราชการ กรมการจัดหางานจึงได้มีคำสั่งยกโทษและให้ผู้นี้กลับเข้ารับราชการในตำแหน่งนักวิชาการแรงงาน 8 ซึ่งผู้นี้ได้ถูกลงโทษไล่ออกจากราชการเป็นเวลานานถึง 2 ปี เมื่อผู้นี้กลับเข้ารับราชการทางราชการจะคืนสิทธิประโยชน์ให้แก่ผู้นี้ได้อย่างไร กรมการจัดหางานได้มีหนังสือหารือไปยังกรมบัญชีกลาง และกรมบัญชีกลางได้มีหนังสือที่ กค 0430.7/14739 ลงวันที่ 20 ธันวาคม 2549 ตอบข้อหารือในเรื่องของสิทธิที่จะได้รับเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการผู้นี้ว่า ตามมาตรา 11 วรรคสอง แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการและผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารซึ่งไม่เป็นข้าราชการ พ.ศ. 2539 กำหนดให้จ่ายเงินประจำตำแหน่งให้แก่ข้าราชการซึ่งมีสิทธิได้รับเงินประจำตำแหน่งที่มีได้มาปฏิบัติหน้าที่ราชการ อันมิใช่เป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือหนีราชการ ซึ่งจะจ่ายหรือไม่เท่าใด ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเห็นสมควร กรณีของนักวิชาการแรงงาน 8 นี้ ได้รับแต่งตั้งให้

ดำรงตำแหน่งที่มีสิทธิได้รับเงินประจำตำแหน่งแต่ไม่ได้มาปฏิบัติราชการในตำแหน่งดังกล่าว จึงมิใช่การละทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือหนีราชการ ดังนั้นผู้นี้จะได้รับเงินประจำตำแหน่งในช่วงที่ไม่ได้มาปฏิบัติราชการหรือไม่ กรมการจัดหางานจะต้องเสนอเรื่องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังพิจารณาตามกฎหมายดังกล่าว ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่าข้าราชการผู้นี้ได้รับเงินประจำตำแหน่งในช่วงระยะเวลาที่ถูกไล่ออกจากราชการตามหนังสือตอบข้อหารือของกรมบัญชีกลางแล้ว

ในเรื่องเงินประจำตำแหน่งนี้ยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องรองรับไว้อย่างชัดเจน เมื่อมีกรณีเกิดขึ้นดังกล่าวกรมบัญชีกลางต้องนำ มาตรา 11 วรรคสอง แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการและผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารซึ่งไม่เป็นข้าราชการ พ.ศ. 2539 มาตีความใช้กับกรณีนี้ และจะได้รับเงินประจำตำแหน่งหรือไม่และจะจ่ายเท่าใดให้อยู่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเห็นสมควร ซึ่งจะได้หรือไม่ได้เงินประจำตำแหน่งขึ้นอยู่กับดุลพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ผู้ศึกษาเห็นว่าน่าจะไม่ต้องทางราชการควรบัญญัติกฎหมายรองรับเรื่องนี้ไว้ให้ชัดเจน เพราะเป็นกรณีที่ต้องเกิดขึ้น ไม่ใช่ให้ส่วนราชการต้องหาหรือเป็นราย ๆ ไป

จากกรณีที่ศึกษาข้างต้นข้าราชการผู้นี้ได้รับเงินประจำตำแหน่งในช่วงระยะเวลาที่ถูกไล่ออกจากราชการตามนัยหนังสือตอบข้อหารือของกรมบัญชีกลางดังกล่าว ดังนั้นควรขยายให้ได้รับเงินประจำตำแหน่งตามนัยหนังสือตอบข้อหารือของกรมบัญชีกลาง แม้ว่าจะระหว่างที่ถูกออกจากราชการ ผู้นั้นไม่ได้บริหารงานตำแหน่งนั้น มีผู้อื่นดำรงตำแหน่งแทน และได้รับเงินประจำตำแหน่งนั้นแล้วก็ตาม แต่หากผู้เสียหายมิได้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบ บุคคลผู้นั้นก็ยังคงอยู่ในราชการ ปฏิบัติหน้าที่ราชการและย่อมได้รับเงินเดือนเป็นค่าตอบแทนและมีสิทธิได้รับเงินประจำตำแหน่ง ต่อมาหากมีการยกเลิกเพิกถอนคำสั่ง ปลดออก ไล่ออก มีคำสั่งให้กลับเข้ารับราชการ ดังนั้นก็ควรที่จะขยายเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งซึ่งเป็นรายได้แฝงจากเงินเดือน

4.2.5.2 เงินเพิ่มพิเศษเฉพาะตำแหน่ง

ผู้ศึกษาได้ศึกษาในเรื่องเงินประจำตำแหน่งของกฎหมายต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส อังกฤษ ตุรกี ไม่พบว่ามีกรณีขยายโดยให้เงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษแต่อย่างใด ผู้ศึกษาจึงต้องทำการพิจารณาศึกษาต่อไปว่าเป็นการสมควรและเหมาะสมที่จะขยายความเสียหายในเรื่องดังกล่าวให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ในเรื่องเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของข้าราชการพลเรือน ผู้ศึกษาได้ศึกษาระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2552 โดยข้าราชการพลเรือน ได้ไปปฏิบัติงานในบางตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษจากสภาพการทำงานซึ่งสมควร

ได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ เหตุพิเศษ หมายความว่า การทำงานที่มีสภาพการทำงาน ไม่น่าอภิมรณ ขาดลำบาก ตรากดร้า เสี่ยงภัย เครื่องเคียด กดดัน หรือเป็นการทำงานที่มีสภาพการทำงานเสี่ยงอันตรายทั้งต่อชีวิต ร่างกาย อาจมีผลกระทบต่อร่างกาย อาจก่อให้เกิดโรคจากการปฏิบัติงาน การสูญเสียอวัยวะ หรือเป็นการทำงานที่ต้องใช้ความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์สูง ซึ่งเป็นสาขาที่ขาดแคลน มีการสูญเสียผู้ปฏิบัติงานออกจากระบบราชการเป็นจำนวนมาก

เกี่ยวกับกรณีข้าราชการถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหากผลการพิจารณาอุทธรณ์ ปรากฏว่าไม่มีความผิดและกลับเข้ารับราชการ ระเบียบดังกล่าวไม่ได้กำหนดกรณีนี้ไว้ แต่ในระเบียบกำหนดว่าข้าราชการผู้ใดปฏิบัติงานไม่เต็มเดือนในเดือนใด ให้ข้าราชการผู้นั้นได้รับเงินเพิ่มสำหรับเดือนนั้นตามส่วนของจำนวนวันที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ แต่ถ้าในเดือนใดข้าราชการผู้นั้นได้ปฏิบัติงาน ข้าราชการผู้นั้นจะไม่มีสิทธิได้รับเงินเพิ่มสำหรับเดือนนั้น เว้นแต่ ลาป่วย ลากลดบุตร ลาภักส่วนตัว ลาพักผ่อนประจำปี ลาอุปสมบท ลาไปเข้ารับการตรวจเลือกหรือเข้ารับการเตรียมพล ลาไปศึกษา ฝึกอบรม คุมงาน หรือปฏิบัติการวิจัย

เมื่อพิจารณาจากกรณีดังกล่าวหลักในการจ่ายเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษนั้น หากมิได้ปฏิบัติงาน ข้าราชการผู้นั้นก็ไม่มีสิทธิได้รับเงินเพิ่มสำหรับเดือนนั้น แต่เมื่อพิจารณาถึงข้อยกเว้นแม้ว่าจะมิได้ปฏิบัติงานก็ยังมีสิทธิรับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษจะเห็นได้ว่ามีความมุ่งหมายที่ให้ข้าราชการได้รับเงินเพิ่มหากมิใช่เกิดจากความผิดของข้าราชการผู้มีสิทธิได้รับเงินเพิ่ม แม้ว่าจะมิได้ปฏิบัติหน้าที่ก็ตาม ซึ่งในกรณีนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า หากผู้ถูกลงโทษมิได้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายถึงโทษสถานหนัก ไล่ออก หรือปลดออกจากราชการ เมื่อกลับเข้ารับราชการ ก็จะมีสิทธิได้รับเงินเดือนในช่วงที่ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้นก็ควรได้รับเงินเพิ่มพิเศษเฉพาะตำแหน่งด้วย อีกทั้งในเรื่องเงินเพิ่มพิเศษเฉพาะตำแหน่งมีเจตนารมณ์เช่นเดียวกับการให้เงินประจำตำแหน่ง เมื่อผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบ ก็ควรที่จะได้รับเงินเพิ่มพิเศษเฉพาะตำแหน่ง เนื่องจากการมิได้มาปฏิบัติงาน มิได้เกิดจากความผิดของผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้นบุคคลผู้นั้นก็ย่อมมีสิทธิอันชอบธรรมที่จะได้รับเงินเพิ่มพิเศษเฉพาะตำแหน่ง เช่น กรณีการได้รับเงินเพิ่มพิเศษเฉพาะตำแหน่งนิติกร หากก่อนที่จะถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติครบที่เป็นผู้มีสิทธิประเมินเพื่อรับเงินเพิ่มพิเศษเฉพาะตำแหน่ง และประเมินผลงานผ่านได้รับเงินเพิ่มพิเศษเฉพาะตำแหน่ง ดังนั้นเมื่อมีการเพิกถอนคำสั่งลงโทษที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แล้วมีผลทำให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการดังเดิม ก็ควรที่จะเยียวยาให้ได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของข้าราชการพลเรือน ในระหว่างที่ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย

4.2.5.3 เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือ กบข.

ในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อเยียวยาโดยจ่ายเงินเดือน และเงินชดเชยอื่นๆ ให้เทียบเท่ากับจำนวนเงินที่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายสมควรได้รับหากไม่มีการบริหารทรัพยากรบุคคลที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น และจะต้องนำเงินเดือนที่ได้รับนั้นมาหักกลบออกจากจำนวนเงินเดือนที่ได้รับเต็มจำนวน ก็จะต้องให้ส่วนราชการผู้เบิกหักเงินสะสม และเบิกเงินสมทบเงินชดเชย ในอัตราที่กำหนดตามจำนวนเงินเดือนตกเบิกที่สมาชิกได้รับก่อนหักภาษี เพื่อส่งเข้ากองทุนพร้อมกับการเบิกเงินเดือน

ส่วนในประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศตุรกี ไม่มีรายละเอียดในเรื่องการเยียวยาในส่วนของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือ ก.บ.ข. ไว้ชัดเจน โดยหลักจะกำหนดไว้เพียงการจ่ายเงินเดือนเงินเพิ่ม เงินส่วนต่าง เงินชดเชย ผู้ศึกษาจึงต้องทำการศึกษาว่าจะเป็นการเหมาะสมที่จะเยียวยาในเรื่องเงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่นั้น จำเป็นที่จะต้องพิจารณาว่า กฎหมายไทยมีกฎหมายใดที่เกี่ยวข้องและรองรับในเรื่องดังกล่าวหรือไม่

เมื่อทำการศึกษาเกี่ยวกับกรณีที่ข้าราชการถูกลงโทษทางวินัย ปลดออก ไล่ออกจากราชการ ในเรื่องนี้ตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 วางหลักไว้ว่าถ้าสมาชิกไม่มีสิทธิได้รับเงินเดือนหรือได้รับเงินเดือนไม่เต็มจำนวนสำหรับระยะเวลาใดให้ส่งเงินสะสมตามส่วนแห่งเงินเดือนที่สมาชิกผู้นั้นได้รับ และให้ส่วนราชการหักจากเงินเดือนที่สมาชิกผู้นั้นได้รับและส่งเข้ากองทุนในวันที่มีการจ่ายเงินเดือน อีกทั้งให้ส่วนราชการส่งเงินสมทบเข้ากองทุนให้สมาชิกผู้นั้นในจำนวนที่เท่ากันพร้อมการส่งเงินสะสมนั้น และตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการหักเงินสะสม การเบิกจ่ายเงินสมทบ เงินชดเชย และการส่งเงินเข้ากองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2551

ข้อ 7 วางหลักไว้ว่า กรณีสมาชิกไม่มีสิทธิได้รับเงินเดือนในเดือนใด มิให้ส่วนราชการผู้เบิกหักเงินสะสม เบิกเงินสมทบ และเงินชดเชยให้แก่สมาชิกผู้นั้น

กรณีสมาชิกได้รับเงินเดือนไม่เต็มจำนวนในเดือนใด มิให้ส่วนราชการผู้เบิกหักเงินสะสมเบิกเงินสมทบ และเงินชดเชย ตามส่วนแห่งเงินเดือนที่สมาชิกได้รับก่อนหักภาษี

ข้อ 8 วางหลักไว้ว่า กรณีสมาชิกมีสิทธิได้รับเงินเดือนสูงขึ้นย้อนหลัง เมื่อส่วนราชการได้เบิกเงินเดือนที่ได้รับสูงขึ้นแล้ว ให้ส่วนราชการผู้เบิกหักเงินสะสม และเบิกเงินสมทบ เงินชดเชย ในอัตราที่กำหนดตามจำนวนเงินเดือนตกเบิกที่สมาชิกได้รับก่อนหักภาษี เพื่อส่งเข้ากองทุนพร้อมกับการเบิกเงินเดือน

จากกระเป๋าดังกล่าวผลคือในช่วงที่ถูกลงโทษทางวินัย ก็อาจจะเป็นกรณีที่ถูกลงโทษตัดเงินเดือน ลดเงินเดือน ปลดออก ไล่ออก เข้ากรณีข้าราชการผู้ถูกลงโทษเป็นสมาชิกไม่มีสิทธิได้รับ

เงินเดือนในเดือนใดที่ถูกลงโทษ มิให้ส่วนราชการผู้เบิกหักเงินสะสม เบิกเงินสมทบ และเงินชดเชยให้แก่สมาชิกผู้ได้รับโทษทางวินัย แต่ถ้าผู้ถูกดำเนินการทางวินัยโดยคำสั่งที่ไม่ชอบ ได้อุทธรณ์ แล้วผลการพิจารณาคำเนินการทางวินัยปรากฏว่าไม่ได้กระทำผิดถึงปลดออกจากราชการหรือไล่ออกจากราชการ หรือไม่ได้ถูกลงโทษตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือน ก็จะเข้ากรณีที่สมาชิกมีสิทธิได้รับเงินเดือนสูงขึ้นย้อนหลัง รวมถึงกรณีสมาชิกมีสิทธิได้รับเงินเดือนย้อนหลังด้วย กล่าวคือ เมื่อส่วนราชการได้เบิกเงินเดือนที่ได้รับสูงขึ้นแล้ว หรือเบิกเงินเดือนย้อนหลัง ก็ให้ส่วนราชการผู้เบิกหักเงินสะสม และเบิกเงินสมทบ เงินชดเชย ในอัตราที่กำหนดตามจำนวนเงินเดือนตกเบิกที่สมาชิกได้รับก่อนหักภาษี เพื่อส่งเข้ากองทุนพร้อมกับการเบิกเงินเดือน ซึ่งเป็นสิทธิที่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบ โดยหากผลการพิจารณาของคณะกรรมการการวินัยอุทธรณ์ ว่าผู้อุทธรณ์ไม่ได้กระทำผิดวินัยรัฐต้องชดเชยโดยทบเงินสะสมตามสิทธิที่ควรได้รับให้แก่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย ซึ่งหลักดังกล่าวเป็นไปตามหลักการหักเงินสมทบเข้ากองทุนบำเหน็จบำนาญ ของประเทศสหรัฐอเมริกาข้างต้น

4.2.5.4 ความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ

ในประเทศฝรั่งเศส เมื่อสภาแห่งรัฐ มีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งลงโทษไล่ออก หรือปลดข้าราชการออกจากราชการ ส่วนราชการผู้ออกคำสั่งลงโทษมีหน้าที่ต้องดำเนินการเยียวยาความเสียหาย โดยให้ความก้าวหน้าในอาชีพ หลังจากที่มีการบรรจุกลับข้าราชการผู้ถูกสั่งลงโทษไล่ออกหรือปลดออกจากราชการแล้ว ส่วนราชการต้องชดเชยความเสียหายในส่วนที่เกี่ยวกับความก้าวหน้าในอาชีพของข้าราชการที่พ้นจากราชการ เสมือนว่าข้าราชการผู้นั้นไม่เคยถูกลงโทษไล่ออกหรือปลดออกจากราชการมาก่อน โดยให้พิจารณาตั้งแต่วันที่ข้าราชการผู้ถูกสั่งลงโทษไล่ออกหรือปลดออกจากราชการ โดยต้องพิจารณาความก้าวหน้าในทุกด้านของข้าราชการผู้นั้น ซึ่งได้แก่

การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนขึ้นเงินเดือน

การเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น

การสร้างความก้าวหน้าในอาชีพของข้าราชการให้พิจารณาโดยเทียบเคียงกับข้าราชการในตำแหน่งประเภทและระดับเดียวกัน และหากการดำเนินการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น บุคคลนั้นต้องได้รับการชดเชยความเสียหายด้วย

ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ได้กำหนดรายละเอียดของการสร้างความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ มีแต่เพียงการให้ผู้ถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับคืนสู่สถานะเดิมในตำแหน่งที่ผู้อุทธรณ์สมควรได้รับ เมื่อมีการเพิกถอน แก้อิทธิพลหรือการกระทำที่ไม่ชอบของส่วนราชการ

ในประเทศอังกฤษ ประเทศตุรกี ไม่พบว่ามีกรณีเยียวยาโดยให้สิทธิเยียวยาในเรื่องความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ ผู้ศึกษาจึงต้องทำการพิจารณาศึกษาต่อไปว่าเป็นการสมควรและ

เหมาะสมที่จะเยียวยาความเสียหายในเรื่องความก้าวหน้าให้กับผู้ถูกลดโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ผู้ศึกษาเห็นว่า ในขณะที่ถูกลดโทษทางวินัยโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น ควรพิจารณาว่าในขณะที่นั้นบุคคลผู้นั้นมีสิทธิที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นหรือไม่ หากมีการเพิกถอนคำสั่งลงโทษโดยไม่ชอบ ก็ควรนำมาพิจารณาในโอกาสแรก อีกทั้งควรนำเรื่องของอาวุโสในการปฏิบัติราชการ มาพิจารณาดู เพื่อให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น มีความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการให้มีสถานะใกล้เคียงกับเพื่อนในรุ่นเดียวกันที่รับราชการในเวลาใกล้เคียง เมื่อกลับเข้ารับราชการ โดยควรนำหลักการชดเชยความเสียหายในส่วนที่เกี่ยวกับความก้าวหน้าในอาชีพของประเทศฝรั่งเศสและประเทศสหรัฐอเมริกามาใช้ โดยหลังจากที่มีการบรรจุกลับเข้ารับราชการผู้ถูกลดโทษไล่หรือปลดออกจากราชการแล้ว ส่วนราชการต้องชดเชยความเสียหายในส่วนที่เกี่ยวกับทางก้าวหน้าในอาชีพ เสมือนว่าข้าราชการผู้นั้นไม่เคยถูกลดโทษไล่หรือปลดออกจากราชการมาก่อน

ในส่วนของการบรรจุกลับเข้ารับราชการ ส่วนราชการมีหน้าที่ต้องบรรจุข้าราชการที่ถูกลดโทษไล่หรือปลดออกจากราชการโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับเข้ารับราชการ สำหรับตำแหน่งที่จะบรรจุข้าราชการผู้นั้นกลับต้องเป็นตำแหน่งเดิมที่ผู้นั้นดำรงอยู่ก่อนพ้นจากราชการหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ซึ่งโดยหลักแล้วต้องไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่นที่ดำรงตำแหน่งนั้นอยู่ เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้

1) ส่วนราชการไม่สามารถหาตำแหน่งที่เหมือนกับตำแหน่งเดิมให้แก่ข้าราชการได้ในระยะเวลาที่เหมาะสม

2) เป็นตำแหน่งเฉพาะ

3) ข้าราชการที่ถูกลดโทษไล่หรือปลดออกจากราชการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นผู้พิพากษา ซึ่งได้รับการคุ้มครองตามหลักว่าด้วยความมั่นคงในการดำรงสถานภาพ

ที่สำคัญในการสร้างทางก้าวหน้าในอาชีพของข้าราชการ นอกจากการบรรจุกลับเข้ารับราชการแล้ว ส่วนราชการมีหน้าที่ต้องดำเนินการให้ข้าราชการที่ถูกลดโทษไล่หรือปลดออกจากราชการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายได้รับความก้าวหน้าในอาชีพที่ควรได้รับหากยังคงอยู่ในราชการด้วย ดังนี้

(1) การสร้างทางก้าวหน้าในอาชีพของข้าราชการให้พิจารณาตั้งแต่วันที่ข้าราชการผู้นั้นถูกลดโทษไล่หรือปลดออกจากราชการ โดยต้องพิจารณาทางก้าวหน้าในทุกด้านของข้าราชการผู้นั้น เช่น การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น

(2) การสร้างทางก้าวหน้าในอาชีพของข้าราชการให้พิจารณาโดยเทียบเคียงกับข้าราชการในตำแหน่งประเภทและระดับเดียวกันและหากการดำเนินการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น บุคคลนั้นต้องได้รับการชดเชยความเสียหายด้วย

การเยียวยาของประเทศสหรัฐอเมริกาในเรื่องความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการนั้นก็เยียวยาโดยให้กลับเข้ารับตำแหน่งเดิมเป็นทางเยียวยาที่เหมาะสมแม้ว่าส่วนราชการแต่งตั้งบุคคลอื่นเข้ารับตำแหน่งดังกล่าวแล้วและส่งผลให้ต้องย้ายบุคคลดังกล่าวออกจากตำแหน่งนั้น หากตำแหน่งเดิมนั้นได้ถูกยุบหรือเลิกแล้วส่วนราชการผู้ถูกร้องมีเพียงหน้าที่ในการให้ผู้ร้องกลับเข้าทำงานในตำแหน่งเท่าเทียมที่มีระดับตำแหน่งและเงินเดือนเท่ากันเท่านั้น แต่ไม่ต้องสร้างตำแหน่งดังกล่าวขึ้นใหม่แต่อย่างใด

ในกรณีที่ส่วนราชการไม่สามารถให้ผู้ร้องกลับคืนสู่ตำแหน่งเดิมได้ และต้องโอนหรือย้ายผู้ร้องไปสู่ตำแหน่งอื่น ส่วนราชการผู้ถูกร้องต้องชี้แจงสาเหตุที่ไม่สามารถรับผู้ร้องกลับสู่ตำแหน่งเดิมได้

4.2.5.5 ในการเลื่อนตำแหน่ง

ข้าราชการทุกคนที่รับราชการย่อมได้รับการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น แต่จะช้าหรือเร็วก็ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ และความประพฤติ การรักษาวินัยของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตามข้าราชการที่ถูกลงโทษไล่ออก ปลดออก แล้วต่อมา ผู้พิจารณาอุทธรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ถูกลงโทษไม่ผิด เห็นควรยกโทษและให้ผู้นี้กลับเข้ารับราชการ ผู้นี้ย่อมเสียสิทธิในการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นในระหว่างที่ถูกออกจากราชการ ซึ่งบางคนถูกออกจากราชการขณะเป็นผู้อำนวยการสำนัก เมื่อกลับเข้ารับราชการปรากฏว่าเพื่อนร่วมงานเป็นอธิบดีแล้ว เห็นได้ว่าทำให้เสียสิทธิและทางก้าวหน้าในราชการอย่างมาก ที่ผ่านมาทางราชการไม่เคยเยียวยาในเรื่องนี้ ซึ่งทางราชการจะสั่งให้กลับไปดำรงตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่งในระดับเดียวกับที่ผู้นี้มีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้น ทั้งนี้เพราะกฎหมายกำหนดให้ดำเนินการเช่นนี้ เมื่อครั้งใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 บัญญัติไว้ใน มาตรา 107 และเมื่อใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ว่าในกรณีสั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการให้นำเรื่องการสั่งพักราชการ หรือสั่งให้ออกจากราชการมาใช้ แต่ถ้าจะนำเรื่องดังกล่าวมาใช้โดยอนุโลม ก็จะอยู่ในมาตรา 101 โดยมาตรา 101 บัญญัติว่า ให้สั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติราชการหรือกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่งอื่นในประเภทเดียวกันหรือในตำแหน่งประเภทและระดับที่ ก.พ. กำหนด ทั้งนี้ ผู้นั้นต้องมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้น ซึ่งเห็นได้ว่าทางราชการสามารถดำเนินการได้เพียงสั่งให้ข้าราชการกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิม หากตำแหน่งเดิมไม่ว่างก็ต้องสั่งให้กลับเข้ารับราชการในตำแหน่งอื่นซึ่งอยู่ในประเภทเดียวกัน หากก่อนออกจากราชการผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกำลังจะได้เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นโดยอาจจะสอบแข่งขันได้แล้ว หรือได้รับการคัดเลือกไว้แล้ว แต่ถูกออกจากราชการเสียก่อน ส่วนราชการไม่ได้เยียวยาในเรื่องนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่า

เป็นอีกกรณีหนึ่งที่ควรต้องศึกษาว่าควรเยียวยาให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

โดยที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาในเรื่องการชดเชยในส่วนที่เกี่ยวกับความก้าวหน้าในอาชีพของข้าราชการที่ถูกลงโทษไล่ออก หรือปลดออกจากราชการโดยมิชอบ ของต่างประเทศ พบว่าในประเทศฝรั่งเศสมีการเยียวยาโดยการดำเนินการเลื่อนตำแหน่งให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งส่วนราชการต้องดำเนินการเลื่อนตำแหน่ง ให้แก่ข้าราชการที่ถูกลงโทษไล่ออกหรือปลดออกจากราชการโดยมิชอบ เป็นการย้อนหลัง โดยพิจารณาถึงความเป็นไปได้หากข้าราชการผู้นั้นไม่ถูกลงโทษ ประกอบกับความก้าวหน้าของข้าราชการอื่นซึ่งมีคุณสมบัติและประสบการณ์ที่เทียบเคียงได้กับข้าราชการที่ถูกลงโทษ

หลักจากคำพิพากษาศาลปกครองฝรั่งเศส ได้มีการเยียวยาความเสียหายโดยให้ส่วนราชการต้องดำเนินการเลื่อนตำแหน่งย้อนหลังให้แก่ผู้ถูกลงโทษไล่ออก ปลดออกโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย โดยการเลื่อนตำแหน่งย้อนหลังนี้ให้นำความก้าวหน้าของข้าราชการอื่นซึ่งมีคุณสมบัติและประสบการณ์ที่เทียบเคียงได้กับข้าราชการที่ถูกลงโทษมาพิจารณาประกอบการเลื่อนตำแหน่งให้ผู้นี้ด้วย นอกจากนี้การชดเชยในส่วนที่เกี่ยวกับความก้าวหน้าในอาชีพของข้าราชการผู้นี้ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายที่มีผลใช้บังคับในขณะการดำเนินการนั้น ๆ ด้วย

สำหรับกรณีนี้เห็นว่าทางราชการควรมีการชดเชยให้แก่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบย้อนหลัง แต่ในการชดเชยนี้ต้องมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1) ในขณะที่ข้าราชการผู้นี้ถูกลงโทษไล่ออกหรือปลดออกจากราชการในขณะนั้นผู้นี้สอบแข่งขัน หรือสอบคัดเลือก หรือ ได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นแล้ว แต่ถูกออกจากราชการเสียก่อนจึงไม่ได้เลื่อนตำแหน่ง

2) หากผู้นี้ยังรับราชการต่อไปผู้นี้ต้องได้รับการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นดังกล่าวแน่นอน เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ทั้ง 2 ข้อแล้ว ให้ทางราชการเลื่อนตำแหน่งดังกล่าวย้อนหลังให้แก่ข้าราชการผู้นี้โดยต้องใช้ กฎ ระเบียบที่เกี่ยวกับการเลื่อนตำแหน่งดังกล่าวที่ใช้บังคับอยู่ก่อนผู้นี้ ออกจากราชการมาใช้ในการเลื่อนตำแหน่งให้ผู้นี้ เนื่องจากกรณีนี้เห็นว่าหลังผู้นี้ออกจากราชการ อาจมีการแก้ไข กฎ ระเบียบ เกี่ยวกับคุณสมบัติในการดำรงตำแหน่งนั้น เช่น กฎ ระเบียบใหม่อาจทำให้ผู้นี้ขาดคุณสมบัติที่จะดำรงตำแหน่งนั้นแล้ว ในกรณีเช่นนี้ต้องใช้กฎ ระเบียบที่ใช้อยู่เดิมก่อนผู้นี้ ออกจากราชการมาใช้บังคับกับกรณีนี้ทั้งนี้ก็เพื่อความเป็นธรรม และหากตำแหน่งที่ผู้นี้ สอบแข่งขันได้ สอบคัดเลือกได้ หรือ ได้รับการคัดเลือกไม่มีตำแหน่งว่างแล้ว ทางราชการก็ต้องหาตำแหน่งใหม่ที่ผู้นี้มีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งให้

จากกรณีดังกล่าวเห็นว่าการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวน่าจะเหมาะสม เพราะหากไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังกล่าว เมื่อข้าราชการได้กลับเข้ารับราชการทางราชการต้องเยียวยาความเสียหายให้ทุกคนโดยการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นอาจจะไม่เป็นธรรมกับข้าราชการอื่น เพราะถ้าผู้นี้อยู่ในราชการอาจจะไม่ได้เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นก็ได้เพราะอาจจะสอบแข่งขัน หรือสอบคัดเลือกไม่ได้ก็ได้หรือไม่ได้รับการคัดเลือกจากผู้บังคับบัญชา ก็ได้เพราะการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นผู้บังคับบัญชาต้องพิจารณาหลายประการ ได้แก่ความรู้ ความสามารถ การรักษาวินัยความเหมาะสม เช่น ผู้ร่วมงานซึ่งจะต้องเป็นผู้ได้บังคับบัญชายอมรับหรือไม่ หรือคุณสมบัติตรงตามตำแหน่งแต่อาจจะทำงานไม่ได้เพราะเป็นงานที่ไม่เคยทำมาก่อน และถ้าจะนำความก้าวหน้าของข้าราชการอื่นซึ่งมีคุณสมบัติและประสบการณ์เทียบเคียงได้กับข้าราชการที่ถูกลงโทษ มาประกอบในการเลื่อนตำแหน่งให้ตามที่ศาลปกครองฝรั่งเศสพิพากษาไว้ ผู้ศึกษาก็ไม่เห็นด้วยเพราะแต่ละคนแม้จะมีคุณสมบัติเหมือนหรือใกล้เคียงกัน และมีประสบการณ์ทำงานเทียบเคียงกันได้ แต่จะได้เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นอยู่ในระดับเดียวกันหรือไม่ก็ไม่น่าแน่นอน ดังที่กล่าวแล้วว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างข้างต้น นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้มีความเห็นว่าการที่ข้าราชการถูกออกจากราชการโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเสียโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นทางราชการควรชดเชยในเรื่องนี้ให้เขาเป็นเงินไป ซึ่งผู้ศึกษา ก็ไม่เห็นด้วยอย่างที่กล่าวแล้วว่าถ้าไม่เข้าหลักเกณฑ์ 2 ประการดังกล่าวข้างต้น แต่ทางราชการไปเยียวยาความเสียหายโดยใช้เป็นเงินก็อาจไม่ถูกต้อง เพราะถ้าอยู่ในราชการก็อาจไม่ได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นก็ได้ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว แต่ถ้าเข้าหลักเกณฑ์ 2 ประการดังกล่าวข้างต้นแล้วไม่มีตำแหน่งที่สูงขึ้นว่างที่จะเลื่อนตำแหน่งให้ได้ ก็ควรยืมตำแหน่งมาให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายครองตำแหน่ง และหาก ทางราชการไม่สามารถหาตำแหน่งให้ครองได้ก็ให้จ่ายค่าชดเชยค่าเสียหายและการเสียโอกาสตรงนี้ให้ในระหว่างที่รอตำแหน่งว่างโดยการชดใช้เป็นเงิน

4.2.5.6 สิทธิในการลา

โดยหลักเมื่อบุคคลเข้ารับราชการย่อมมี สิทธิในการลาของข้าราชการ เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการลา กฎหมายอื่นๆ และตามมติคณะรัฐมนตรี โดยประเภทของการลาได้แก่ การลาป่วย การลาคลอดบุตร การลากิจส่วนตัว การลาพักผ่อน การลาอุปสมบท หรือการลาไปประกอบพิธีฮัจญ์ การลาเข้ารับการศึกษา หรือ เข้ารับการเตรียมพล การลาศึกษา การลาไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ การลาติดตามคู่สมรส แต่ตามระเบียบไม่มีกำหนดว่าหากกลับเข้ารับราชการด้วยเหตุเพิกถอนคำสั่งลงโทษที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายจะเยียวยาโดยให้

สิทธิในการลาหรือไม่ จึงต้องทำการศึกษาก่อนว่าเป็นการเหมาะสมที่จะทำการเยียวยาในเรื่องนี้ให้กับผู้ถูกคำสั่งลงโทษโดยไม่ชอบหรือไม่

ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาในกฎหมายต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศตุรกี ว่ามีการเยียวยาโดยการเยียวยาในเรื่องสิทธิในการลาหรือไม่ พบว่าประเทศสหรัฐอเมริกานั้น มีการเยียวยาตามกฎหมาย The Back Pay Act of 1996 ในกรณีที่ผู้ถูกระงับหรือพักงานอยู่ในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และผู้มีอำนาจวินิจฉัยตามกฎหมาย กฎ หรือระเบียบ ได้วินิจฉัยแล้วว่า ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้รับผลกระทบจากการกระทำการด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลที่มีชอบด้วยกฎหมายหรือโดยปราศจากอำนาจ อันเป็นผลให้ผู้ถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ถูกไล่ออก ปลดออก หรือลดเงินเดือน เงินเพิ่ม วันลา รวมทั้งสิทธิประโยชน์อื่นใดที่เป็นตัวเงิน ที่ผู้ถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิได้รับตามกฎหมาย ระเบียบ และจ่ายจากส่วนราชการ ทั้งหมดหรือบางส่วน เมื่อมีคำสั่งให้แก้ไขการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น ข้าราชการผู้นั้นก็มีสิทธิได้รับเท่ากับระยะเวลาที่การกระทำโดยมีชอบด้วยกฎหมายมีผล ส่วนการได้สิทธิวันลานั้น เทียบเคียงกับสิทธิในการลาเป็นปกติในระยะเวลาที่หากไม่มีการกระทำโดยมีชอบด้วยกฎหมาย และพิจารณาหากในระหว่างนั้นได้รับการจ้างอื่นๆ ในระหว่างที่ถูกสั่งลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย อีกทั้งยังต้องพิสูจน์ได้ว่าในระหว่างที่ถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น ได้เจ็บป่วยที่ทำให้สูญเสียความสามารถไปในระยะเวลาดังกล่าว หากสามารถพิสูจน์ได้ ผู้นั้นก็จะได้รับวันลาป่วยหรือวันลาหยุดพักผ่อนตามสิทธิด้วย และอาจมีการจ่ายเงินทดแทน วันลาหยุดพักผ่อน เหตุที่ประเทศสหรัฐอเมริกามีการเยียวยาเรื่องสิทธิในการลาก็คือเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ที่จะทำให้ผู้ร้องกลับคืนสู่สถานะเดิมให้ได้มากที่สุด นอกจากจะสั่งให้ส่วนราชการเพิกถอนคำสั่งซึ่งก่อให้เกิดความเสียหาย ทำให้คำสั่งไม่มีผลตั้งแต่ต้น มีการคืนสิทธิการลา ที่สูญเสียไป อันเป็นผลโดยตรงจากการกระทำหรือคำสั่งอันไม่ชอบด้วยกฎหมายของส่วนราชการ

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นว่าควรนำหลักการเยียวยาเรื่องสิทธิในการลาของประเทศสหรัฐอเมริกามาใช้เยียวยาให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย เนื่องจากเมื่อพิจารณาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการลานั้น เมื่อเข้ารับราชการมีสิทธิการลา ดังนั้นเมื่อมีการยกเลิกเพิกถอนคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย กลับเข้ารับราชการก็ควรที่จะคืนสิทธิการลาให้ด้วย โดยเมื่อคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมได้วินิจฉัยแล้วว่า ผู้ถูกระงับไม่มีความผิด ก็มีคำสั่งให้ส่วนราชการยกเลิกคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ข้าราชการผู้นั้นก็ควรมีสิทธิได้รับวันลาเท่ากับระยะเวลาที่มีคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนการได้สิทธิวันลานั้นก็ควรจะใช้หลักเช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา โดยได้สิทธิ

ในการลาเท่ากับระยะเวลาที่ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และควรพิจารณาด้วยว่าในระหว่างที่ถูกลงโทษได้รับค่าจ้างจากการทำงานอื่นด้วยหรือไม่ อีกทั้งหากเป็นเรื่องขอรับสิทธิลาป่วยยังต้องพิสูจน์ได้ว่าในระหว่างที่ถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นได้เจ็บป่วยที่ทำให้สูญเสียความสามารถไปในระยะเวลาดังกล่าวจริงหรือไม่ หากสามารถพิสูจน์ได้ ผู้นั้นก็จะได้รับวันลาป่วยหรือวันลาหยุดพักผ่อนตามสิทธิด้วย นอกจากนี้อาจจะนำหลักการจ่ายเงินทดแทนวันลา ตามหลักของประเทศสหรัฐอเมริกามาใช้ด้วยก็ได้ เพื่อให้ผู้ถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบกลับคืนสู่สถานะเดิมให้ได้มากที่สุด

นอกจากนี้ยังมีสิทธิประโยชน์ที่ได้รับในระหว่างรับราชการ แต่ผู้ศึกษาเห็นว่าจะเป็นการยากที่จะทำการเยียวยาให้กับผู้ถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ได้แก่

เงินตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ ข้าราชการผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการนอกเวลาราชการจะมีอัตราค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ โดยนอกเวลาราชการในวันทำการเบิกได้ไม่เกิน 4 ชั่วโมง ชั่วโมงละ 50 บาท ส่วนในวันหยุดราชการเบิกได้ไม่เกิน 7 ชั่วโมง ชั่วโมงละ 60 บาท แต่ทั้งนี้ต้องได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาให้อยู่ปฏิบัติราชการนอกเวลาราชการปกติ

ผู้ศึกษาเห็นว่าแม้ว่าเมื่อเข้ารับราชการจะมีสิทธิเบิกค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการได้ก็ตาม แต่ในระหว่างถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นการยากที่จะพิสูจน์ว่าหากอยู่ในราชการข้าราชการผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายจะมาปฏิบัติงานนอกเวลาราชการหรือไม่

โครงการสวัสดิการเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยของข้าราชการ โครงการสวัสดิการเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยของข้าราชการจัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือข้าราชการและลูกจ้างประจำให้สามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง โดยให้ข้าราชการมีสิทธิกู้เงินจากโครงการดังกล่าวไปเฉพาะเพื่อซื้อที่ดินพร้อมอาคารหรือห้องชุด เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยหรือเพื่อปลูกสร้างอาคารที่อยู่อาศัยบนที่ดินของตนเองเท่านั้น ทั้งนี้หลักเกณฑ์เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาสวัสดิการเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2535 ซึ่งในระหว่างที่ถูกสั่งลงโทษ ไล่ออก หรือ ปลดออก จากราชการโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็จะไม่สิทธิเข้าร่วมโครงการสวัสดิการเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยหากข้าราชการผู้นั้นมีความประสงค์ที่จะซื้อที่อยู่อาศัยในช่วงที่ถูกลงโทษ ไล่ออก ปลดออกจากราชการ แม้ว่าจะทำให้บุคคลดังกล่าวเสียสิทธิประโยชน์ อันเป็นผลโดยตรงจากการกระทำหรือคำสั่งอันไม่ชอบด้วยกฎหมายของส่วนราชการก็ตาม แต่เป็นการยากที่ส่วนราชการจะทำการเยียวยาให้เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับธนาคารด้วยมิใช่อยู่ในอำนาจของส่วนราชการแต่เพียงอย่างเดียว เพราะอำนาจในการอนุมัติการกู้เพื่อที่อยู่อาศัยอยู่ในการพิจารณาของธนาคาร จึงเห็นว่าไม่ควรเยียวยาให้ในเรื่องดังกล่าว

ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ โดยหลักข้าราชการเมื่อเข้ารับราชการจะมีสิทธิเบิกค่าเดินทางไปราชการ แบ่งดังนี้

1) การเดินทางไปราชการชั่วคราว ได้แก่ การไปปฏิบัติราชการชั่วคราวนอกที่ตั้งสำนักงานซึ่งปฏิบัติราชการปกติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา เช่น การไปสอบคัดเลือก การไปช่วยราชการ ไปรักษาการในตำแหน่งหรือไปรักษาราชการแทน เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายในการเดินทาง มีดังนี้

เบี้ยเลี้ยงเดินทาง

ค่าเช่าที่พัก

ค่าพาหนะ

ค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น

2) การเดินทางไปราชการประจำ ได้แก่

การเดินทางไปประจำต่างสำนักงาน ไปรักษาการในตำแหน่ง หรือรักษาราชการแทน เพื่อดำรงตำแหน่งใหม่ ณ สำนักงานแห่งใหม่

การเดินทางไปประจำสำนักงานแห่งเดิมในท้องที่แห่งใหม่ในกรณีย้ายสำนักงาน

การเดินทางไปปฏิบัติงานตามโครงการหรือการเดินทางไปช่วยราชการที่กำหนดเวลาสิ้นสุดของโครงการหรือการช่วยราชการไว้ชัดเจนซึ่งมีกำหนดเวลาตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป

การเดินทางไปช่วยราชการที่ไม่อาจกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดหรือมีกำหนดเวลาไม่ถึงหนึ่งปี ซึ่งต่อมาภายหลังส่วนราชการมีความจำเป็นต้องให้ข้าราชการผู้นั้นอยู่ช่วยราชการ ณ สถานที่แห่งเดิมนั้น ให้นับเวลาการช่วยราชการต่อเนื่องและให้ถือเวลาการช่วยราชการตั้งแต่วันที่ครบกำหนดหนึ่งปีเป็นต้นไปเป็นการเดินทางไปราชการประจำ

ผู้เดินทางไปราชการประจำนี้ให้เบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ ได้แก่ เบี้ยเลี้ยงเดินทาง ค่าเช่าที่พัก ค่าพาหนะ ค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น และในกรณีที่ผู้เดินทางดังกล่าวมีความจำเป็นต้องย้ายที่อยู่ใหม่ ให้เบิกค่าขนย้ายสิ่งของส่วนตัวในลักษณะเหมาะสมจ่ายภายในวงเงินและเงื่อนไขที่กระทรวงการคลังกำหนด

3) การเดินทางกลับภูมิลำเนา การเดินทางกลับภูมิลำเนาเดิม ได้แก่ การเดินทางเพื่อกลับภูมิลำเนาเดิมของผู้เดินทางไปราชการประจำในกรณีที่ออกจากราชการ หรือถูกสั่งพักราชการ

ค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับภูมิลำเนาเดิมข้าราชการมีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับภูมิลำเนาตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

1) กรณีออกจากราชการ มีสิทธิเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางสำหรับตนเองและบุคคลในครอบครัวได้เฉพาะค่าที่พัก ค่าพาหนะ และค่าขนย้ายสิ่งของส่วนตัว เพื่อกลับภูมิลำเนาเดิมของ

ข้าราชการ โดยให้เดินทางและขนย้ายสิ่งของภายใน 180 วัน นับแต่วันออกจากราชการ ถ้าเกินต้องได้รับความตกลงจากกระทรวงการคลัง

2) กรณีถูกสั่งพักราชการ มีสิทธิเบิกค่าใช้จ่ายสำหรับตนเองและบุคคลในครอบครัว เฉพาะค่าเช่าที่พัก ค่าพาหนะและค่าขนย้ายสิ่งของส่วนตัวเพื่อกลับภูมิลำเนาเดิมโดยไม่ต้องรอผลการสอบสวนถึงที่สุดก็ได้

แม้ว่าเมื่อเข้ารับราชการจะมีสิทธิเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการได้นั้น แต่ในระหว่างถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นการยากที่จะพิสูจน์ว่าหากอยู่ในราชการ ข้าราชการผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายจะได้เดินทางไปราชการหรือไม่ และเมื่อไม่ได้ปฏิบัติราชการในระหว่างถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ไม่ควรได้รับเงินเยียวยาในส่วนนี้

อีกทั้งเมื่อศึกษากฎหมายต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส ประเทศอังกฤษ ประเทศตุรกี ก็ไม่พบว่ามีกรณีเยียวยาในเรื่องสิทธิเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ ดังนั้นจึงไม่ควรเยียวยาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

4.2.6 สิทธิประโยชน์ของข้าราชการพลเรือนผู้ถูกลงโทษทางวินัยโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายที่ไม่พึงได้รับการเยียวยา

4.2.6.1 ค่าเสียหายทางจิตใจ

ในเรื่องค่าเสียหายทางจิตใจนั้น ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษากฎหมายต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส ประเทศตุรกี พบว่าในประเทศตุรกีและประเทศฝรั่งเศสมีการเยียวยาค่าเสียหายทางจิตใจให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ในประเทศตุรกีมีการชดเชยค่าเสียหายทางจิตใจ จากคำวินิจฉัยของสภาแห่งรัฐตุรกีที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและค่าเสียหายทางจิตใจของประเทศตุรกี จะเห็นได้ว่าศาลปกครองและสภาแห่งรัฐมีคำพิพากษาและคำวินิจฉัยให้หน่วยงานทางปกครองจ่ายค่าเสียหายทางจิตใจให้แก่ผู้ฟ้องคดีในกรณีที่หน่วยงานทางปกครองไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลปกครอง การที่ศาลปกครองและสภาแห่งรัฐตุรกีสามารถมีคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยให้ผู้ถูกฟ้องคดีจ่ายค่าเสียหายทางจิตใจให้แก่ผู้ฟ้องคดีได้นั้น ศาลปกครองและสภาแห่งรัฐตุรกีก็ได้อาศัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐจำนวนสองมาตรา คือ มาตรา 2 และมาตรา 138 นอกจากนี้ ยังอาศัยบทบัญญัติมาตรา 28 วรรคหนึ่งและวรรคสาม แห่งรัฐบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง ฉบับที่ 2577 ค.ศ. 1982 บัญญัติให้อำนาจไว้อย่างชัดเจนที่สภาแห่งรัฐและศาลปกครองจะมีคำวินิจฉัยให้หน่วยงานทางปกครองจ่ายค่าเสียหายทางจิตใจ โดยสภาแห่งรัฐตุรกีก็ได้วางหลักในการมีคำวินิจฉัย

ไว้ว่าหน่วยงานทางปกครองไม่มีปัญหาอุปสรรคในการที่จะปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลปกครอง ละเลยไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลปกครอง ซึ่งรวมถึงการปฏิบัติไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของ คำพิพากษาหรือปฏิบัติตามคำพิพากษาล่าช้า สถานะของรัฐจะมีคำวินิจฉัยให้หน่วยงานทางปกครอง จ่ายค่าเสียหายทางจิตใจให้แก่ผู้ฟ้องคดี

ส่วนประเทศฝรั่งเศส การกำหนดค่าเสียหายนั้น ศาลปกครองฝรั่งเศสสามารถกำหนด ค่าเสียหายทางจิตใจและค่าเสียหายอื่นเนื่องมาจากการประสบความยุ่งยากในการดำรงชีวิตได้

ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีกฎหมายให้สิทธิในการได้รับการชดเชยค่าเสียหาย ซึ่งได้แก่ ความเสียหายที่เป็นตัวเงิน ความเจ็บปวดทางจิตใจ ความทุกข์ทรมาน ความไม่สะดวกสบาย การรบกวนใจ การสูญเสียความเพลิดเพลินในชีวิต

ในประเทศอังกฤษ นั้นไม่มีการกำหนดการเยียวยาค่าเสียหายทางจิตใจไว้อย่างชัดเจน เพียงแต่จะกำหนดให้มีการชดเชยค่าเสียหายให้ โดยจะพิจารณาข้อเท็จจริงแต่ละกรณีไป

ผู้ศึกษาจึงต้องทำการพิจารณาศึกษาต่อไปว่าเป็นการสมควรและเหมาะสมที่จะเยียวยา ความเสียหายในเรื่องค่าเสียหายทางจิตใจให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่ เพราะแม้ว่าต่างประเทศจะมีการเยียวยาค่าเสียหายทางจิตใจ แต่ก็ต้องคำนึงถึงกฎหมายไทย ด้วยว่ามีกฎหมายใดที่รองรับในเรื่องการเยียวยาค่าเสียหายทางจิตใจด้วยหรือไม่

ผู้ศึกษาเห็นว่าในกฎหมายต่างประเทศมีการเยียวยาค่าเสียหายทางจิตใจให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยมีกฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดให้อำนาจไว้ ส่วนใน กฎหมายไทยนั้น การจ่ายค่าเสียหายทางจิตใจ ต้องใช้สิทธิตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในการ เรียกเรื่องค่าสินไหมทดแทนในมูลละเมิดเท่านั้น เมื่อพิจารณาเรื่องที่ศึกษา เป็นกรณีในเรื่องของ ความเห็นแตกต่างกัน ในเรื่องผลการพิจารณาอุทธรณ์ของ ก.พ.ค. เท่านั้น มิใช่เรื่องละเมิดแต่อย่างใด โดยเรื่องที่ทำการศึกษานี้เป็นเรื่องที่มีอำนาจสั่งบรรจุตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ พลเรือน พ.ศ.2551 สั่งลงโทษผู้ถูกดำเนินการทางวินัย และเมื่อผู้ถูกลงโทษอุทธรณ์มายัง คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม ก.พ.ค. แล้ว ก.พ.ค. พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ ว่าระดับโทษไม่ ถูกต้องเหมาะสมเห็นควรยกโทษหรือเห็นว่าไม่มีความผิดถึงกับปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ และมีคำวินิจฉัยให้แก่ใจ หรือยกเลิกคำสั่งลงโทษ ก็ต้องยุติตามความเห็นของ ก.พ.ค. แล้วให้ผู้มี อำนาจสั่งบรรจุยกเลิกหรือแก้ไขคำสั่งตามที่ ก.พ.ค. วินิจฉัย ซึ่งเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ของข้าราชการพลเรือนสามัญ จึงต้องแก้ไขความบกพร่องของคำสั่งให้ชอบด้วยกฎหมาย โดยใน กรณีนี้อาจจะเป็นเรื่องที่ผู้ออกคำสั่งลงโทษจงใจหรือประมาทเลินเล่อที่จะสั่งลงโทษโดยทำให้ผู้ อุทธรณ์ได้รับความเสียหายก็ได้ แต่ถ้าเป็นเช่นนั้นก็ต้องไปใช้สิทธิเรียกร้องในมูลละเมิด ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าในกรณีนี้จึงไม่ควรเยียวยาค่าเสียหายทางจิตใจให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่

ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะการที่จะเยียวยาในเรื่องใดนั้นควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายไทยที่รองรับ อีกทั้งยังเป็นการยากที่จะพิสูจน์ให้ได้ว่าผู้บังคับบัญชาที่สั่งลงโทษนั้น จงใจหรือประมาทเลินเล่อ หรือมีเจตนากลั่นแกล้งด้วยหรือไม่

ดังนั้นผู้ศึกษาเห็นว่าหากผู้อุทธรณ์ต้องการได้รับการเยียวยาค่าเสียหายทางจิตใจก็ต้องไปใช้สิทธิเรียกร้องในมูลละเมิด ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าผู้บังคับบัญชาที่สั่งลงโทษ จงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้ได้รับความเสียหายหรือไม่

4.3 แนวทางเยียวยาผู้ฟ้องคดี ตามคำวินิจฉัยของศาลปกครอง

ศาลปกครองสูงสุดมีแนวทางการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีในกรณีที่อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีฟังขึ้น กรณีหน่วยงานทางปกครองออกคำสั่งทางปกครองโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอนของกฎหมายและระเบียบของทางราชการ หรือใช้ดุลพินิจไม่เหมาะสม ไม่เป็นธรรม โดยมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งของหัวหน้าหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง และกำหนดคำสั่งบังคับให้ปฏิบัติตามหน้าที่ภายในเวลาที่ศาลกำหนดตามมาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.293/2552

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีเป็นอดีตข้าราชการตำรวจ ตำแหน่งผู้บังคับหมู่งานป้องกันปราบปราม สถานีตำรวจภูธรอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ได้มีคำสั่งลงโทษไล่ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ เนื่องจากกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง โดยกล่าวหาว่าผู้ฟ้องคดีลักทรัพย์เงินสดของกลางคดียาเสพติด ซึ่งเก็บไว้ในลิ้นชักโต๊ะทำงานในห้องพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรอำเภอด่านมะขามเตี้ย ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำสั่งลงโทษดังกล่าว ต่อมาได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 มีคำสั่งให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีตามมติคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งลงโทษดังกล่าวเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรม เนื่องจากผู้ฟ้องคดีไม่ได้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา และมีคำขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งลงโทษดังกล่าวและให้ผู้ฟ้องคดีกลับเข้ารับราชการตามเดิม โดยให้ได้รับเงินเดือนตั้งแต่ถูกไล่ออกจนถึงปัจจุบันนั้น ศาลปกครองสูงสุด เห็นว่า ข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบสวนทางวินัยยังไม่อาจฟังเป็นที่ยุติว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ลักเงินดังกล่าวไป การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 อาศัยข้อเท็จจริง แต่เพียงพยานแวดล้อมและพฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีในชั้นสอบสวนเท่านั้นมาพิจารณาลงโทษผู้ฟ้องคดี จึงเป็นการนำข้อเท็จจริงซึ่งไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอและไม่มีเหตุผลเพียงพอ ไปประกอบการใช้ดุลพินิจ ในการพิจารณาโทษ

ของผู้ฟ้องคดี คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ที่ลงโทษ ไล่ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

การเยียวยาความเสียหายของศาลปกครอง จึงให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ที่ให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีและให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 สั่งให้ผู้ฟ้องคดีกลับเข้ารับราชการตามขั้นตอนและวิธีการซึ่งกฎหมายกำหนดภายใน 45 วัน นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. 409/2552

คดีนี้ ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประจำปี โดยไม่เลื่อนขึ้นเงินเดือนให้แก่ผู้ฟ้องคดีเพียงคนเดียวโดยอ้างว่าผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานและไม่ได้ชี้แจงรายละเอียดให้ผู้ฟ้องคดีทราบตามระเบียบที่ทางราชการกำหนด นั้น เห็นว่าผู้บังคับบัญชาชั้นต้นได้ทำการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ฟ้องคดีตามแบบประเมินเพื่อพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือน โดยมีได้จัดทำข้อตกลงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บังคับบัญชาชั้นต้นและผู้ฟ้องคดีก่อนว่าผู้ฟ้องคดีควรปฏิบัติงานใด มีหลักเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างไร ทั้งปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้บังคับบัญชาชั้นต้น มีความเห็นว่า ผลงานของผู้ฟ้องคดีไม่สมควรเลื่อนขึ้นเงินเดือนและได้เสนอความเห็นต่อไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้ฟ้องคดีโดยมิได้มีการแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบผลการประเมิน ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวถือเป็นสาระสำคัญของการประเมินเลื่อนขึ้นเงินเดือนในระบบเปิด เป็นการดำเนินการไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้ตามประกาศคณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนมเรื่องหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ

การเยียวยาของความเสียหายของศาลปกครอง จึงพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดี เฉพาะกรณีที่มิได้เลื่อนขึ้นให้แก่ผู้ฟ้องคดีโดยให้มีผลย้อนหลังนับแต่วันที่ออกคำสั่งและให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการประเมินเลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีให้ผู้ฟ้องคดีให้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายต่อไป

นอกจากนี้ ศาลปกครองสูงสุดมีแนวทางการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีตามสิทธิที่พึงได้รับ เช่น เงินเดือนปกติ เงินเดือนที่เพิ่มขึ้นจากการเลื่อนเงินเดือนทุกๆ ครั้งปี เงินตอบแทนรายเดือน เงินบำเหน็จบำนาญ สิทธิในการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ รวมทั้งสิทธิที่ต้องเรียกร้อง เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่ารักษาพยาบาล ค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. /245-246/2552

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นขอเบิกค่าเช่าบ้านสำหรับบ้านเช่าพิพาท แต่ปรากฏว่ามีผู้ร้องเรียนว่า ผู้ฟ้องคดีใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านโดยมิชอบ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง และคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงผู้ฟ้องคดี ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 โดยมติของคณะกรรมการข้าราชการบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ได้มีคำสั่งปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการนั้น เห็นว่า การทำหน้าที่ของรองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย ทั้งในคณะกรรมการพิจารณาการดำเนินการทางวินัยฯ และใน ก.ก.จ. เชียงราย เป็นกรณีที่มีเหตุแห่งความไม่เป็นกลางในทางรูปแบบหรือโดยสภาพภายนอกของเจ้าหน้าที่หรือกรรมการที่มีส่วนร่วมในการพิจารณาทางปกครอง และไม่ชอบตามประกาศคณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด เรื่องมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยฯ และประกาศคณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย เรื่องหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวนฯ อันเป็นการพิจารณาทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบกับในการประชุมครั้งดังกล่าว มีจำนวนกรรมการไม่ครบองค์ประชุมมติของ ก.ก.จ. เชียงราย ที่เห็นชอบให้ลงโทษปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ที่ลงโทษปลดผู้ฟ้องคดีตามมติดังกล่าว และมติ ก.ก.จ. เชียงราย ที่ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี ย่อมเป็นคำสั่งและมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายไปด้วย มีผลให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย

การเยียวยาความเสียหายของศาลปกครอง จึงให้คืนเงินเดือนข้าราชการตามจำนวนที่เคยได้รับเดือนสุดท้ายก่อนที่จะถูกปลดออกจากราชการ จนกว่าจะได้กลับเข้ารับราชการอีกครั้ง และค่าตอบแทนในฐานะผู้แทนข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดใน ก.ก.จ. เชียงราย นับตั้งแต่ถูกปลดออกจากราชการจนถึงครบวาระการดำรงตำแหน่ง

ส่วนการชดเชยค่าเสียหายอื่นๆ นั้นเห็นว่า

1. เงินเดือนที่ผู้ฟ้องคดีคำนวณเพิ่มขึ้นจากการที่ต้องได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนเพิ่มขึ้นทุกๆ ครั้งปี ในระหว่างที่ถูกปลดออกจากราชการ เพราะข้าราชการที่จะได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนจะต้องเป็นข้าราชการที่ได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่จริง และผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจเห็นว่ามีคุณสมบัติสมควรได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนเพิ่มขึ้นตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้เท่านั้น มิใช่เกิดจากการคาดเดาของผู้ฟ้องคดีเอง

2. ค่าเช่าบ้านข้าราชการ เห็นว่า ผู้ฟ้องคดีจะมีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการต่อเมื่อผู้ฟ้องคดีได้เข้าบ้านเพื่ออยู่อาศัยจริงเท่านั้น แต่จากข้อเท็จจริงหลังจากผู้ฟ้องคดีถูกปลดออกจากราชการ ปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีมิได้เข้าบ้านของบุคคลอื่นเพื่ออยู่อาศัยและได้เข้าพักอาศัยอยู่จริงในบ้านเช่าดังกล่าวแต่อย่างใด

3. เงินบำเหน็จ เห็นว่า เมื่อศาลพิพากษาเพิกถอนคำสั่งลงโทษและผู้ฟ้องคดีได้กลับเข้ารับราชการ ย่อมไม่มีความเสียหายที่เป็นเงินบำเหน็จอีก

4. ค่ารักษาพยาบาลของผู้ฟ้องคดี บิดามารดา คู่สมรสและบุตร เป็นความเสียหายในอนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้นจริง และเป็นการคิดคำนวณล่วงหน้าของผู้ฟ้องคดีที่คาดเดาเอาเอง

5. ความเสียหายต่อชื่อเสียง เกียรติยศ และเกียรติศักดิ์ของผู้ฟ้องคดี และบิดาของผู้ฟ้องคดี นั้น ไม่ปรากฏว่ามีข้อความในคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวเป็นการใส่ความหรือกล่าวหาหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความเป็นจริงที่ทำให้ผู้ฟ้องคดีและบิดาของผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายแต่อย่างใด

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.5/2553

ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเคยยื่นฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ต่อศาลปกครองกลาง กรณีผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ไม่พิจารณาอนุมัติการแต่งตั้งผู้ฟ้องคดีให้ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ ระดับ 8 จนกระทั่งผู้ฟ้องคดีได้เกษียณอายุราชการ จึงขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 อนุมัติแต่งตั้งผู้ฟ้องคดีให้ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ และรับสิทธิอันพึงมีพึงได้ ซึ่งในระหว่างการพิจารณาของศาล ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ได้มีมติอนุมัติแต่งตั้งผู้ฟ้องคดีให้ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ระดับ 8 โดยให้มีผลย้อนหลัง ต่อมา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ศาลปกครองชั้นต้นได้มีคำวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดีได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ แต่จนถึงปัจจุบัน ผู้ฟ้องคดียังไม่ได้รับหนังสือของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ จึงขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 แต่งตั้งผู้ฟ้องคดีให้ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ระดับ 9 โดยได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งรองศาสตราจารย์ เสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสายสะพาย และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 มีหนังสือไปยังกรมบัญชีกลางเพื่อให้ปรับบำนาญใหม่ตามที่ผู้ฟ้องคดีจะมีสิทธิพึงมีพึงได้ตามกฎหมาย นั้น เห็นว่า เดิมผู้ฟ้องคดีเป็นข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ในขณะที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 ได้ยื่นแบบประเมินผลงานทางวิชาการเพื่อขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการเป็นรองศาสตราจารย์ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 โดยอนุมัติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ได้แต่งตั้งให้ผู้ฟ้องคดีดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ อันดับ 8 ก่อนวันที่ผู้ฟ้องคดีจะเกษียณอายุราชการ และเมื่อได้พิจารณาดำเนินการรองศาสตราจารย์ซึ่งเป็นตำแหน่งทางวิชาการที่มีอัตราเงินเดือนตั้งแต่อันดับ 7 ถึงอันดับ 9 เปรียบเทียบกับอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนท้ายพระราชบัญญัติเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง พ.ศ. 2538 เห็นว่า อัตราเงินเดือนของผู้ฟ้องคดีที่ได้รับอยู่ในระดับที่สูงกว่าเงินเดือนขั้นต่ำของอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน อันดับ 9 หลายระดับ ดังนั้น ก่อนเกษียณอายุราชการ ผู้ฟ้องคดีมีคุณสมบัติที่จะได้รับ

การแต่งตั้งเป็นรองศาสตราจารย์ระดับ 9 การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 โดยอนุมัติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 จึงเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

การเยียวยาความเสียหายของศาลปกครอง จึงให้ผู้ถูกฟ้องคดีพิจารณาดำเนินการเสนอขอพระราชทานอภัยโทษชั้นสายสะพายให้แก่ผู้ฟ้องคดีภายใต้หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือกและเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศมงกุฎไทย พ.ศ. 2536 และให้พิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับเงินบำนาญที่ผู้ฟ้องคดีมีสิทธิพึงมีพึงได้ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด

จากกรณีศึกษาข้างต้น ทำให้เห็นว่ามีแนวทางในการเยียวยาความเสียหายไม่ว่าจะเป็นการการยกเลิกคำสั่ง การให้กลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิม การมีสิทธิได้รับเครื่องราชย์ แต่เป็นการกำหนดแนวทางในการเยียวยาที่ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นเรื่องๆ ไป เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันจึงควรกำหนดแนวทางเยียวยาความเสียหายให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่มีขอบให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

นอกจากนั้นผู้ศึกษาเห็นว่ายังมีประเด็นเพิ่มเติมในเรื่องการให้ผู้ถูกลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายอาจเกิดปัญหาการพิจารณาของผู้ถูกลงโทษกลับเข้ารับราชการ

4.4 ปัญหาการพิจารณาของผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบกลับเข้ารับราชการ

จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายภายหลังการพิจารณาอุทธรณ์เสร็จสิ้น และต้องสั่งให้ผู้ถูกลงโทษกลับเข้ารับราชการ มีประเด็นที่ต้องพิจารณาดังนี้

เมื่อครั้งใช้พระราชบัญญัติฉบับเดิมคือพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 เฉพาะในกรณีที่ข้าราชการทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงและถูกลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการให้ผู้ถูกลงโทษ ก.พ. ซึ่งเป็นองค์กรกลางในการบริหารงานบุคคล อย่างไรก็ตาม ก.พ. ไม่ใช่ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการพลเรือนในทุก กระทรวง ทบวง กรม แต่ผู้เป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการในทุกกระทรวง ทบวง กรม คือนายกรัฐมนตรี ดังนั้นเมื่อ ก.พ. พิจารณาอุทธรณ์เสร็จแล้วก็ต้องรายงานนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการ เมื่อนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้ววินิจฉัยสั่งการอย่างไรส่วนราชการก็ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น จึงมีแนวคิดว่าจะมีองค์กรพิจารณาอุทธรณ์ข้าราชการพลเรือนที่มีความเป็นอิสระ มีความเป็นกลาง ไม่อยู่ภายใต้อำนาจของฝ่ายบริหาร และฝ่ายการเมือง ก.พ.จึงมีการศึกษาองค์กรในการพิจารณาอุทธรณ์ที่เรียกว่าคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม และเมื่อใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 กฎหมายฉบับนี้จึงบัญญัติให้มีคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมขึ้นมาพิจารณาเรื่องการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษของ

ข้าราชการพลเรือนสามัญ ทั้งในกรณีความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง และความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งเรียกโดยย่อว่า ก.พ.ค. คณะกรรมการ ก.พ.ค. มี 7 คน จะได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการ คัดเลือกตามที่กฎหมายกำหนดมีฐานะเป็นองค์กรกึ่งตุลาการ เมื่อ ก.พ.ค. พิจารณาอุทธรณ์แล้วผู้ อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยสามารถฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุดได้เลย และในมาตรา 120 แห่ง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติอำนาจของ ก.พ.ค. ในการพิจารณา อุทธรณ์ไว้ว่า มีอำนาจไม่รับอุทธรณ์ ยกอุทธรณ์ หรือมีคำวินิจฉัยให้แก้ไขหรือยกเลิกคำสั่งลงโทษ และให้เยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้อุทธรณ์ หรือดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ตามระเบียบที่ ก.พ. กำหนด ซึ่งในเรื่องการเยียวยาความเสียหายดังกล่าวนี้เป็นเรื่องใหม่ ไม่เคยมี บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับก่อนๆ ในการพิจารณาเรื่องอุทธรณ์ ของ ก.พ.ในกรณีที่อุทธรณ์ฟังขึ้น กล่าวคือข้าราชการผู้นั้นไม่ได้กระทำผิด หรือกระทำผิดก็เป็น ความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษไล่ออก หรือปลดออกจากราชการ ซึ่ง ผู้บังคับบัญชาจะต้องสั่งยกเลิกคำสั่งลงโทษและสั่งให้กลับเข้ารับราชการ คณะกรรมการในการ พิจารณาอุทธรณ์ซึ่งเป็นข้าราชการระดับสูง หรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มักจะกล่าวถึงกรณีดังกล่าวว่าใน กรณีเช่นนี้ทางราชการควรจะเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้อุทธรณ์ ซึ่งถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบ ด้วยกฎหมาย ทั้งนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติฉบับเดิมไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์ ไว้ ประกอบกับ ก.พ. ต้องพิจารณาอุทธรณ์ของข้าราชการพลเรือนเกือบทุกกระทรวง ทบวง กรม ดังนั้นกว่าการพิจารณาอุทธรณ์จะแล้วเสร็จบางคนถูกออกจากราชการไปเป็นเวลานานหลายปี ซึ่ง เพื่อนร่วมงานในระดับเดียวกันต่างเลื่อนตำแหน่งไปในระดับสูงแล้ว อย่างไรก็ตามก็ได้แต่กล่าวกัน เช่นนี้แต่ก็ไม่อาจจะเยียวยาความเสียหายให้ได้เพราะกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้ ระเบียบข้าราชการ พลเรือนฉบับ ก่อนๆ จะบัญญัติแต่ในเรื่องของการสั่งให้กลับเข้ารับราชการในกรณีที่อุทธรณ์ฟังขึ้น ว่าจะสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการอย่างไร เมื่อพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 บัญญัติให้ ก.พ.ค. มีอำนาจเยียวยาความเสียหายให้ผู้อุทธรณ์ด้วยโดยให้ออกเป็นระเบียบ แต่ ขณะนี้ ก.พ.ค. ก็ยังไม่ได้ออกระเบียบดังกล่าว จึงมีปัญหาว่าทางราชการควรจะเยียวยา ความเสียหายให้แก่ข้าราชการอย่างไรในกรณีที่อุทธรณ์ฟังขึ้น ผู้นั้นไม่มีความผิดทางวินัย หรือมี ความผิด ก็เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ซึ่งในการเขียวยานั้นควรจะให้ข้าราชการได้กลับคืนสู่ สถานะเดิม หรือใกล้เคียงกับฐานะเดิมมากที่สุด และจากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 หมวด 9 เรื่องการอุทธรณ์ ไม่ได้บัญญัติในเรื่องเกี่ยวกับการ กลับเข้ารับราชการว่าจะให้มีการดำเนินการอย่างไรเพียงแต่บัญญัติไว้ใน มาตรา 120 ว่าให้ ก.พ.ค. ออกระเบียบ เยียวยาความเสียหาย หรือดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมได้ ผู้ศึกษา จึงต้องทำการศึกษาต่อไปว่า จะสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการอย่างไร เนื่องจากเป็นมาตรการ

เยียวยาให้แก่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยเป็นมาตรการอันดับแรกที่ยังคับบัญชาต้องกระทำ ก่อนที่จะดำเนินการเยียวยาในเรื่องอื่นๆ

ในกรณีผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ ผลการพิจารณาอุทธรณ์ฟุ้งขึ้นผู้นั้นไม่มีความผิด หรือมีความผิดแต่ไม่ถึงกับเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง เมื่อผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ในเรื่องอุทธรณ์ไม่ได้บัญญัติถึงเรื่องการสั่งให้ข้าราชการผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับเข้ารับราชการ หากผลการพิจารณาอุทธรณ์ฟุ้งขึ้น โทษไม่ถึงกับไล่ออกหรือปลดออกจากราชการ กรณีเช่นนี้ผู้บังคับบัญชาจะต้องดำเนินการอย่างไร นอกจากนี้ กฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. 2551 ก็ไม่ได้บัญญัติถึงเรื่องดังกล่าวไว้ชัดเจน มีเพียงมาตรา 105 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ที่ได้กำหนดว่าเมื่อมีกรณีเพิ่มโทษ ลดโทษ จดโทษ หรือยกโทษ ให้ผู้สั่งมีคำสั่งใหม่ และในคำสั่งดังกล่าวให้สั่งยกเลิกคำสั่งลงโทษเดิม พร้อมทั้งระบุวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับโทษที่ได้รับไปแล้ว โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.พ. แต่ขณะนี้ ยังไม่ได้มีการออกกฎ ก.พ. ในเรื่องดังกล่าว ดังนั้นจึงมีปัญหว่าในกรณีที่สั่งยกเลิกคำสั่งลงโทษเดิม ผู้บังคับบัญชาจะสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการอย่างไร ซึ่งในเรื่องการสั่งให้ข้าราชการที่อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการนั้นเมื่อครั้งใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 มาตรา 126 บัญญัติให้นำมาตรา 107 มาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งมาตรา 107 เป็นกรณีที่ข้าราชการมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำผิดอาญาซึ่งไม่ใช่ความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือ ลหุโทษ ผู้บังคับบัญชามีอำนาจสั่งพักราชการข้าราชการผู้นั้นหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนเพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณา ถ้าผลการสอบสวนผู้นั้นไม่ได้กระทำผิดหรือกระทำผิดไม่ถึงขั้นปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ก็ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิมหรือในตำแหน่งระดับเดียวกับที่ผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้น และในกรณีที่สั่งให้ผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนกลับเข้ารับราชการ ก็ให้ผู้นั้นมีสถานภาพเป็นข้าราชการตลอดระยะเวลาที่ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน สำหรับเงินเดือน เงินอื่นที่จ่ายเป็นรายเดือน เงินช่วยเหลืออย่างอื่นและการจ่ายเงินดังกล่าว ให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยการนั้น ดังนั้นในกรณีที่สั่งให้ผู้อุทธรณ์ซึ่งถูกลงโทษไล่ออก หรือปลดออกจากราชการกลับเข้ารับราชการ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ส่วนราชการก็ต้องสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิมหรือในตำแหน่งระดับเดียวกับที่ผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้น และถือว่าผู้นั้นมีสถานภาพเป็น

ข้าราชการตลอดระยะเวลาที่ถูกลงโทษไล่ออก หรือปลดออกจากราชการ สำหรับการจ่ายเงินเดือน หรือเงินอื่นที่จ่ายเป็นรายเดือนให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยการนั้น

ผู้ศึกษาเห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ไม่ได้บัญญัติในเรื่องวิธีการให้กลับเข้ารับราชการไว้ แต่เมื่อผู้ศึกษา ศึกษาจากบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 พบว่ามีบทบัญญัติที่สามารถนำมาใช้เทียบเคียงกับปัญหาการให้ผู้ถูกสั่งลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กลับเข้ารับราชการได้ โดยมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวซึ่งหลักในการให้ผู้ถูกสั่งลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับเข้ารับราชการ คือ ให้กลับไปดำรงตำแหน่งตามเดิมหรือตำแหน่งอื่นในประเภทเดียวกันและระดับเดียวกัน ซึ่งหมายความว่า ตำแหน่งที่เคยดำรงอยู่ก่อนที่จะได้รับคำสั่งลงโทษที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงตำแหน่งในประเภทเดียวกันและระดับเดียวกันด้วย แต่ถ้าไม่อาจหาตำแหน่งเดิมหรือในตำแหน่งอื่นในประเภทเดียวกันและระดับเดียวกัน ผู้ที่มีอำนาจดำเนินการ จัดการหาตำแหน่งให้จะต่างกันโดยจะมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. การกำหนดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญจะมีในส่วนราชการใด จำนวนเท่าใด และเป็นตำแหน่งประเภทใด สายงานใด ระดับใด ให้เป็นไปตามที่ อ.ก.พ. กระทรวง กำหนด โดยต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความไม่ซ้ำซ้อนและประหยัดเป็นหลัก ทั้งนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ ก.พ. กำหนด ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ในการแต่งตั้งบุคคลกรณีมี “กฎหมาย” หรือ “คำสั่งศาลปกครอง” กำหนดให้กลับไปดำรงตำแหน่งตามเดิมหรือตำแหน่งอื่นในประเภทเดียวกันและระดับเดียวกัน ในกรณีการแต่งตั้งข้าราชการซึ่งถูกสั่งให้ออก ปลดออก ไล่ออกจากราชการกลับเข้ารับราชการนั้นและส่วนราชการไม่อาจแต่งตั้งข้าราชการผู้นั้นกลับไปดำรงตำแหน่งเดิมได้ ส่งผลให้ต้องมีการปรับปรุงกรอบตำแหน่งในส่วนราชการ จึงเป็นเรื่องที่ อ.ก.พ. กระทรวงจะต้องกำหนดตำแหน่งให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

2. หากภายหลังปรากฏว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติไม่ตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุ แต่งตั้งผู้นั้นให้กลับไปดำรงตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่งอื่นในประเภทเดียวกันโดยพลัน แต่ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่ และการรับเงินเดือนหรือผลประโยชน์อื่นใดที่ได้รับหรือมีสิทธิจะได้รับอยู่ก่อนได้รับคำสั่งให้กลับไปดำรงตำแหน่งตามเดิมหรือตำแหน่งอื่นในประเภทเดียวกันและระดับเดียวกัน ส่วนการรับเงินเดือน สิทธิและประโยชน์ของผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้กลับไปดำรงตำแหน่งตามเดิม หรือตำแหน่งอื่นในประเภทเดียวกัน และระดับเดียวกัน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ. กำหนด (ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 1008.1/ว 13 ลงวันที่ 30 มีนาคม 2553)

ในกรณีที่ไม่สามารถแต่งตั้งให้กลับไปดำรงตำแหน่งตามเดิมหรือตำแหน่งอื่น ในประเภทเดียวกัน และระดับเดียวกัน ไม่ว่าด้วยเหตุใดให้ ก.พ. พิจารณาเป็นการเฉพาะราย ตามมาตรา 66 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

3. เรื่องการสั่งให้ข้าราชการที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงพักราชการหรือออกจากราชการไว้ก่อนเพื่อรอผลการสอบสวนพิจารณา พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 101 ว่าข้าราชการผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำผิดอาญา เว้นแต่ความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ มีอำนาจสั่งพักราชการข้าราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนเพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณา หรือผลแห่งคดี ถ้าผลการสอบสวนผู้นั้นไม่ได้กระทำผิดหรือกระทำผิดไม่ถึงขั้นปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ก็ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติราชการหรือกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิมหรือในตำแหน่งอื่นในประเภทเดียวกันและระดับเดียวกันหรือตำแหน่งประเภทและระดับที่ ก.พ. กำหนด ทั้งนี้ ผู้นั้นต้องมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้น และในกรณีที่สั่งให้ผู้นั้นถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนกลับเข้ารับราชการ ก็ให้ผู้นั้นมีสถานะภาพเป็นข้าราชการตลอดระยะเวลาที่ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน เงินเดือน เงินอื่นที่จ่ายเป็นรายเดือน เงินช่วยเหลืออย่างอื่น และการจ่ายเงินดังกล่าวของผู้ถูกสั่งพักราชการหรือผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยการนั้น

จากบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการสั่งให้กลับเข้ารับราชการ ทั้ง 3 กรณี จะเห็นได้ว่าสาระสำคัญ คือ ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติราชการหรือกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิมหรือในตำแหน่งอื่นในประเภทเดียวกันและระดับเดียวกัน มีความแตกต่างกันเฉพาะกรณีที่ไม้อาจหาตำแหน่งเดิมหรือในตำแหน่งอื่นในประเภทเดียวกันและระดับเดียวกัน ผู้ที่ดำเนินการ จัดการหาตำแหน่งให้จะต่างกัน กล่าวคือ ในเรื่องสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการนั้น ให้ ก.พ. เป็นผู้กำหนดตำแหน่งให้ ส่วนกรณีคุณสมบัติไม่ตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง ในกรณีที่ไม่สามารถแต่งตั้งให้กลับไปดำรงตำแหน่งตามเดิมหรือตำแหน่งอื่น ในประเภทเดียวกัน และระดับเดียวกัน ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ ก.พ. พิจารณาเป็นการเฉพาะราย และ กรณีตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญจะมีในส่วนราชการใด จำนวนเท่าใด และเป็นตำแหน่งประเภทใด สายงานใด ระดับใด ให้เป็นไปตามที่ อ.ก.พ. กระทรวง กำหนด

อีกทั้งเมื่อได้ทำการศึกษาการกลับเข้ารับราชการของประเทศฝรั่งเศสนั้น มีวิธีการดำเนินการคือเมื่อสภาแห่งรัฐ มีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งลงโทษไล่อะ หรือปลด ข้าราชการออกจากราชการ ส่วนราชการผู้ออกคำสั่งลงโทษมีหน้าที่ต้องดำเนินการเยียวยาความเสียหาย โดยให้

กลับมารับตำแหน่งเดิม ซึ่งตำแหน่งที่จะบรรจุข้าราชการผู้นั้นกลับต้องเป็นตำแหน่งเดิมที่ผู้นั้นดำรงอยู่ก่อนพ้นจากราชการหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า แต่โดยหลักแล้วต้องไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่นที่ดำรงตำแหน่งนั้นอยู่ เว้นแต่ส่วนราชการไม่สามารถหาตำแหน่งที่เหมือนกับตำแหน่งเดิมให้แก่ข้าราชการได้ในระยะเวลาที่เหมาะสมก็ให้หาตำแหน่งที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตำแหน่งเดิม ซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551

นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่ต้องพิจารณาต่อไปว่าจะสั่งให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับเข้ารับราชการตั้งแต่เมื่อใด กล่าวคือจะสั่งให้กลับเข้ารับราชการตั้งแต่วันที่มิคำสั่งยกโทษและให้กลับเข้ารับราชการเป็นต้นไป หรือสั่งให้กลับเข้ารับราชการย้อนหลังไปในวันที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษไต่อาทหรือปลดออกจากราชการ ในเรื่องนี้เมื่อครั้งใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535 นั้น เห็นได้ว่ามาตรา 107 ดังกล่าวข้างต้นไม่ได้ระบุว่าต้องสั่งให้กลับเข้ารับราชการตั้งแต่วันที่ใด กล่าวคือต้องสั่งให้ ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการตั้งแต่วันที่มิคำสั่งยกโทษและสั่งให้กลับเข้ารับราชการ โดยไม่ต้องสั่งให้กลับเข้ารับราชการย้อนหลังไปในวันที่ผู้นั้นถูกลงโทษปลดออกหรือไต่อาทออกจากราชการ หรือต้องสั่งให้กลับเข้ารับราชการย้อนหลังไปในวันที่ผู้นั้นถูกลงโทษปลดออกหรือไต่อาทออกจากราชการ ซึ่งในเรื่องนี้ ก.พ. ได้พิจารณาและมีความเห็นไว้ว่า เมื่อได้มิคำสั่งยกโทษแล้วคำสั่งลงโทษเดิมเป็นอันยกเลิกและมาตรา 107 ได้บัญญัติไว้ว่า เมื่อสั่งให้ผู้อุทธรณ์ กลับเข้ารับราชการผู้อุทธรณ์ก็กลับคืนสถานภาพเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ตลอดระยะเวลาเสมือนไม่เคยออกจากราชการ สำหรับเงินเดือน เงินอื่นที่จ่ายเป็นรายเดือน และเงินช่วยเหลืออย่างอื่น และการจ่ายเงินดังกล่าวให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบว่าด้วยการนั้น ถ้าไม่มีกฎหมายหรือระเบียบดังกล่าว ก็ให้ถือเสมือนว่า ผู้อุทธรณ์นั้นเป็นผู้ถูกสั่งพักราชการซึ่งกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้มีหลายฉบับ เช่น ระเบียบกรมบัญชีกลางว่าด้วยการจ่ายเงินเดือนให้แก่ข้าราชการซึ่งออกจากราชการ โดยคำสั่งลงโทษทางวินัยหรือคำสั่งให้ออกจากราชการแล้วได้รับการพิจารณา ยกเลิก เพิกถอน หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งเป็นอย่างอื่น พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติเงินเดือนของข้าราชการผู้ถูกสั่งพักราชการ พ.ศ. 2502 การสั่งยกโทษและให้กลับเข้ารับราชการจึงไม่มีความจำเป็นต้องสั่งให้มีผลย้อนหลัง โดยต้องสั่งให้ตรงกับความเป็นจริง ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดปัญหาทับซ้อนกับตำแหน่งด้วย ประกอบกับระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยวิธีการออกคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษ ข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. 2539 ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535 ข้อ 12 ระบุว่า การสั่งยกโทษ งดโทษ ลดโทษ หรือเพิ่มโทษผู้อุทธรณ์ และการสั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการ ให้ทำตามคำสั่งตามตัวอย่างที่ 10 ทำระเบียบนี้ ซึ่งตามตัวอย่างที่ 10 ทำระเบียบดังกล่าวได้มีหมายเหตุไว้ด้วยว่าในกรณีที่มิคำสั่งงดโทษ ยกโทษ ไม่ต้องใช้คำว่า “ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ ...เป็นต้นไป” ดังนั้นการที่ไม่ให้ระบุวัน เดือน ปี ที่ให้คำสั่งมีผลก็เท่ากับว่าคำสั่งยกโทษและ

สั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการมีผลตั้งแต่วันออกคำสั่งเป็นต้นไป ซึ่งส่วนราชการก็ปฏิบัติตาม แนวดังกล่าวตลอดมา

แต่ในเรื่องนี้ศาลปกครองได้มีคำพิพากษาไว้ในคดีแดงที่ 2049/2552 ซึ่งเป็นคดีที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องขอให้ศาลปกครองเพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัยที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากคำสั่งลงโทษปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการกระทำโดยเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่มีอำนาจ ศาลปกครองพิจารณาแล้วพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีกลับเข้ารับราชการภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มิคำพิพากษา โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 มีคำสั่งปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ และศาลปกครองฝรั่งเศสก็พิพากษาเหมือนกับศาลปกครองไทย โดยศาลปกครองฝรั่งเศสเห็นว่าในกรณีที่ศาลปกครองฝรั่งเศสมีคำพิพากษาให้ยกเลิกคำสั่งลงโทษปลดออก ไล่ออก หรือให้ออกจากราชการของข้าราชการฝรั่งเศส ฝ่ายปกครองมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำพิพากษาดังกล่าว โดยไม่ต้องรอให้ข้าราชการร้องขอ คำสั่งรับกลับเข้ารับราชการนั้นมีความจำเป็นต้องให้มีผลย้อนหลัง โดยมีผลย้อนไปถึงวันที่ฝ่ายปกครองมีคำสั่งลงโทษ ซึ่งถูกศาลพิพากษายกเลิกในเวลาต่อมา ทั้งนี้วันดังกล่าวยังถือเป็นวันเริ่มต้นนับการเยียวยาให้ข้าราชการ นั้นๆ ได้กลับคืนสู่สถานะเดิม รวมถึงเป็นวันเริ่มนับการให้ค่าชดเชยตามที่ข้าราชการร้องขอเพื่อเยียวยาความเสียหายจากการที่ฝ่ายปกครองออกคำสั่งให้ตนพ้นจากราชการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ในเรื่องนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 ได้บัญญัติในเรื่องการออกคำสั่งเมื่อมีกรณีเพิ่มโทษ ลดโทษ งดโทษ หรือยกโทษ ให้ผู้สั่งมีคำสั่งใหม่ และในคำสั่งดังกล่าวให้สั่งยกเลิกคำสั่งลงโทษเดิม ตามมาตรา 105 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 โดยมีเจตนารมณ์ในการออกคำสั่งดังกล่าวให้เป็นปัจจุบันโดยไม่มีเหตุให้ย้อนไปถึงวันที่ยกเลิกเพิกถอนคำสั่งได้ เมื่อกลับเข้ารับราชการก็จะได้รับการเยียวยาโดยผลของกฎหมาย ส่วนสิทธิประโยชน์ที่เสียไปผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็จะได้กลับคืนมาโดยอัตโนมัติและให้ถือว่ามีสถานภาพการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญตลอดระยะเวลาช่วงที่มีคำสั่งปลดออก หรือไล่ออก จาการาชการ ตามมาตรา 101 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551